

NUORISOBAROMETRI 2001

PEKKA SAARELA

NUORISOASIAIN NEUVOTTELUKUNTA

Nuorisoasiain neuvottelukunta, Nuora, julkaisuja 21

Pekka Saarela ja Nuorisoasiain neuvottelukunta

Kansi ja ulkoasun suunnittelu: Vesa Pesonen
Taitto: Tanja Nisula

ISBN: 952-442-354-5
ISSN: 1455-268X

Kirjapaino RT-Print Oy, Pieksämäki 2001

ESIPUHE

Vuoden 2001 Nuorisobarometri on edeltäjiään laajempi ja monipuolisempi tutkimus nuorten asenteista ja tulevaisuuden odotuksista. Rakenteeltaan barometri jakaantuu edelleen kolmeen osaan. Tutkimuksen ensimmäisessä osassa tarkastellaan nuorten sijoittumista työelämään, suhtautumista koulutukseen ja asumiseen. Osio päättyy nuorten arvioon omasta elämästään. Toiseen osaan on nostettu ajankohtainen kysymys nuorten rahan käytöstä ja kuluttamisesta. Kolmannessa ja viimeisessä osassa kuvataan nuorten asenteita ja arvostuksia ajankohtaisiin kysymyksiin sekä yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

Nuorisobarometrin 2001 tulokset vahvistavat edelleen kuvaa nuorista, jotka arvostavat koulutusta. Nuoret uskovat koulutuksen parantavan heidän työnsaantimahdollisuuksiaan. Työelämässä pysyminen edellyttää heiltä jatkuvaa kouluttautumista ja nuoret tiedostavat työelämän vaativuuden. Erityisesti palkansaajanuoret ovat sitä mieltä, että työelämä vaatii nykyisin työntekijöitä niin paljon, että monet ihmiset palavat ennen aikaisesti loppuun. Työllistymismahdollisuudet ovat nuorten mielestä ratkaisevin tekijä asuinpaikan valinnassa ja nuoret ovatkin valmiita muuttamaan työn perässä.

Aikaisempiin barometreihin verrattuna uutta nyt käsillä olevassa julkaisussa on alueellinen ulottuvuus. Nuorisoasian neuvottelukunta halusi selvittää, onko nuorten asenteissa ja odotuksissa alueellisia eroja. Asuinpaikka ja -alue vaikuttavat muun muassa kotoa muuttamisikään ja asumiskustannuksiin sekä suhtautumiseen esimerkiksi ulkomaalaisiin työntekijöihin tai eläinaktivisteihin ja kiinnostukseen politiikkaa kohtaan. Barometrissa nousevat esiin myös sukupuolten väliset erot suhtautumisessa muun muassa pakolaisiin, aseistakieltäytyjiin, samaa sukupuolta olevien suhteisiin ja henkilökohtaisten valintojen vaikutukseen köyhyyden selittäjänä.

Barometrin tulokset eivät tue käsityksiä nuorten holtittomasta rahan käytöstä. Nuoret hoitavat laskut ajallaan, eikä heillä ole laskuja ulosotossa. Lainaa nuoret ovat valmiita ottamaan asuntoa ja autoa varten. Kulutustavaroiden ostopäätökseen vaikuttaa ennen kaikkea hyvä laatu. Tuotteen kotimaisuudella tai työllistävillä vaikutuksilla ei ole nuorille merkitystä, vaan niitä tärkeämpiä ovat kestävyys ja halpa hinta. Vaikka varsin moni nuori saakin omista palkkatuloistaan rahat kulutukseen, on vanhempien rooli nuorten elämän rahoittajana merkittävä. Varsinkin opiskelijat elävät pitkälti vanhemmiltaan saamansa tuen varassa pystyäkseen kustantamaan perustarpeita eli asumisen ja ruuan. Nuorten tyytyväisyys omaan taloudelliseen tilanteeseen ja omaan elämään yleensä on kasvanut.

Nuoret uskovat enemmän kansalaisjärjestöihin kuin puolueisiin. Vaaleissa nuoret kertovat äänestävänsä, koska toisaalta se koetaan kansalaisvelvollisuudeksi ja toisaalta

---

niin voi vaikuttaa itselle tärkeisiin asioihin. Erityisesti nuoret uskovat voivansa vaikuttaa oman asuinalueensa asioihin. Nuorille läheisimmät puolueet ovat vihreät, keskusta, kokoomus ja sosialidemokraatit.

Kysyttäessä tulevaisuuden tärkeitä asioita arvostusasteikon häntäpäähän jäivät hyvä ja arvostettu asema yhteiskunnassa sekä osallistuminen politiikkaan. Sen sijaan tulevaisuudessa tärkeinä asioina omassa elämässään nuoret pitävät hyviä ja luotettavia ystäviä sekä pysyvää työsuhdetta. Ne ovat nuorille asioita, joita he toivovat tulevaisuudessa saavuttavansa.

Helsingissä lokakuussa 2001,

Nuorisoasiain neuvottelukunta

JOHDANTO

Vuoden 2001 nuorisobarometri on laajentunut aiemmista vuosista. Ensimmäisen vuonna 1994 toteutetun nuorisobarometrin teema olivat nuorten suhde työhön, kasvaneeseen nuorisotyöttömyyteen ja koulutukseen. Tuon jälkeen barometrissä on kullakin haastattelukerralla ollut mukana nuorten asenteita ja arvoja laajemmin peilattavia teemoja. Vuoden 2001 nuorisobarometri sisältää edellisvuosina mukana olleita kysymyksiä. Uusina tai laajennettuina teemoina vuoden 2001 barometrissä ovat mukana nuorten kulutuskäyttäytymiseen, asumiseen, poliittiseen suhtautumiseen sekä yhteiskunnallisesti ajankohtaisiin teemoihin liittyvät kysymykset.

Barometrin toteuttaminen poikkeaa aiemmista. Haastattelut suoritti Suomen Gallup Oy 15.–24.8.2001. Otos barometrissä on 1800 suomenkielistä nuorta. Vertailuryhmänä vuoden 2001 barometrissä ovat varusmiehet, joilta haastatteluja kerättiin yhteensä 185 kappaletta. Aineiston rakenne poikkeaa jonkin verran aiemmista, joten eri vuosien tulokset eivät ole täysin vertailukelpoisia.

Vaikka aineiston rakenne vuonna 2001 poikkeaaakin edellisvuosista, tulokset seuraavat pitkälti barometreissä esiin tulleita trendejä. Nuoret suhtautuvat edelleen varsin myönteisesti koulutukseen ja sen tarjoamiin mahdollisuuksiin. Samoin nuorten tyytyväisyys sekä elämäänsä kaiken kaikkiaan sekä omaan taloudelliseen tilanteeseensa näyttää lisääntyneen edellisvuosista. Vuoden 2001 barometriin sisältyvä nuorten kulutuskäyttäytymistä selvittävä osio osoittaa nuorten olevan kuluttajina valistuneita sekä tunnollisia. Laskunsa

nuoret näyttävät – ainakin oman ilmoituksensa mukaan – hoitavan ajallaan ja täsmällisesti.

Nuorten mielenkiinto politiikkaa kohtaan on ollut esillä usein ajankohtaisessa keskustelussa. Vuoden 2001 barometrissä selvitettiin nuorten suhtautumista politiikkaan yleensä, äänestämällä vaikuttamiseen sekä poliittista kantaa. Nuoret eivät ole kovin kiinnostuneita politiikasta ja monille tuotti myös vaikeuksia nimetä itselleen läheisin puolue.

Barometriin sisältyi myös rasismia ja yleensä suhdetta ulkomaalaisiin selvittäviä kysymyksiä. Rasismin nuoret ovat edellisvuosina kokeneet varsin yleisesti lisääntyneen keskuudessaan. Nyt tilanne näyttää jonkin verran tasaantuneen. Ulkomaalaisten kohdalla nuoret hyväksyvät ulkomaisen työvoiman Suomeen tulon pakolaisten vastaanottoa yleisemmin.

NUORET JA YHTEISKUNTA

Koulutus ja työelämä

Työuran pilkkoutuminen – määräaikaiset ja osa-aikaiset työsuhteet

Nuorisobarometrien toteuttamisen aikana nuorisotyöttömyyden ohella työmarkkinoilla ovat yleistyneet tilapäiset ja osa-aikaiset työsuhteet. Työsuhteiden pilkkoutuminen tai työuran aloittaminen tilapäisten tai osa-aikaisten työsuhteiden kautta on yleistynyt erityisesti nuorten kohdalla. Pätkätoiden yleistymistä nuorten kohdalla on barometreissä mitattu vuodesta 1996 lähtien. Haastatelluilta nuorilta on kysytty heidän työsuhteensa pysyvyyttä ja määräaikaisuutta sekä työsuhteen luonnetta osa-aikaisuuden suhteen.

Merkittäviä muutoksia työsuhteiden pysyvyyden suhteen ei ole barometriä antamien tulosten mukaan tapahtunut viime vuosien aikana. Kaikista haastatelluista pysyvässä työsuhteessa oli elokuussa 2001 lähes kaksi kolmasosaa (64 %) vastanneista. Selkeä barometriä antama trendi on nuorten naisten työuran alkaminen miehiä merkittävästi yleisemmin määräaikaisten työsuhteiden kautta. Vuoden 2001 barometriin haastatelluista naisista määräaikaisessa työsuhteessa oli 43 % vastanneista. Miehistä puolestaan haastatelluista määräaikaisessa työsuhteessa oli runsas neljännes (27 %) vastanneista. Luvut ovat jokseenkin samat kuin vuoden 2000 barometrissä.

Ensimmäisen kerran barometreissa kysyttiin työsuhteiden pysyvyyttä vuonna 1996. Tuolloin naisista määräaikaisessa työsuhteessa oli 43 % vastanneista. Miesten kohdalla puolestaan määräaikaisessa työsuhteessa oli tuolloin viidennes

(20 %) vastanneista.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna työsuhteiden pysyvyys kasvaa vanhempien vastanneiden joukossa. Ikäryhmässä 25–29 vuotta kaikista vastanneista 68 % ilmoitti työsuhteensa olevan pysyvän. Vastaavasti ikäryhmässä 15–19 vuotta pysyvässä työsuhteessa vastanneista työssäkäyvistä nuorista oli kolmannes. Alueittain tarkasteltuna työuran aloittaminen pysyvässä työsuhteessa on barometrin mukaan yleisintä Uudellamaalla, jossa asuvista nuorista yli kaksi kolmasosaa (69 %) ilmoitti työsuhteensa olevan pysyvän. Lähes yhtä yleisiä pysyvät työsuhteet olivat Etelä-Suomessa ja toisaalta Pohjois-Suomessa asuvien nuorten kohdalla. Poikkeuksen alueellisesti tekevät Itä-Suomi ja Väli-Suomi, joiden alueella asuvista nuorista runsas puolet (53 ja 55 %) ilmoitti työsuhteensa olevan pysyvän.

Itä- ja alueen ohella työsuhteen pysyvyyteen vaikuttaa nuoren hankkima koulutus. Mitä korkeampi koulutus nuorella on, sitä yleisemmin hän aloittaa työuransa määräaikaisten työsuhteiden kautta. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista pysyvässä työsuhteessa oli barometrin mukaan yli kaksi kolmasosaa (69 %) vastanneista. Vastaavasti korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista pysyvässä työsuhteessa oli vajaat puolet (49 %) vastanneista. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista puolestaan pysyvään työsuhteensa oli päässyt 60 % barometriin haastatelluista. Vastaavat erot koulustaustan kautta tarkasteltuina ovat tulleet esiin aiemmissakin barometreissä. Korkeakoulututkinnon suorittaneiden nuorten kohdalla työsuhteen määräaikaisuus näyttää vain yleistyvän barometriä antaman kuvan mukaan.

Vuoden 2001 barometriin haastatellussa varusmiesten vertailuryhmässä määräaikaiset työsuhteet ovat muita yleisempiä. Pysyvässä työsuhteessa ennen varusmiespalvelusta haastatelluista oli ollut neljännes (24 %) vastanneista.

Määräaikaisuuden kohdalla haastatelluilta nuorilta on kysytty myös määräaikaisen työsuhteen luonnetta; onko se työllistämistukipaikka vai muu määräaikainen työsuhte. Vuodesta 1996 työllistämistukipaikassa työskentelevien nuorten osuus

on selvästi laskenut. Työllistämistuen alueellinen merkitys on vuoden 2001 barometrin mukaan erityisen merkittävä Itä-Suomessa, jossa määräaikaisessa työsuhteessa olevista nuorista 12 % oli sijoittunut työllistämistukipaikkaan. Vastaavasti Etelä-Suomessa määräaikaista työtä tekevästä nuorista työllistämistukipaikassa oli viisi prosenttia vastanneista.

Barometreissa nuorilta on kysytty myös työsuhteen luonnetta osa-aikaisuuden suhteen. Osa-aikaisessa työsuhteessa barometriin haastatelluista palkansaajista oli elokuussa 2001 15 % vastanneista. Määräaikaisuuden tavoin naiset ovat miehiä merkittävästi useammin myös osa-aikaisessa työssä. Vuoden 2001 barometriin haastatelluista naisista osa-aikaisessa työssä oli lähes viidennes (19 %) vastanneista. Miehistä puolestaan osa-aikaisessa työssä oli useampi kuin joka kymmenes (12 %) vastanneista.

Suhde naisten ja miesten välillä on säilynyt samankaltaisena vuodesta 1996 lähtien. Tuolloin osa-aikaisessa työssä naisista oli 19 % ja miehistä 8 %. Alueellisesti tarkasteltuna osa-aikaiset työsuhteet ovat yleisimpiä Itä-Suomessa, jossa lähes viidennes työssäkävivistä nuorista teki osa-aikaista työtä. Vastaavasti Uudellamaalla osa-aikaisessa työssä palkansaajista oli noin joka kymmenes (12 %) vastanneista. Koulutustaustan kautta tarkasteltuna osa-aikainen työ on yleisintä vailla ammatillista tutkintoa olevien nuorten kohdalla. Näistä osa-aikaisessa työssä oli elokuussa 2001 neljäsos vastanneista. Vastaavasti korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista osa-aikaisessa työssä oli joka kymmenes ja ammatillisen tutkinnon suorittaneista 14 % vastanneista.

Koulutuksen ja työsuhteiden vastaavuus

Nuorilta on barometreissa kysytty myös vuodesta 1994 lähtien koulutuksen ja työtehtävien vastaavuutta. Vuonna 1994 palkansaajista 61 % katsoi, että työtehtävät vastasivat joko täysin tai melko hyvin heidän saamaansa koulutusta. Vuoden 2001 barometriin haastatelluista palkansaajista kaksi kolmasosaa (66 %) katsoi työtehtävien vastaavan koulutustaan. Naiset katsovat mie-

hiä yleisemmin työtehtäviensä vastaavan koulutustaan. Vuoden 2001 barometriin vastanneista työssäkävivistä naisista 71 % katsoi nykyisten työtehtäviensä vastaavan koulutustaan joko täysin tai melko hyvin. Työssäkävivistä miehistä puolestaan työtehtäviensä ja saamansa koulutuksen koki vastaavan toisiaan 61 % vastanneista.

Koulutuksen ja työtehtävien vastaavuuden myönteinen kokeminen kasvaa nuorten koulutuksen myötä. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista työtehtäviensä katsoi vastaavan koulutustaan 90 % vastanneista. Vastaavasti ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista työtehtäviensä ja saamansa koulutuksen vastaavuuden koki samalla tavalla kaksi kolmasosaa (65 %) vastanneista.

Varusmiehet eroavat muista nuorista kysyttäessä koulutuksen ja aiempien työtehtävien vastaavuutta. Varusmiehistä alle puolet (42 %) katsoi työtehtäviensä ennen palvelusta vastanneen koulutustaan. Kolmannes varusmiehistä katsoi, etteivät työtehtävät ennen palvelukseen astumista olleet vastanneet lainkaan heidän saamaansa koulutusta.

Koulutuksen arvostus

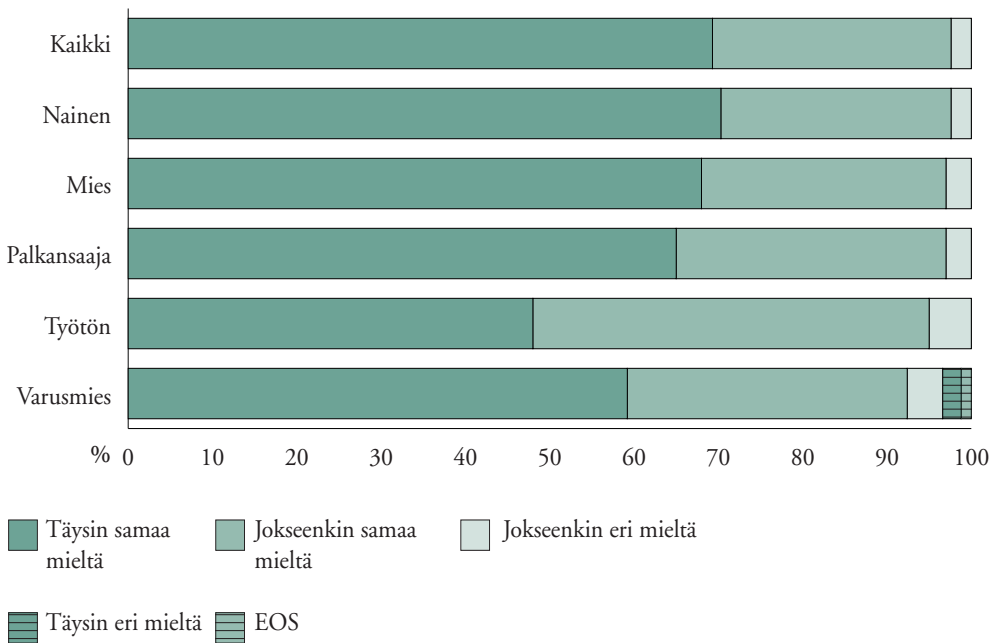
Nuorisobarometreissa on vuodesta 1994 lähtien keskeisen teeman muodostanut koulutus, nuorten suhtautuminen koulutukseen ja sen antamiin mahdollisuuksiin työmarkkinoille sijoittumisen suhteen. Barometrin antaman kuvan mukaan nuoret arvostavat koulutusta ja uskovat koulutuksen olevan keskeinen väylä työmarkkinoille pääsyyn; ilman kunnollista koulutusta nuoret eivät usko sijoittuvansa työmarkkinoille.

Nuoret eivät pidä koulutusta pelkästään väylänä työmarkkinoille sijoittumisen suhteen. Barometrit ovat antaneet johdonmukaisesti tuloksen, jonka mukaan nuoret katsovat työelämässä pysymisen vaativan jatkuvaa osaamisen ja ammattitaidon päivittystä. Nuoret ovat aiemmissa barometreissa todenneet työttömyyden syiksi työn puutteen asuinpaikkakunnalla, vähäisen työkokemuksen ja puutteellisen ammatillisen koulutuksen.

Vuoden 2001 barometrissä haastatelluille

Koulutus parantaa olennaisesti työnsaantimahdollisuuksia.

nuorille toistettiin jo ensimmäisessä vuoden 1994 barometrissä mukana ollut väite ”Koulutus parantaa olennaisesti työnsaantimahdollisuuksia”. Barometrien toteutuksen aikana tilanne työmarkkinoilla on monella tapaa muuttunut. Vuonna 1994 lama koettiin nuorten kohdalla korkeana nuorisotyöttömyytenä, jonka jälkeen nuorten työllisyystilanne on parantanut talouden positiivisen kehityksen tahdissa.

Vuoden 2001 kohdalla yleisessä taloudellisessa kehityksessä on tapahtunut selkeä muutos epävarmempaan suuntaan. Nopein kasvun kausi on ohii ja tulevaisuuteen suhtaudutaan epävarmasti. Talouden kehityksessä tapahtuvat muutokset eivät näytä kuitenkaan vaikuttavan nuorten suhtautumiseen koulutukseen tai sen arvostukseen.

Vuoden 2001 barometriin haastatelluista nuorista peräti 97 % katsoi koulutuksen parantavan olennaisesti työnsaantimahdollisuuksia. Ensimmäiseen vuonna 1994 toteutettuun barometriin haastatelluista nuorista väitteen kanssa joko täysin

tai jokseenkin samaa mieltä oli 87 % vastanneista. Barometrien toteutuksen aikana koulutuksen arvostus työmarkkinoille sijoittumisen suhteen näyttää vain kasvaneen nuorten keskuudessa. Tämän vuoden barometriin haastatelluista nuorista kukaan ei ollut esitetyn väitteen suhteen täysin eri mieltä. Jokseenkin eri mieltä koulutuksen vaikutuksesta työnsaantimahdollisuuksiin oli kaikista vastanneista kaksi prosenttia.

Eri vastaajaryhmien kesken ei koulutuksen arvostuksen suhteen tule juurikaan eroja. Sukupuoli ei ole erotteleva tekijä; naiset ja miehet arvostavat koulutusta työmarkkinoille sijoittumisen suhteen yhtä yleisesti. Samoin alueellisesti tarkasteltuna nuoret arvostavat koulutusta työmarkkinoille pääsyn suhteen yhtä yleisesti eri puolilla maata.

Haastatteluhetkellä työttömänä tai lomautettuna olleista nuorista 95% uskoi koulutuksen parantavan oleellisesti työnsaantimahdollisuuksia. Vastaavasti työttömistä nuorista ajatteli vuon-

na 1994 83 % vastanneista. Kevään 1994 barometriin haastatelluista työttömistä nuorista kuusi prosenttia oli esitetyn väitteen suhteen täysin eri mieltä. Vuoden 2001 barometriin haastatelluista työttömistäkään nuorista ei enää kukaan kyseenalaistanut koulutuksen mahdollisuuksia työuralle pääsyn suhteen.

Elinikäinen oppiminen

Nuorilta on barometreissä kysytty myös heidän suhdettaan elinikäiseen oppimiseen tai koulutuksen merkitykseen työelämässä pysymisen suhteen. Vuoden 2001 barometrissä toistettiin jo aiemmissa barometreissä mukana ollut väite ”Työelämässä pysyminen edellyttää jatkuvaa kouluttautumista”. Kaikista vastanneista peräti 79 % oli esitetyn väitteen suhteen joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Täysin eri mieltä jatkuvan kouluttautumisen merkityksestä työelämässä pysymisen kannalta oli kolme prosenttia vastanneista.

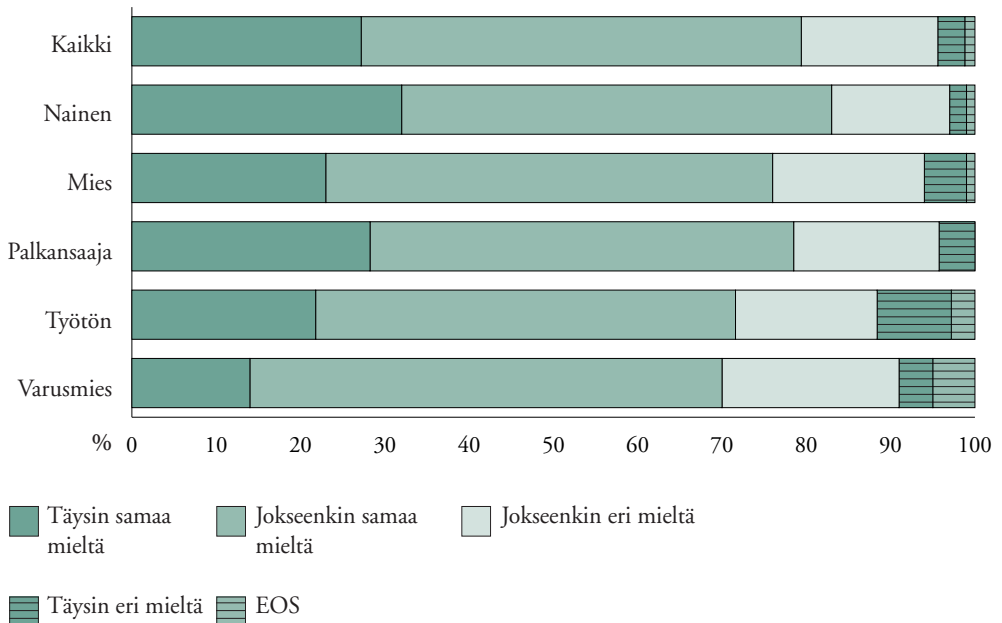
Naiset arvostavat koulutusta jonkin verran miehiä yleisemmin työelämässä pysymisen suh-

teen. Barometriin haastatelluista naisista 83 % katsoi työelämässä pysymisen edellyttävän jatkuvaa ammattitaidon päivittämistä. Miesten kohdalla vastaavasti koulutuksen merkityksestä työelämässä pysymisen suhteen ajatteli 76 % barometriin vastanneista. Erot miesten ja naisten välillä suhtautumisessa jatkuvaan kouluttautumiseen ovat tulleet esille myös aiemmissa barometreissä.

Koulutuksen arvostus työelämässä pysymisen suhteen vaikuttaa selkeästi vastaajan ikä. Vanhimmassa ikäryhmässä (25–29 vuotta) 86 % vastanneista katsoi työelämän edellyttävän jatkuvaa kouluttautumista. Vastaavasti ikäryhmässä 15–19 vuotta jatkuvan koulutuksen tärkeyden tunnisti 72 % vastanneista.

Koulutustaustan kautta tarkasteltuna elinikäisen oppimisen tärkeyttä korostavat voimakkaimmin korkeakoulututkinnon suorittaneet nuoret. Korkeakoulututkinnon suorittaneista 92 % katsoi työelämässä pysymisen edellyttävän jatkuvaa kouluttautumista. Vastaavasti ammatillisen tutkin-

Työelämässä pysyminen edellyttää jatkuvaa kouluttautumista.

non suorittaneista nuorista koulutuksen merkitystä työelämässä pysymisen suhteen korosti 77 % vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista täysin samaa mieltä esitetyn väitteen ”Työelämässä pysyminen edellyttää jatkuvaa kouluttautumista” kanssa oli 42 % vastanneista. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista puolestaan täysin samaa mieltä väitteen kanssa oli runsas neljännes (27 %) vastanneista.

Palkansaajista koulutuksen merkitystä työelämässä pysymisen kannalta korosti 78 % barometriin vastanneista. Haastattelu hetkellä työttömänä tai lomautettuna olleista nuorista puolestaan jatkuvaa kouluttautumista piti tärkeänä 72 % vastanneista. Vuoden 2000 barometriin haastelluista työttömistä nuorista jatkuvaa osaamisen päivittämistä piti tärkeänä 75 % vastanneista. Vuonna 1997 vastaava luku oli 72 %. Varusmiehistä 70 % katsoi työelämässä pysymisen ja menestymisen edellyttävän jatkuvaa kouluttautumista.

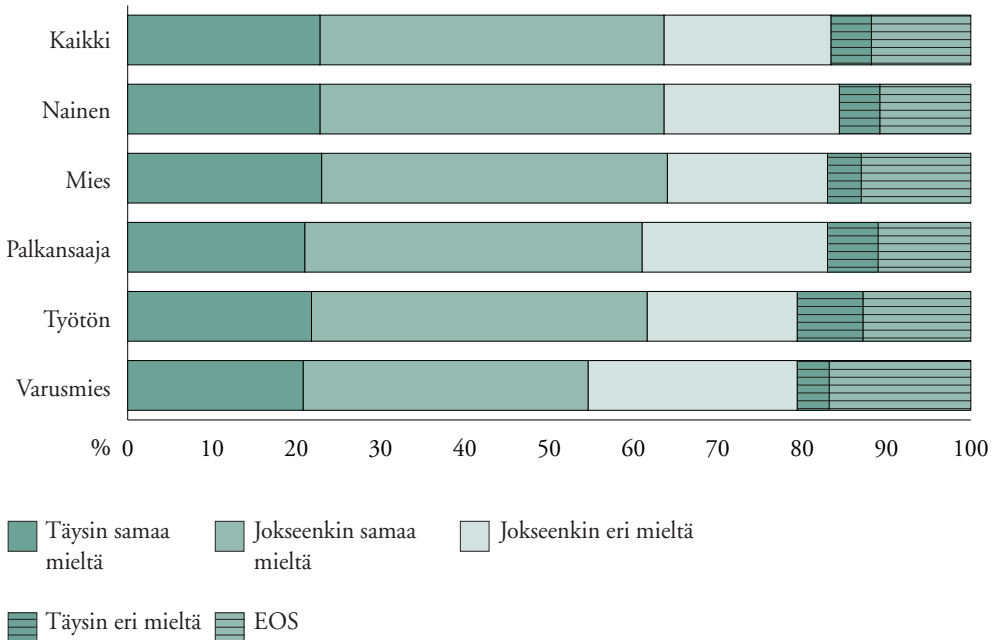
Oma työura tuottaa vanhempia paremman yhteiskunnallisen aseman

Oman työuraa kehitystä nuoret ovat barometrisä arvioineet väitteen ”Työurallani tulen saavuttamaan paremman yhteiskunnallisen aseman kuin mitä vanhemmillani on?” kautta. Väite oli ensimmäisen kerran mukana kevään 1996 barometrisä, jolloin yli puolet (56 %) vastanneista oli joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä väitteen kanssa.

Usko oman työuran kautta saavutettavaan yhteiskunnalliseen asemaan suhteessa vanhempien vastaavaan on kasvanut nuorten joukossa vuodesta 1996. Kevään 1999 barometriin haastelluista nuorista oman työuransa uskoi johtavan vanhempia parempaan yhteiskunnalliseen asemaan kaksi kolmasosaa vastanneista. Kevään 2000 barometriin vastanneista nuorista puolestaan 61 % uskoi oman työuran johtavan vanhempia parempaan yhteiskunnalliseen asemaan.

Vuoden 2001 barometriin haastelluista nuorista lähes kaksi kolmasosaa (64 %) uskoi

Työurallani tulen saavuttamaan paremman yhteiskunnallisen aseman kuin mitä vanhemmillani on.

oman työuransa johtavan vanhempia parempaan yhteiskunnalliseen asemaan. Sukupuolten välillä ei ole eroja suhtautumisessa oman työuransa kautta saavutettavaan yhteiskunnalliseen asemaan. Miehet ja naiset uskovat yhtä usein yhteiskunnallisen asemansa paranemiseen suhteessa vanhempien vastaavaan.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna usko oman työuran tuomaan yhteiskunnalliseen asemaan on vahvinta nuorimmissa haastatellussa ikäryhmässä. 15–19-vuotiaista kaksi kolmasosaa (67 %) uskoi työuransa johtavan tulevaisuudessa vanhempia parempaan yhteiskunnalliseen asemaan. Vastaavasti vanhimmissa barometriin haastatellussa ikäryhmässä (25–29 vuotta) omasta tulevaisuudestaan ajatteli 61 % vastanneista.

Alueittain tarkasteltuna usko oman yhteiskunnallisen aseman kehitykseen suhteessa vanhempien vastaavaan on vahvinta Väli- ja Itä-Suomessa. Näillä alueilla asuvista nuorista kaksi kolmasosaa uskoi oman työuransa tuottavan vanhempia parempaan yhteiskunnallisen aseman. Uudellamaalla asuvista nuorista puolestaan yhtä optimistisesti omaan tulevaisuutensa suhtautui 59 % vastanneista.

Koulutustaustan kautta tarkasteltuna korkeakoulututkinnon suorittaneet nuoret ovat muita optimistisempia oman yhteiskunnallisen aseman suhteen. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista 68 % uskoi työuransa johtavan vanhempiaan parempaan asemaan yhteiskunnassa. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista puolestaan oman työuransa kautta saavutettavaan vanhempia parempaan yhteiskunnalliseen asemaan uskoi runsas puolet (56 %) vastanneista. Palkansaajien ja työttömien nuorten välillä ei ole eroja suhtautumisessa oman työuran tuottamaan yhteiskunnalliseen asemaan. Palkansaajista 61 % uskoi työurallaan saavuttavan vanhempiaan paremman yhteiskunnallisen aseman. Työtöminä olleista nuorista 62 % uskoi omalla työurallaan saavuttavan vanhempiaan paremman yhteiskunnallisen aseman. Varusmiehistä puolestaan 55 % vastanneista uskoi työuransa kautta saavuttavan vanhempiaan paremman yhteiskunnallisen aseman.

Työelämä vaatii paljon

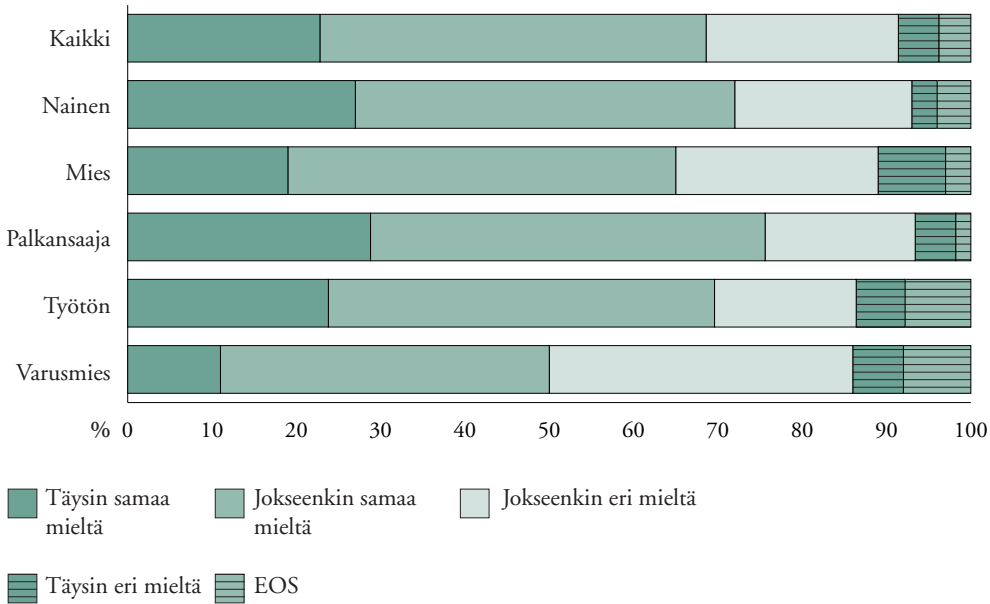
Nuoret uskovat yleisesti saavuttavansa työuralaan vanhempiinsa verrattuna paremman yhteiskunnallisen aseman. Samalla nuoret tiedostavat barometrin antaman tuloksen mukaan työelämän vaatimukset ja niiden seuraukset yksilön kannalta. Vuoden 2001 barometrissä nuorille esitettiin väite ”Työelämä vaatii nykyisin työntekijöiltä niin paljon, että monet ihmiset palavat ennen aikaisesti loppuun”. Kaikista barometriin haastatelluista nuorista väitteen kanssa joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 69 % vastanneista.

Naiset katsovat miehiä yleisemmin työelämän kuluttavan ihmisiä liikaa. Naisista esitetyn väitteen kanssa samaa mieltä oli 72 % vastanneista. Miehistä puolestaan työelämän vaativuuden uskoi polttavan ihmisiä loppuun ennen aikaisesti kaksi kolmasosaa (65 %) vastanneista. Ero miesten ja naisten suhtautumisessa tuli esille ennen muuta täysin samaa mieltä olleiden kohdalla. Naisista täysin samaa mieltä esitetyn väitteen kanssa oli yli neljännes (27 %) vastanneista ja miehistä puolestaan viidennes (19 %) vastanneista.

Usko työelämän vaativuuteen on sidoksissa myös vastaajan ikään. Nuorimmissa haastatellussa ikäryhmässä työelämän uskoi polttavan ihmisiä ennen aikaisesti loppuun 56 % vastanneista. Vanhimmissa ikäryhmässä puolestaan työelämän liiallisen vaativuuden tunnisti jo peräti 81 % vastanneista. Alueellisesti työelämän liiallisen vaativuuden kokivat ennen muuta Väli-Suomessa asuvat nuoret. Näistä 78 % uskoi työelämän polttavan ihmisiä ennen aikaisesti loppuun. Pohjois-Suomessa asuvista nuorista puolestaan 62 % oli esitetyn väitteen suhteen joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Uudellamaalla luku oli 67 %.

Barometriin haastatelluista palkansaajista työelämän liialliseen vaativuuteen uskoi 76 % vastanneista. Puolestaan työttömistä tai lomautetuista nuorista työelämän uskoi polttavan ihmisiä ennen aikaisesti loppuun 70 % vastanneista. Koulutustaustan kautta tarkasteltuna työelämän vaativuuden kokeminen kasvaa koulutuksen myötä. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista 78 % katsoi työelämän polttavan ihmisiä lop-

Työelämä vaatii nykyisin työntekijöiltä niin paljon, että monet ihmiset palavat enneaikaisesti loppuun.

puun ennen aikaisesti. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista vastaavasti ajatteli 73 % vastanneista. Vailla mitään ammatillista koulutusta olevista nuorista työelämän liialliseen vaativuuteen uskoi puolestaan vajaat kaksi kolmasosaa (63 %) vastanneista.

Nuorten poliittisen kannan kautta tarkasteltuna työelämän liiallista vaativuutta korostavat ennen muuta vasemmistoliittoa ja vihreitä äänestävät nuoret. Näistä 74 % kokee työelämän vaatimusten polttavan työntekijät ennen aikaisesti loppuun. Sosiaalidemokraatteja kannattavista nuorista työelämän vaativuuden tunnisti 69 %, keskustaa kannattavista nuorista 68 % ja kokoomusta kannattavista nuorista 63 % vastanneista.

Työura muodostuu useista työsuhteista

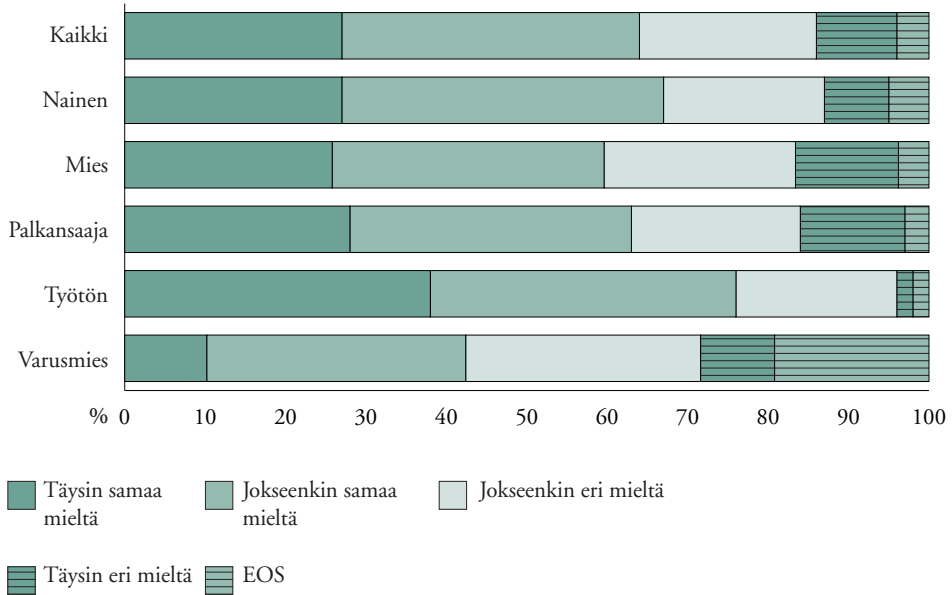
Nuoret ovat barometreissä saaneet myös ennakkoida sitä, kuinka työmarkkinoiden muutokset tulevat mahdollisesti koskettamaan heitä itseään. Barometriin haastatelluille nuorille on esitetty eri

vuosina väite ”On todennäköistä, että työurallani joudun vaihtamaan työpaikkaa useita kertoja”. Kaikista vastanneista väitteen suhteen joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli vuonna 2001 lähes kaksi kolmasosaa (64 %) vastanneista. Joka kymmenes nuori puolestaan uskoi, ettei omalla työurallaan joutunut vaihtamaan työpaikkaan juurikaan.

Vuosina 1997 ja 1999 barometriin haastatelluista nuorista työuransa uskoi muodostuvan useista eri työpaikoista 69 % vastanneista. Vuoden 2000 barometrissä vastaavasti 67 % uskoi joutuvansa vaihtamaan työpaikkaa useita kertoja työurallaan. Nuoret näyttävät varsin yleisesti uskovan omalla työurallaan joutuvan vaihtamaan työpaikkaa useita eri kertoja.

Barometriin haastatellut naiset ovat uskoneet miehiä useammin työuransa pilkkoutuvan useisiin eri työpaikkoihin. Naisista esitetyn väitteen hyväksyi vuoden 2001 barometrissä 67 % vastanneista. Vastaava luku vuotta aiemmin oli 72 %

On todennäköistä, että työurallani joudun vaihtamaan työpaikkaa useita kertoja.

vastanneista. Miehistä puolestaan vuoden 2001 barometrissä 60 % uskoi joutuvansa työurallaan vaihtamaan työpaikkaan useita kertoja; vuotta aiemmin luku oli 61 %.

Työuran pilkkoutumiseen useisiin eri työsuhteisiin uskovat eniten vanhimmat barometriin haastatellut nuoret. Vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä (25–29 vuotta) työpaikkaa uskoi joutuvansa vaihtamaan useita kertoja 68 % vastanneista. Vastaavasti nuorimmassa ikäryhmässä (15–19 vuotta) työuransa uskoi muodostuvan useista eri työsuhteista 57 % vastanneista. Uudellamaalla asuvista nuorista 65 % uskoi joutuvansa vaihtamaan työpaikkaa useita kertoja työurallaan. Vastaavasti Väli-Suomessa asuvista nuorista ajatteli 59 % vastanneista.

Työttömät tai lomautetut nuoret uskovat muita yleisemmin joutuvansa vaihtamaan työpaikkaa useita kertoja. Vuoden 2001 barometriin haastatelluista työttömistä nuorista 76 % uskoi työuransa muodostuvan useista eri työsuhteista.

teista. Palkansaajien kohdalla vastaava luku oli 63 %. Työttömien ja toisaalta palkansaajien kohdalla suhtautumisessa oman työuran pilkkoutumiseen ei ole tapahtunut muutoksia. Työttömät nuoret ovat eri barometreissä nousseet esiin ryhmänä, joka uskoo joutuvansa vaihtamaan työpaikkaa useita eri kertoja.

Koulutustaustan kautta tarkasteltuna korkeakoulututkinnon suorittaneet uskovat muita useammin työuraan useassa paikassa. Heistä 76 % oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä esitetyn väitteen ”On todennäköistä, että työurallani joudun vaihtaman työpaikkaa useita kertoja” kanssa. Vastaavasti ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista omasta työurastaan ajatteli 60 % vastanneista.

Varusmiehistä puolestaan alle puolet (42 %) piti todennäköisenä sitä, että joutuu vaihtamaan työpaikkaa useita kertoja. Varusmiesten kohdalla viidennes ei osannut arvioida oman työuransa luonnetta tai todennäköisyyttä useisiin työsuhteisiin.

Asuminen

Vuokralla asuminen yleisintä

Vuoden 2001 barometrissä yhden laajan kokonaisuuden muodosti nuorten asumiseen liittyvät kysymykset. Yleisin asumismuoto barometriin haastateltujen nuorten keskuudessa oli vuokra-asuminen. Kaikista vastanneista 39 % ilmoitti asuvansa vuokra-asunnossa. Vanhempien luona kaikista vastanneista ilmoitti asuvansa runsas kolmannes (36 %) vastanneista. Omistusasunto oli puolestaan 17 %:lla vastanneista.

Vanhempien luona asuminen oli miesten kohdalla hivenen yleisempää kuin naisten. Miehistä vanhempien luona ilmoitti asuvansa 39 % vastanneista, kun taas naisista vanhempien luona asui vajaa kolmannes (32 %) vastanneista. Vanhimmassa ikäryhmässä (25–29 vuotta) vanhempien luona barometriin haastatelluista nuorista asui 4 % ja ikäryhmässä 20–24 vuotta 17 % vastanneista.

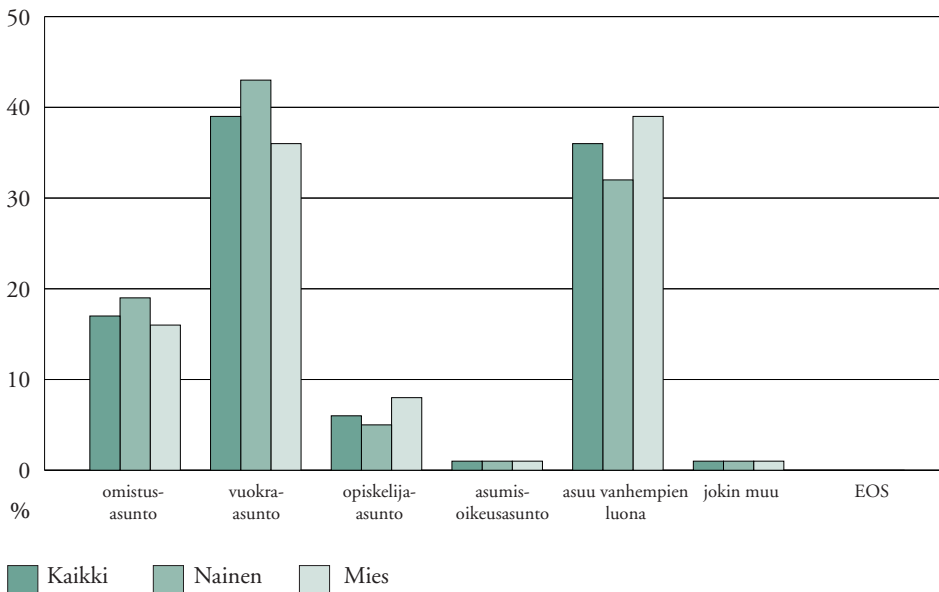
Vanhempien luona asuminen on yleisintä Pohjois-Suomessa, jossa 40 % nuorista ilmoitti

asuvansa vanhempien luona. Vastaavasti Uudellamaalla asuvista nuorista vanhempien luona asui haastatteluhetkellä kolmannes (33 %) vastanneista. Selkeä ero asumismuodossa oli myös asuinpaikan mukaan tarkasteltuna. Pääkaupunkiseudulla vanhempien luona asui vajaa kolmannes vastanneista (29 %). Maaseutukunnissa puolestaan vanhempien luona asui barometriin haastatelluista nuorista puolet vastanneista. Koulutustaustan kautta tarkasteltuna ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista vanhempien luona asui 14 % vastanneista, kun taas korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista vastaavasti ilmoitti asuvansa kaksi prosenttia haastatelluista.

Varusmiehistä ennen palvelukseen astumista vanhempien luona asui kaksi kolmasosaa (67 %) vastanneista. Vuokralla varusmiehistä ennen palvelukseen astumista oli asunut viidennes vastanneista.

Uudet asumismuodot eivät näytä barometrin mukaan saavuttaneen nuoria. Asumisoikeusasunnossa kaikista barometriin haastatelluista nuorista asui prosentti vastanneista. Opiskelija-

Mikä vaihtoehtoista vastaa parhaiten omaa asumismuotoasi?

asunnossa asui puolestaan kaikista vastanneista kuusi prosenttia. Opiskelija-asunnossa asuminen oli yleisintä ikäryhmässä 20–24 vuotta, johon ryhmään kuuluvista nuorista opiskelija-asunnossa asui barometrin toteuttamishetkellä 11 % vastanneista. Opiskelija-asuminen on erityisesti korkeakouluopiskelijoiden suosiossa. Korkeakouluissa opiskelevista nuorista opiskelija-asunnossa asui neljännes (24 %) vastanneista. Ammattikorkeakoulussa opiskelevista nuorista opiskelija-asunnossa asui 14 % ja toisen asteen ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevista 8 % vastanneista.

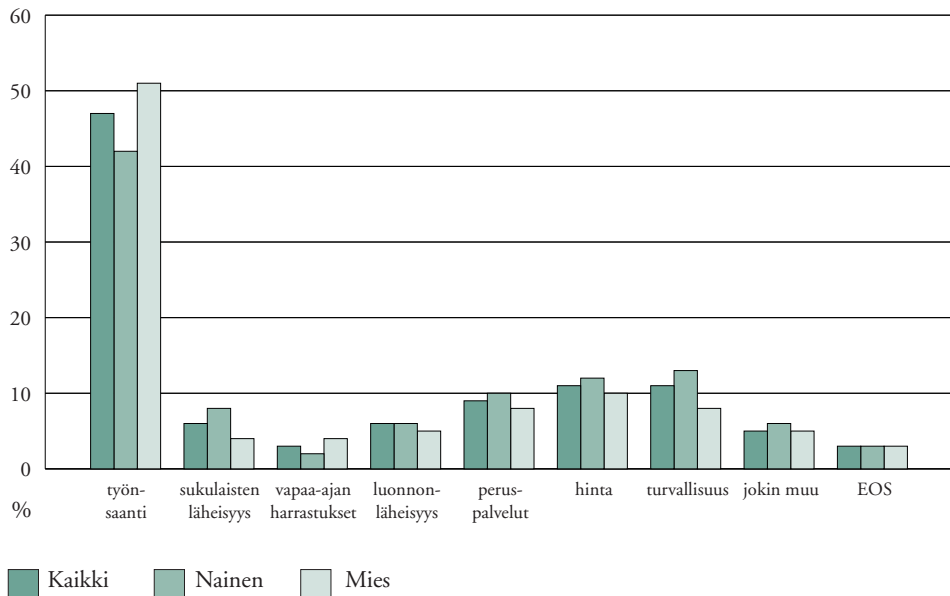
Palkansaajanuorista omaan omistusasuntoon oli päässyt kiinni vajaa kolmannes (30 %) vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista puolestaan omassa omistusasunnossa ilmoitti asuvansa joka kymmenes (11%) vastanneista ja opiskelijoista kuusi prosenttia vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista vanhempien luona asui neljännes vastanneista ja palkansaajista puolestaan 12 % vastanneista.

Työnsaanti ohjaa asuinpaikan valintaa

Barometriin haastatelluilta nuorilta kysyttiin myös sitä, mitkä seikat vaikuttavat asuinpaikan valintaan. Barometriin haastatellut nuoret saivat arvioida työnsaantia, sukulaisten läheisyyttä, vapaa-ajanharrastuksia, luonnonläheisyyttä, asuinpaikan peruspalveluita, asumisen hintaa ja asuinpaikan turvallisuutta asuinpaikan valintaan vaikuttavina seikkoina. Kun nuoria pyydettiin nimeämään eniten asuinpaikan valintaan vaikuttava seikka, ylivoimaisesti eniten heidän kohdallaan asuinpaikan valintaan vaikuttaa barometrin mukaan työnsaanti. Lähes puolet (47 %) kaikista vastanneista ilmoitti työnsaannin vaikuttavan eniten asuinpaikan valintaan.

Miehet korostivat selkeästi naisia useammin työnsaantia asuinpaikan valintaan vaikuttavana seikkana. Miehistä yli puolet (51 %) korosti juuri työpaikan saantia eniten asuinpaikan valintaan vaikuttavana seikkana. Naisista puolestaan 42 % katsoi työnsaannin ratkaisevan eniten asuinpai-

Mikä vaikuttaa eniten asuinpaikkasi valintaan?

kan valinnassa. Myös alueellisesti työnsaanti koetaan eri tavoin asuinpaikan valintaan vaikuttavana seikkana. Uudellamaalla 43 % vastanneista katsoi työpaikan vaikuttavan eniten asuinpaikan valintaan. Pohjois-Suomessa asuvista nuorista puolestaan yli puolet (54 %) piti työnsaantia eniten asuinpaikan valintaan vaikuttavana seikkana. Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista työnsaannin ensisijaiseksi asuinpaikan valintaan vaikuttavaksi tekijäksi nosti 42 % vastanneista, mutta maaseutukunnissa asuvista nuorista jo puolet (51 %) korosti työnsaantia asuinpaikan valintaan vaikuttavana asiana.

Työnsaanti korostuu myös korkeakoulututkinnon suorittaneiden nuorten keskuudessa eniten asuinpaikan valintaan vaikuttavan seikkana. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista yli puolet (57 %) piti juuri työnsaantia eniten asuinpaikan valintaan vaikuttavan asiana. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista työnsaantia asuinpaikan valintaan vaikuttavana seikkana korosti 43 % ja ammattikorkeakoulun suorittaneista nuorista 53 % vastanneista. Palkansaajista ja toisaalta opiskelevista nuorista kummastakin ryhmästä puolet (49 %) piti työpaikan saantia asuinpaikan valintaan eniten vaikuttavana seikkana. Työttömänä tai lomautettuna olevista nuorista työnsaantia korosti ensisijaisena asuinpaikan valintaan vaikuttavan seikkana kolmannes (34 %) vastanneista.

Työnsaannin jälkeen asuinpaikan valintaan eniten nuorten kohdalla vaikuttivat kohtuuhintainen asuminen ja asuinpaikan turvallisuus. Kummankin vaihtoehdon kohdalla ensisijaisena sitä piti kymmenes (11 %) vastanneista. Kohtuuhintaisen asumisen kohdalla nuorten suhtautumiseen vaikuttaa luonnollisesti itse asuinpaikka. Uudellamaalla asuvista nuorista 15 % piti kohtuuhintaisesta asumisesta ensisijaisesti asuinpaikan valintaan vaikuttavana seikkana. Vastaavasti Pohjois-Suomessa asuvista nuorista kohtuuhintaisen asumisen ensisijaisesti asuinpaikan valintaan vaikuttavana seikkana mainitsi seitsemän prosenttia vastanneista. Työttömistä nuorista kohtuuhintaisesta asumisesta ensisijaisena asuinpaikan valintaan vaikuttavana seikkana korosti 15 % vastanneista ja palkansaajis-

ta joka kymmenes.

Asuinpaikan turvallisuutta korostivat ennen muuta barometriin haastatellut naiset. Heistä 13 % piti asuinpaikan turvallisuutta eniten asuinpaikan valintaan vaikuttavana seikkana. Miesten kohdalla vastaavasti ajatteli 8 % vastanneista. Asuinpaikan turvallisuuden korostamiseen vaikutti myös nuoren koulutustausta. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista ensisijaisena asuinpaikan valintaan vaikuttavana seikkana turvallisuutta piti useampi kuin joka kymmenes (12 %) vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista puolestaan kolme prosenttia katsoi turvallisuuden olevan ensisijainen asuinpaikan valintaan vaikuttava tekijä.

Asuinpaikan tarjoamia peruspalveluita ensisijaisena asuinpaikan valintaan vaikuttavan seikkana korosti joka kymmenes (9 %) barometriin vastanneista nuorista. Peruspalveluiden kohdalla eri ryhmien kesken ei tullut kovinkaan suuria eroja. Uudellamaalla peruspalveluita asuinpaikan valintaan vaikuttavan asiana korosti 11 % vastanneista ja Itä-Suomessa 7 % nuorista. Puolestaan pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista peruspalvelut koki tärkeiksi asuinpaikan valinnan suhteen 12 % nuorista ja maaseutukunnissa asuvista nuorista 6 % vastanneista.

Luonnonläheisyyttä tai sukulaisten läheisyyttä asuinpaikan valintaan vaikuttavina seikkoina korosti kumpaakin 6 % vastanneista. Vapaa-ajan harrastuksia puolestaan asuinpaikan valintaan vaikuttavan seikkana kaikista nuorista painotti kolme prosenttia vastanneista. Vapaa-ajan harrastukset korostuivat korkeakoulututkinnon suorittaneiden nuoreten keskuudessa. Näistä joka kymmenes katsoi vapaa-ajan harrastusten vaikuttavan eniten asuinpaikan valintaan. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista vastaavasti vapaa-ajanharrastuksia asuinpaikan valintaan vaikuttavana asiana korosti kaksi prosenttia.

Varusmiehistä työpaikkaa korosti eniten asuinpaikan valintaan vaikuttavan seikka puolet vastanneista. Kohtuuhintaisesta asumisesta varusmiehistä korosti asuinpaikan valintaan vaikuttavan seikkana viidennes vastanneista. Asuinpaikan tarjoamia

peruspalveluita varusmiehistä piti eniten asuinpaikan valintaan vaikuttavan seikkana 14 % vastanneista.

Asuinalueen tulevaisuuteen voidaan vaikuttaa

Barometrissä kysyttiin nuorten mielipidettä tai käsitystä myös asuinalueen tulevaisuuteen vaikuttamisesta. Kaikista vastanneista puolet katsoi voivansa vaikuttaa asuinalueensa tulevaisuutta koskevaan päätöksentekoon. Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista väitteen ”Voin vaikuttaa asuinalueeni tulevaisuuteen” kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 53 % vastanneista. Maa-seutukunnissa asuvat nuoret kokivat sitä vastoin vaikuttamismahdollisuutensa jonkin verran heikommiksi. Heistä väitteen kanssa samaa mieltä oli 47 % vastanneista.

Alueellisesti tarkasteltuna vähiten oman asuinalueensa tulevaisuuteen katsoivat voivansa vaikuttaa Itä-Suomessa asuvat nuoret. Heistä esitetyn väitteen kanssa joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 45 %. Vastaavasti Uudellamaalla asuvista nuorista asuinalueensa tulevaisuuteen katsoi voivansa vaikuttaa 54 % vastanneista.

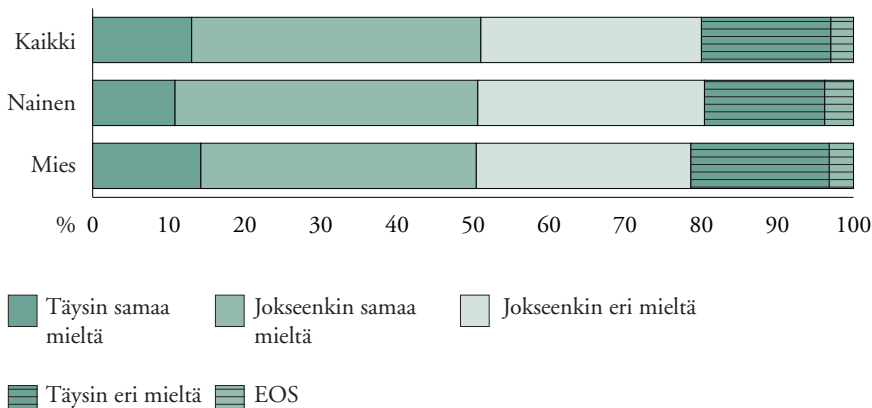
Vaikuttamismahdollisuuksien kokemiseen vaikuttaa selkeästi nuoren koulutustausta. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista 61 %

katsoi voivansa vaikuttaa asuinalueettaan koskevaan päätöksentekoon. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista päätöksentekoon vaikuttamisen koki kohdallaan mahdolliseksi puolestaan vajaa puolet (47 %) vastanneista.

Nuoret eivät kuitenkaan ole aktiivisesti vaikuttaneet asuinalueen suunnitteluun tai palveluihin. Kaikista vastanneista 82 % ei ollut vaikuttanut millään tavoin asuinalueensa suunnitteluun tai sen palveluihin. Yleisin asuinalueen suunnitteluun vaikuttamisen muoto nuorten kohdalla on barometrin mukaan ollut vetoomuksen allekirjoittaminen. Kahdeksan prosenttia vastanneista ilmoitti allekirjoittaneensa oman asuinalueen suunnitteluun tai palveluihin liittyvään vetoomuksen. Kaikista nuorista vain prosentti oli pyrkinyt vaikuttamaan asuinalueensa suunnitteluun tekemällä kaavavalistuksen.

Varusmiehet katsovat muita useammin mahdollisuutensa vaikuttaa oman asuinpaikkansa tulevaisuuteen vähäisemmiksi. Varusmiehistä runsas kolmannes (36 %) katsoi voivansa vaikuttaa oman asuinalueensa tulevaisuutta koskevaan päätöksentekoon; muiden nuorten kohdalla asuinalueen tulevaisuutta koskevaan päätöksentekoon katsoi voivansa vaikuttaa puolet haastatelluista.

Voin vaikuttaa asuinalueeni tulevaisuutta koskevaan päätöksentekoon.

Työn perässä ollaan valmiita muuttamaan

Vuoden 2000 barometrissä nuorilta kysyttiin heidän halukkuuttaan muuttaa työn perässä toiselle asuinpaikkakunnalle. Tuolloin kaikista vastanneista 74 % ilmoitti olevansa valmis vaihtamaan asuinkuntaa työpaikan saamiseksi. Kysymys toistettiin vuoden 2001 barometrissä. Edelleenkin nuorten kohdalla valmius muuttaa tai vaihtaa asuinkuntaa työpaikan saamiseksi on korkea. Kaikista vastanneista 74 % oli esitetyn väitteen ”Olen valmis vaihtamaan asuinkuntaa työpaikan saamiseksi” suhteen joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä.

Sukupuolten välillä ei juurikaan ole eroja valmiudessa vaihtaa asuinkuntaa työpaikan saamiseksi. Valmiuteen tai halukkuuteen vaihtaa asuinkuntaan vaikuttaa vastaajan ikä. Nuorimassa haastattelussa ikäryhmässä (15–19 vuotta) 88 % vastanneista oli valmis vaihtamaan asuinkuntaan. Vastaavasti vanhimmassa ikäryhmässä (25–29 vuotta) valmiita asuinpaikan vaihtoon työpaikan saamiseksi oli 61 % vastanneista. Valmius vaihtaa asuinkuntaa erottelee nuoria myös alueellisesti. Uudellamaalla asuvista nuorista valmiita asuinkunnan vaihtoon työpaikan saamiseksi oli 67 % vastanneista. Pohjois-Suomessa asuvista nuorista puolestaan 84 % ilmoitti olevansa valmis asuinkunnan vaihtoon työpaikan saamiseksi.

Valmiuteen asuinkunnan vaihtoon vaikuttaa myös nuorten saama koulutus. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista työpaikan saamiseksi 62 % vastanneista oli valmis vaihtamaan asuinkuntaa. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista asuinkuntaa työpaikan varmistamiseksi oli valmis vaihtamaan puolestaan 71 % vastanneista.

Työttömien tai lomautettujen nuorten kohdalla asuinkuntaa oli valmis vaihtamaan 67 % vastanneista. Palkansaajista valmiita asuinkunnan vaihtoon työpaikan turvaamiseksi oli puolestaan 63 % vastanneista.

Varusmiehistä kaksi kolmasosaa ilmoitti olevansa valmis vaihtamaan asuinkuntaa työpaikan saamiseksi.

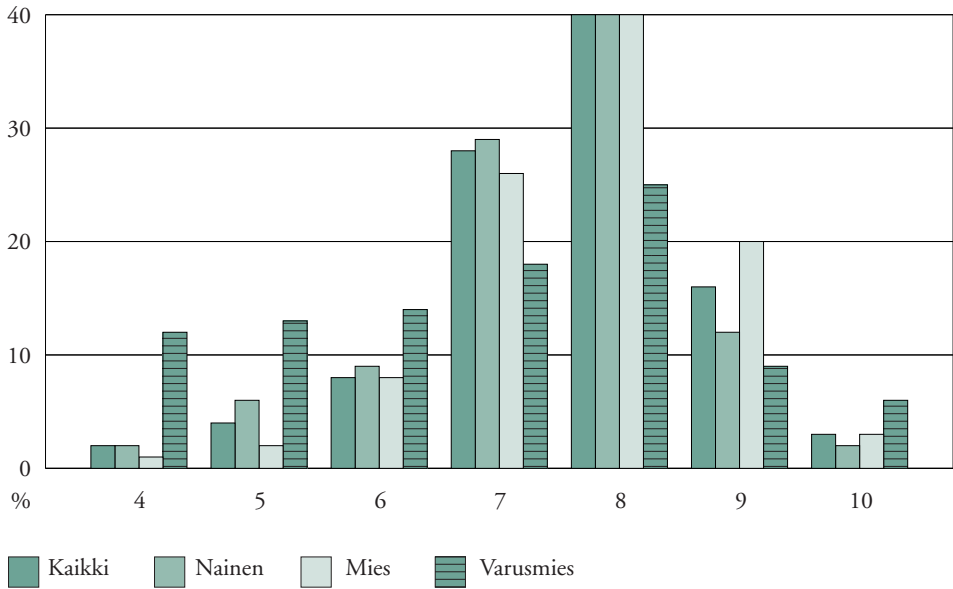
Tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen ja elämään kaiken kaikkiaan

Nuorisobarometreissä on aiemmin keväällä 1997 ja keväällä 1998 kysytty nuorten tyytyväisyyttä omaan taloudelliseen tilanteeseensa sekä tyytyväisyyttä omaan elämäänsä ylipäätään. Tyytyväisyys omaan taloudelliseen tilanteeseen on barometrien toteuttamisen aikana lisääntynyt. Kouluarvosanoilla mitattuna arvosanan kymmenen omalle taloudelliselle tilanteelleen antoi sekä vuoden 1998 että vuoden 2001 barometriin vastanneista nuorista kolme prosenttia. Arvosanan yhdeksän antoi vuoden 1997 barometriin vastanneista nuorista 11 % ja vuosien 1998 ja 2001 vastanneista puolestaan 16 %. Edellisillä kerroilla kolmannes nuorista antoi taloudelliselle tilanteelleen arvosanan kahdeksan; nyt 40 % arvioi omaa taloudellista tilannettaan arvosanalla kahdeksan. Heikoimman arvosanan omasta taloudellisesta tilanteestaan antoi kaksi prosenttia vastanneista.

Miehet ovat naisia jonkin verran tyytyväisempiä omaan taloudelliseen tilanteeseensa. Miehistä arvosanan yhdeksän omalle taloudelliselle tilanteelle antoi viidennes (20 %) vastanneista. Naisista vastaavasti arvosanan kahdeksan omalle taloudelliselle tilanteelleen antoi 12 % vastanneista. Tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen on sidoksissa myös vastaajan ikään. Nuorimassa haastattelussa ikäryhmässä arvosanan yhdeksän omalle taloudelliselle tilanteelleen antoi lähes neljännes (23 %) vastanneista. Vanhimmassa ikäryhmässä arvosanalla yhdeksän omaa taloudellista tilannettaan kuvasi 14 % vastanneista.

Asuinpaikan mukaan tyytyväisimpiä omaan taloudelliseen tilanteeseen ovat maaseutukunnissa asuvat nuoret. Näistä arvosanan yhdeksän tai kahdeksan omasta taloudellisesta tilanteestaan valitsi 59 % vastanneista. Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista vastaavasti ajatteli 54 % vastanneista. Alueellisesti ei kovin suuria eroja tyytyväisyydessä taloudelliseen tilanteeseen ole. Pohjois-Suomessa asuvista nuorista arvosanan kahdeksan tai yhdeksän omasta taloudellisesta tilanteestaan antoi 56 % vastanneista. Etelä-Suomessa asuvista nuorista vastaavilla arvosanoilla omaa

Kuinka tyytyväinen olet taloudelliseen tilanteeseesi? (arvosanoilla 4-10)

taloudellisesta tilannettaan kuvasi 58 % ja Väli-Suomessa asuvista nuorista 51 %.

Taloudellisen tilanteen kohdalla työttömät nuoret erottuvat selkeänä ryhmänä. Näistä arvosanan neljä tai viisi omalle taloudelliselle tilanteelleen antoi lähes viidennes (19 %) vastanneista. Työttömien nuorten kohdalla kuitenkin tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen on parantunut. Vuoden 1998 barometriin vastanneista työttömistä nuorista arvosanan neljä tai viisi omalle taloudelliselle tilanteelleen antoi runsas neljännes (26 %) vastanneista. Työttömistä nuorista omaa taloudellista tilannettaan arvosanoilla kahdeksan ja yhdeksän arvioi vuoden 2001 barometriin vastanneista neljännes (25 %). Luku oli täsmälleen sama vuoden 1998 barometrissä.

Palkansaajien kohdalla tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen on hivenen parantunut. Vuonna 1998 arvosanan kahdeksan tai yhdeksän omasta taloudellisesta tilanteestaan antoi 58 % palkansaajista. Tämän vuoden barometriin haastatelluista palkansaajista vastaavat arvosanat taloudelliselle tilanteelleen antoi 62 %.

Varusmiehet ovat vertailuryhmänä myös muita nuoria tyytymättömämpiä taloudelliseen tilanteeseensa. Varusmiehistä arvosanan neljä tai viisi omalle taloudelliselle tilanteelleen antoi neljännes (25 %) vastanneista. Arvosanoilla kahdeksan ja yhdeksän omaa taloudellista tilannettaan varusmiehistä kuvasi kolmannes (34 %) vastanneista. Luku on korkeampi kuin työttömien tai lomautettujen nuorten antama arvio taloudellisesta tilanteestaan.

Taloudelliseen tilanteeseen verrattuna nuoret ovat tyytyväisempiä omaan elämäänsä ylipäätään. Vuoden 1997 barometriin haastatelluista nuorista 41 % antoi omasta elämäntilanteestaan arvosanan yhdeksän. Vuotta myöhemmin tyytyväisyys oli jonkin verran lisääntynyt. Vuoden 1998 barometriin haastatelluista nuorista arvosanan yhdeksän elämälleen antoi 44 % vastanneista. Tuostakin nuorten tyytyväisyys elämäänsä ylipäätään on barometrin mukaan vain lisääntynyt. Nyt arvosanan yhdeksän omalle elämäntilanteelleen antoi lähes puolet (49 %) vastanneista. Kukaan vuoden 2001 barometriin haastatelluista nuorista ei

arvioinut elämäänsä arvosanalla neljä.

Naiset ovat olleet miehiä jonkin verran tyytyväisempiä elämäänsä. Vuoden 2001 barometriin haastatelluista naisista arvosanan yhdeksän tai kymmenen elämälleen antoi lähes kaksi kolmasosaa (64 %) vastanneista. Naisten kohdalla tyytyväisyys on lisääntynyt selvästi vuoteen 1998 verrattuna. Tuolloin kiitettävän arvosanan elämälleen naisista antoi 58 % vastanneista. Miehistä kiitettävän arvosanan elämästään antoi 54 % vastanneista; vuoden 1998 barometriin haastatelluista miehistä vastaavalla tavalla elämäänsä arvioi puolet vastanneista.

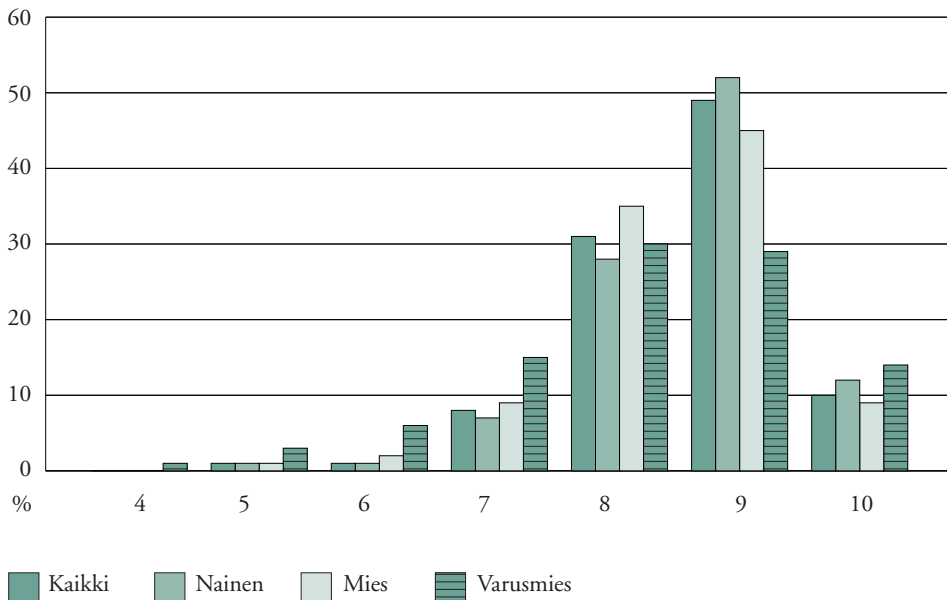
Tyytyväisyys elämään kaiken kaikkiaan on lähes samankaltainen nuorimmassa ja vanhimmassa ikäryhmässä. Nuorimmista haastatelluista kiitettävän arvosanan elämästään kaiken kaikkiaan antoi 60 % vastanneista ja vanhimmassa ikäryhmässä 62 % vastanneista. Ikäryhmässä 20–24 vuotta kiitettävän arvosanan elämästään kaiken kaikkiaan oli valmis antamaan 55 % vastanneista.

Alueittain tarkasteltuna tyytyväisyys elämään kaiken kaikkiaan on yleisintä Uudellamaalla.

Uudellamaalla asuvista nuorista kiitettävän arvosanan elämästään ylipäätään antoi lähes kaksi kolmasosaa (64 %) vastanneista. Itä-Suomessa asuvista nuorista vastaavalla tavalla elämäänsä arvioi runsas puolet (53 %) vastanneista.

Tyytyväisyyteen vaikuttaa myös nuoren koulutustausta. Korkeakoulututkinnon suorittaneista kiitettävän arvosanan elämästään kaiken kaikkiaan antoi peräti 70 % vastanneista. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista kiitettävällä arvosanalla elämäänsä arvioi runsas puolet (55 %). Tyytymättömyyttä lisää selkeästi myös työttömyys. Työttömien nuorten kohdalla kiitettävän arvosanan ylipäätään elämästään antoi 39 % vastanneista. Luku on kuitenkin merkittävästi korkeampi kuin vuoden 1998 barometriin haastateltujen työttömien nuorten keskuudessa. Tuolloin alle kolmannes (28 %) työttömistä nuorista antoi tyytyväisyyden suhteen elämälleen kiitettävän arvosanan. Palkansaajista puolestaan 56 % antoi elämälleen ylipäätään kiitettävän arvosanan. Varusmiehistä kiitettävällä arvosanalla elämäänsä kaiken kaikkiaan arvioi 43 % vastanneista.

Kuinka tyytyväinen olet elämääsi kaiken kaikkiaan? (arvosanoilla 4-10)

KULUTTAMINEN JA RAHAN KÄYTTÖ

Kulutusluotot tiukemmalle

Nuorisobarometreissä on vuodesta 1994 lähtien tarkasteltu koulutuksen ja työelämämuutosten ohella myös nuorten elämän kannalta ajankohdaisia teemoja. Vuoden 2001 barometrissä yhden laajemman kokonaisuuden muodosti nuorten kulutustottumukset, taloudellinen tilanne sekä rahan käyttö.

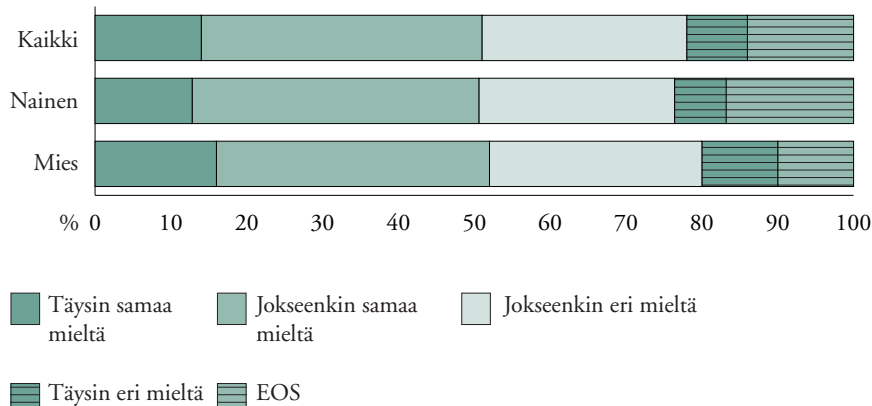
Yleensä rahan käyttöön liittyen nuoret saivat arvioida barometrissä rahalaitosten myöntämiä kulutusluottoja. Nuorille esitettiin kulutusluottoihin liittyen väite ”Rahalaitosten tulisi rajoittaa kulutusluottojen myöntämistä”. Puolet kaikista vastanneista oli esitetyn väitteen suhteen joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Kysymyksen

kohdalla 14 % nuorista ei osannut ottaa kantaa esitettyyn väitteeseen. Miesten ja naisten välillä ei ole eroja suhtautumisessa rahalaitosten myöntämiin kulutusluottoihin. Puolet sekä miehistä että naisista katsoi, että rahalaitosten tulisi olla nykyistä tiukempia kulutusluottojen myöntämisen suhteen.

Iän suhteen tarkasteltuna suhtautuminen kulutusluottojen myöntämiseen tiukkenee jonkin verran. Nuorimmassa ikäryhmässä 48 % katsoi, että rahalaitosten tulisi suhtautua nykyistä tiukemmin kulutusluottojen myöntämiseen. Nuorimmassa ikäryhmässä toisaalta viidennes ei osannut ottaa kantaan ylipäätään kulutusluottojen myöntämiseen. Vanhimmassa ikäryhmässä puolestaan 54 % katsoi, että rahalaitosten tulisi rajoittaa kulutusluottojen myöntämistä. Vanhimmassakin ikäryhmässä joka kymmenes vastanneista ei osannut sanoa mielipidettään kulutusluottojen myöntämisen mahdollisesta tiukentamisesta.

Alueellisesti kulutusluottoihin suhtaudutaan pohjoisessa kriittisemmin kuin etelässä. Uudella maalla asuvista nuorista vajaa puolet (48 %) katsoi, että rahalaitosten tulisi rajoittaa kulutusluottojen myöntämistä. Vastaavasti Pohjois-Suomessa asuvista nuorista kulutusluottojen rajoittamista kannatti jo 54 % vastanneista. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista yli puolet (55 %)

Rahalaitosten tulisi rajoittaa kulutusluottojen myöntämistä.

suhtautui myönteisesti rahalaitosten myöntämien kulutusluottojen rajoittamiseen. Korkeakoulututkinnon suorittaneista vastaavasti ajatteli 49 % vastanneista.

Poliittisen kannan kautta tarkasteltuna kriittisimmin rahalaitosten kulutusluottoihin suhtautuivat vasemmistoliittoa kannattavat nuoret. Näistä 61 % oli sitä mieltä, että kulutusluottojen myöntämistä tulisi rajoittaa. Kokoomuksen ja vihreiden kannattajista vajaa puolet (48 %) oli puolestaan kulutusluottojen rajoittamisen kannalla. Keskustaa ja sosialidemokraatteja kannattavista nuorista puolestaan yli puolet (55 %) katsoi, että rahalaitosten olisi paikallaan rajoittaa kulutusluottojen myöntämistä.

Varusmiehet suhtautuvat muita myönteisemmin rahalaitosten myöntämiin kulutusluottoihin. Varusmiehistä 39 % katsoi, että rahalaitosten tulisi tiukentaa tai rajoittaa kulutusluottojen myöntämistä

Asuminen ja ruoka maksavat

Vuoden 2001 barometrissä nuorilta kysyttiin sitä, kuinka paljon he kuluttavat rahaa kuukausittain eri asioihin. Rahan kulumista kysyttiin asumisen, opiskelun, vapaa-ajanharrastusten, nautintoaineiden, ruokailun, auton, vaatteiden, hyväntekeväisyyden, matkailun ja juhlimisen suhteen. Vaihtoehtoina kunkin asian kohdalla olivat paljon, jonkin verran, vähän tai ei lainkaan.

Barometrin tuloksen mukaan raha kuluu nuorten kohdallakin paljolti arkipäivän perustarpeiden tyydyttämiseen. Erityisesti rahaa kuluu asumiseen ja ruokailuun. Erot eri ryhmien ja annettujen vaihtoehtojen välillä barometrissä saadaan, kun tarkastellaan kulutuksen ääripäitä.

Asumiseen barometriin haastatelluista nuorista neljännes katsoi kuluvan kuukausittain paljon rahaa. Barometriin haastatelluista naisista asumiseen katsoi kuluvan paljon rahaa kuukausittain 30 % vastanneista. Miesten kohdalla luku oli 10 prosenttiyksikköä alhaisempi. Miesten kohdalla alhaisempaa lukua selittää heidän asumistapansa: nuoret miehet asuvat naisia yleisemmin vanhempensa luona. Asumiseen paljon rahaa ku-

luttavien osuus kasvaa luonnollisesti vastaajan iän myötä. Nuorimmassa ikäryhmässä asumiseen ilmoitti kuluvan paljon rahaa kuukaudessa neljä prosenttia vastanneista. 20–24-vuotiaista puolestaan lähes kolmannes (30 %) katsoi asumiseen kuluvan paljon. Vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä asumiseen kulutti paljon rahaa kuukaudessa jo 39 % vastanneista.

Alueittain tarkasteltuna rahaa kuluu asumiseen erityisesti Uudellamaalla ja pääkaupunkiseudulla. Uudellamaalla asuvista nuorista asumiseen kulutti kuukausittain paljon rahaa 30 % vastanneista. Itä-Suomessa asuvista nuorista puolestaan paljon asumiseen käytti kuukausittain rahaa vajaa viidennes (19 %) vastanneista. Pääkaupunkiseudulla asuvilta nuorilta asumiseen kuluu kuukausittain paljon rahaa runsaan kolmannuksen (35 %) mielestä. Maaseutukunnissa asuvien nuorten kohdalla vastaava luku on barometrin mukaan 15 %.

Asumiseen kuluu rahaa muita enemmän myös korkeakoulututkinnon suorittaneilta nuorilta. Heistä 43 % ilmoitti asumiseen kuluvan paljon rahaa kuukausittain. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista puolestaan vajaa kolmannes (30 %) ilmoitti asumisen kuluttavan erityisen paljon kuukausittaisia käyttövaroja. Ero asumiseen kuluttavan rahamäärän suhteen tuli esiin myös palkansaajien ja työttömien nuorten välillä. Palkansaajista käytti paljon rahaa asumiseen kolmannes (34 %) vastanneista, kun taas työttömistä nuorista asumiseen käytti paljon rahaa neljännes (24 %) vastanneista.

Ruokailuun 22 % vastanneista nuorista katsoi kuluvan paljon rahaa kuukausittain. Merkittävästi erottelevaksi tekijäksi muodostui ruokailuun kuluttavan rahamäärän suhteen vastaajan ikä. Nuorimmista haastatelluista 8 % ilmoitti kuluttavansa ruokailuun paljon rahaa kuukausittain. 20–24-vuotiaiden ryhmässä ruokaan kului paljon rahaa 28 %:n mielestä ja vanhimmassa ikäryhmässä ruokailuun katsoi paljon kuluvan kuukausittain rahaa lähes kolmannes (31 %) vastanneista.

Asuinpaikalla on myös vaikutus ruokailuun kuluttavan rahamäärän suhteen. Pääkaupun-

kiseudulla asuvista nuorista neljännes (25 %) katsoi ruokaan kuluvan paljon kuukausittain. Vastaavasti maaseutukunnissa asuvista nuorista paljon ruokaan kulutti kuukausittain vajaa viidennes (18 %) vastanneista.

Nuorten kohdalla rahaa kuluu myös auton tai muun moottoriajoneuvon hankkimiseen ja ylläpitämiseen. Kaikista vastanneista viidennes ilmoitti auton käyttöön kuluvan paljon rahaa kuukausittain. Auton tai muun moottoriajoneuvon kohdalla miehet kuluttivat siihen naisia enemmän rahaa. Miehistä neljännes (25 %) kulutti kuukausittain paljon autoiluun tai auton ylläpitämiseen. Naisten kohdalla autoon rahaa kulutti paljon kuukaudessa puolestaan 15 % vastanneista.

Vapaa-ajanharrastuksiin kaikista vastanneista 15 % katsoi kuluvan paljon rahaa kuukausittain. Eroja vapaa-aikaan käytettävän rahamäärän suhteen tuli eri vastaajaryhmien kesken. Miehet käyttivät naisia enemmän rahaa vapaa-ajanharrastuksiin. Miehistä 20 % ilmoitti kuluttavansa paljon rahaa vapaa-ajanharrastuksiin. Naisista puolestaan joka kymmenes vastanneista katsoi vapaa-aikaan kuluvan paljon rahaa kuukaudessa.

Vapaa-ajanharrastuksiin kulutetaan myös nuorimmissa ikäryhmissä. 15–19-vuotiaiden kohdalla viidennes (20 %) vastanneista katsoi vapaa-ajanharrastusten vievän paljon rahaa kuukaudessa. 20–24-vuotiaiden joukossa vapaa-aikaan kului paljon rahaa kuukaudessa 14 %:n mielestä ja vastaavasti vanhimmassa ikäryhmässä 12 % katsoi kuluttavansa paljon vapaa-ajanharrastuksiin kuukaudessa.

Vaatteisiin kaikista nuorista ilmoitti kuluttavansa paljon rahaa 12 % vastanneista. Naiset kuluttavat miehiä enemmän rahaa vaatteisiin. Barometriin haastatelluista naisista 17 % ilmoitti kuluttavansa paljon rahaa kuukausittain vaatteisiin. Miehistä puolestaan 7 % katsoi kuluttavansa vaatteisiin paljon rahaa. Vaatteisiin kuluttavat myös nuoremmat ikäryhmät vanhempia enemmän. Nuorimmassa ikäryhmässä viidennes (19 %) ilmoitti kuluttavansa paljon rahaa vaatteiden hankintaan. Vanhimmassa ikäryhmässä alle kymmenes (7 %) vastanneista katsoi kuluttavansa pal-

jon rahaa vaatteisiin.

Juhlimiseen, matkailuun ja nautintoaineisiin kaikista vastanneista alle 10 % katsoi kuukausittain kuluvan paljon rahaa. Opiskeluun kaikista vastanneista katsoi kuukausittain kuluvan paljon rahaa 4 %. Hyväntekeväisyyteen kukaan vastanneista ei ilmoittanut käyttävänsä paljoa rahaa kuukausittain.

Varusmiehet poikkeavat ryhmänä selkeästi muista nuorista rahan käytön suhteen. Varusmiehistä paljon rahaa kulutti juhlimiseen kuukausittain neljännes (25 %) vastanneista. Lähes yhtä paljon (24 %) rahaa varusmiehiltä kului kuukausittain nautintoaineisiin, alkoholiin ja tupakkaan. Varusmiesten kohdalla korostuvat muita yleisemmin myös vapaa-ajan harrastukset kulutuksen kohteena. Viidennes (21 %) varusmiehistä katsoi vapaa-ajan harrastuksiin kuluvan paljon rahaa kuukausittain.

Asumiseen varusmiehistä joka kymmenes ilmoitti kuluttavansa paljon rahaa kuukausittain. Ruokailuun paljon rahaa varusmiehistä kulutti 16 % vastanneista.

Pankkilainalla asunto ja auto

Barometrissä nuorilta kysyttiin myös heidän suhtautumistaan pankkilainan ottamiseen eri tarkoituksia varten. Haastatellut nuoret saivat ilmaista halukkuutensa pankkilainan ottamiseen asumisen, opiskelun, vapaa-ajan harrastusten, nautintoaineiden, ruokailun, auton tai muun moottoriajoneuvon, vaatteiden, hyväntekeväisyyden, matkailun ja juhlimisen suhteen.

Asumisen suhteen 86 % vastanneista ilmoitti olevansa valmis ottamaan pankkilainaa. Omistusasunnon hankkimiseen suurin valmius on korkeakoulututkinnon suorittaneilla nuorilla ja vähäisin halukkuus puolestaan haastatteluhetkellä työttömänä olleilla nuorilla. Alueellisesti kovin suuria eroja eri vastaajaryhmien kesken tullut esiin pankkilainan ottamisen suhteen. Uudellamaalla asuvista nuorista 88 % ilmoitti olevansa valmis ottamaan pankkilainaa asumista varten. Itä-Suomessa asuvista nuorista pankkilainan ottamisen suhteen barometriin haastatelluista nuorista oli

valmis 82 % vastanneista.

Työttömyys vaikuttaa selvästi halukkuuteen ottaa pankkilainaa. Työttömistä nuorista 70 % sanoi olevansa halukas ottamaan pankkilainan asunnon ostamista varten. Palkansaajista vastaavasti asuntoon oli valmis ottamaan lainaa 88 % ja opiskelijoista 87 % vastanneista. Asumisen lainoittamiseen selkeästi suurin valmius oli korkeakoulututkinnon suorittaneiden nuorten keskuudessa. Näistä lähes jokainen (98 %) ilmoitti olevansa valmis ottamaan pankkilainaa asunnon ostamista varten. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista vastaavasti pankkilainan suhteen oli valmis toimimaan 84 % vastanneista.

Kysytyistä vaihtoehdoista asumisen jälkeen suurin valmius pankkilainan ottamiseen oli auton tai muun moottoriajoneuvon ostamisen suhteen. Kaikista vastanneista lähes kaksi kolmasosaa (64 %) ilmoitti olevansa valmis ottamaan pankkilainan auton tai muun moottoriajoneuvon hankintaan. Miehistä auton ostamiseen oli valmiita ottamaan lainaa 66 % ja naisista 62 % vastanneista. Halukkuus ottaa pankkilainaa auton ostamiseen kasvaa jonkin verran iän myötä. Nuorimassa ikäryhmässä 64 % ilmoitti olevansa valmis ottamaan lainan auton ostamiseen. Vastaavasti vanhimmassa ikäryhmässä auton ostamiseen oli valmis sijoittamaan pankkilainaa 69 % nuorista.

Alueellisesti tarkasteltuna auton hankkimiseen suurin valmius oli Etelä-Suomen alueella asuvilla nuorilla. Näistä 69 % oli valmis ottamaan lainaa auton hankkimiseen. Vastaavasti Itä-Suomessa asuvista nuorista ajatteli 56 % vastanneista. Asuinpaikan suhteen halukkuus autoa varten otettavaan pankkilainaan oli taajaan asutuissa kunnissa asuvilla nuorilla. Näistä 70 % oli valmis ottamaan lainan auton hankkimista varten. Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista autoa varten lainan oli valmis ottamaan 61 % vastanneista.

Koulutustaustan kautta tarkasteltuna suurin valmius pankkilainaan oli ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilla nuorilla. Näistä 75 % oli valmis rahoittamaan auton hankkimisen pankkilainalla. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista vastaavasti ajatteli kaksi kolmasosaa (66 %)

vastanneista. Työttömistä nuorista pankkilainan autoa varten oli valmis ottamaan puolet vastanneista. Palkansaajista vastaavasti 71 % ilmoitti olevansa valmis lainoittamaan auton hankkimisen pankkilainalla.

Opiskeluun kaikista haastatelluista nuorista oli valmis ottamaan pankkilainaa 58 % vastanneista. Naiset ovat miehiä valmiimpia rahoittamaan opintojaan pankkilainalla. Naisista 61 % oli valmis rahoittamaan opintonsa pankkilainalla. Miehistä vastaavasti pankkilainaan oli valmis turvautumaan opintojen rahoittamiseksi 55 % vastanneista. Ikä vaikuttaa luonnollisesti suhtautumiseen lainan ottamiseen opintoja varten. Nuorimassa ikäryhmässä 73 % vastanneista ilmoitti olevansa valmis turvautumaan pankkilainaan opintojen rahoittamiseksi. Ikäryhmässä 20–24 vuotta vastaavasti pankkilainaan suhtautui 56 % ja ikäryhmässä 25–29 vuotta alle puolet (45 %) vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista puolet katsoi olevansa valmis ottamaan pankkilainaan opiskelusta aiheutuvien kulujen rahoittamiseen. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista puolestaan 44 % oli valmis lainaamaan pankista opintojaan varten.

Ruokakuluihin kaikista nuorista pankkilainaa oli valmis ottamaan neljännes (24 %) vastanneista. Ruokailun kohdalla vanhin barometriin haastateltu ikäryhmä oli selvästi nuorempia haluttomampi ottamaan lainaan ruokakuluihin. Vanhimmassa ikäryhmässä (25–29 vuotta) ruokailua varten pankkilainaa oli valmis ottamaan 16 % vastanneista. Ikäryhmässä 20–24 vuotta ruokailua varten lainaa oli valmis ottamaan 26 % ja nuorimassa ikäryhmässä jo lähes kolmannes (31 %) oli valmis rahoittamaan ruokamenoja pankkilainalla.

Myös miehet ovat naisia valmiimpia kattamaan ruokakuluja pankkilainalla. Miehistä 27 % oli valmis ottamaan lainaa ruokailusta aiheutuviin menoihin. Naisten kohdalla vastaava luku oli barometrin antaman tuloksen mukaan 21 %.

Matkailua varten lainaa oli valmis kaikista haastatelluista ottamaan 17 % vastanneista. Nuorimassa ja vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä matkailun oli valmis rahoitta-

maan pankkilainalla 18 % vastanneista. Ikäryhmässä 20–24 vuotta vastaavasti lainarahalla matkustamiseen oli valmis 13 % vastanneista.

Matkailun kohdalla valmiuteen lainata pankista rahaa vaikuttaa myös nuorten asuinpaikka; Uudellamaalla ja pääkaupunkiseudulla valmius rahoittaa matkailu pankkilainalla on suurempi kuin Pohjois-Suomessa ja toisaalta maaseutukunnissa asuvilla nuorilla. Uudellamaalla asuvista nuorista viidennes (20 %) oli valmis ottamaan pankkilainaan matkailusta aiheutuviin kuluihin. Pohjois-Suomessa asuvista nuorista puolestaan runsas kymmenes (13 %) katsoi voivansa rahoittaa matkailun pankkilainalla. Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista 22 % oli valmis ottamaan pankkilainaa matkailua varten ja maaseudulla asuvista nuorista 12 % ilmoitti valmiutensa lainata rahaa matkailusta aiheutuviin kuluihin.

Matkailu kiinnostaa myös korkeakoulututkinnon suorittaneita nuoria. Näistä viidennes (20 %) oli valmis ottamaan pankkilainaa matkailua varten. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista vastaavasti matkailuun oli valmis sijoittamaan 13 % vastanneista.

Vapaa-ajan harrastuksia varten kaikista vastanneista nuorista pankkilainaa oli valmis ottamaan joka kymmenes (9%) vastanneista. Miehet ovat selvästi naisia valmiimpia kustantamaan vapaa-ajan harrastuksiaan pankkilainalla. Miehistä 14 % oli valmis ottamaan pankkilainaa vapaa-ajan harrastuksista aiheutuviin kuluihin. Naisten kohdalla vastaava luku oli 4 %.

Vaatteita hankkiessa pankkilainaan oli valmis kaikista haastatelluista nuorista valmiita turvautumaan viisi prosenttia vastanneista. Hyväntekeväisyyteen, juhlimiseen tai nautintoaineisiin barometriin haastatellut nuoret eivät sen sijaan olleet juurikaan valmiit käyttämään pankkilainaa.

Varusmiesten kohdalla 72 % ilmoitti olevansa valmis ottamaan pankkilainaa asuntoa varten. Seuraavaksi suosituin pankkilainan kohde varusmiehillä oli auto tai muu moottoriajoneuvo. Kaikista varusmiehistä 59 % oli valmis ottamaan pankkilainaa auton hankintaan. Opintonsa varusmiehistä puolet oli valmiita rahoittamaan pankkilainalla.

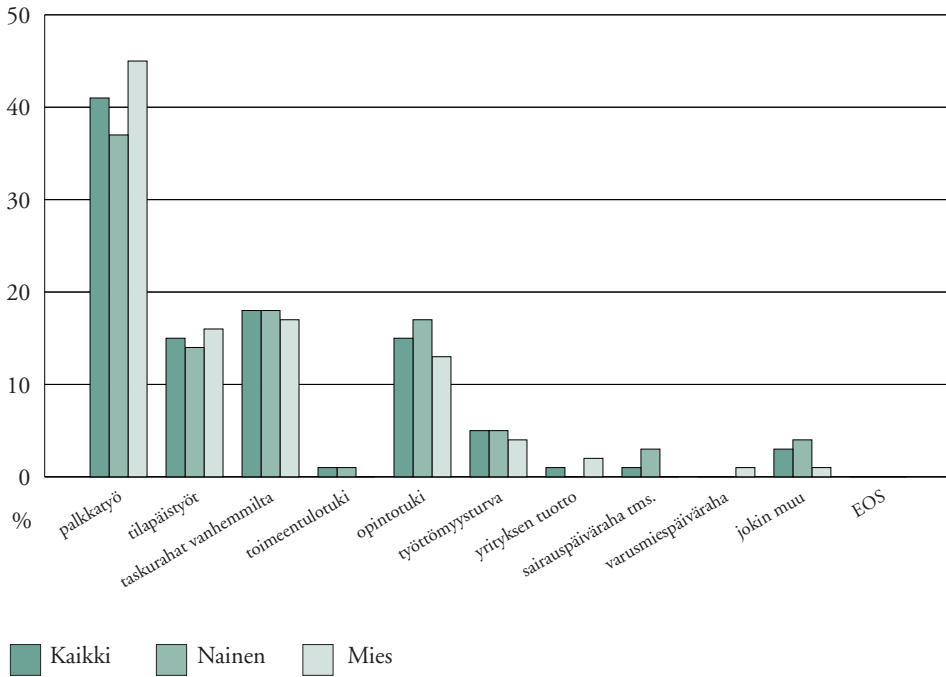
Mistä rahat päivittäiseen kulutukseen?

Nuorilta kysyttiin kulutukseen ja rahojen käyttöön liittyen myös sitä, mistä he saavat rahat päivittäiseen kulutukseen. Kaikista vastanneista 41 % ilmoitti säännöllisen palkkatyön tärkeimmäksi käyttövaralähteeksi. Palkkatyön rooli on luonnollisesti sidoksissa nuoren ikään. Nuorimmissa haastatellussa ikäryhmässä palkkatyö muodostaa tärkeimmän käyttövarojen lähteen joka kymmenennellä vastanneista. Ikäryhmässä 20–24 vuotta palkkatyöstä käyttövaransa saa vajaa puolet (44 %) vastanneista ja vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä palkkatyöstä käyttövaransa kerää jo 70 % vastanneista. Miehet näyttäsivät barometrin antaman tuloksen mukaan sijoittuvan palkkatyöhön naisia nuorempana. Miehistä palkkatyöstä käyttövaransa saa vajaa puolet (45 %) vastanneista ja naisista 37 % vastanneista.

Säännöllisen palkkatyön merkitys korostuu myös alueellisesti sekä asuinpaikan kautta tarkasteltuna. Uusimaa ja pääkaupunkiseutu tarjoavat nuorille barometrin mukaan parhaimmat mahdollisuudet säännölliseen palkkatyöhön. Uudellamaalla asuvien nuorten kohdalla säännöllinen palkkatyö muodostaa tärkeimmän lähteen päivittäisen kulutuksen tarvittaville varoille puolella (49 %) vastanneista. Vastaavasti Itä-Suomessa palkkatyöstä kulutukseen tarvittavat varat saa vajaa kolmannes (29 %) nuorista. Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista puolet (51 %) saa käyttövaransa säännöllisestä palkkatyöstä. Maaseutukunnissa asuvilla nuorilla palkkatyö puolestaan on tärkein käyttövarojen lähde runsaalla kolmanneksella (36 %) vastanneista.

Koulutus vaikuttaa säännöllisen palkkatyön merkitykseen päivittäiseen kulutukseen tarvittavien rahojen lähteenä. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista säännöllisen palkkatyön ilmoittaa tärkeimmäksi kulutukseen tarvittavien varojen lähteeksi 63 % vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista puolestaan säännöllinen palkkatyö on tärkein käyttövarojen lähde jo 78 % vastanneista. Barometriin haastatelluista palkansaaja nuorista säännölliseen palkkatyöhön on päässyt 91 % vastanneista. Työttö-

Mikä on tärkein lähde, josta saat käyttövarasi päivittäiseen kulutukseen?

mistä nuorista säännöllisen palkkatyön ilmoitti pääasialliseksi käyttövarojen lähteeksi viisi prosenttia vastanneista. Työttömien nuorten kohdalla säännölliseksi palkkatyöksi haastatellut ovat saattaneet laskea työllistämistukipaikat ja niistä saatavan palkan. Opiskelijoista puolestaan säännöllisen palkkatyön kautta kerään varat päivittäiseen kulutukseen joka kymmenes vastanneista.

Kaikista barometriin vastanneista nuorista lähes viidennes (18 %) ilmoitti saavansa varat päivittäiseen kulutukseen vanhemmilta. Nuorimmassa ikäryhmässä vanhemmilta saatavat taskurahat luonnollisesti korostuvat. 15–19-vuotiaista nuorista puolet (51 %) ilmoitti saavansa rahat päivittäiseen kulutukseen juuri vanhemmilta. Vanhemmissa barometriin haastatelluissa ikäryhmissä vanhemmilta saatavat taskurahat eivät muodosta enää tärkeää tai merkittävää osaa nuorten päivittäiseen kulutukseen käyttämissä varoissa.

Vanhempien rooli korostuu nuorten elämän

rahoittajana alueellisesti. Uudellamaalla asuvista nuorista 16 % ilmoitti tärkeimmäksi käyttövarojen lähteeksi vanhemmilta saatavat taskurahat. Itä-Suomessa asuvista nuorista vastaavasti vanhemmilta varat päivittäiseen kuluttamiseen sai jo lähes neljännes (23 %) vastanneista. Asuinkunnan kautta tarkasteltuna pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista vanhempien tukeen päivittäisen kulutuksen rahoittajina turvautuu 15 % nuorista. Maa-seutukunnissa vastaava luku on jo 24 %.

Tilapäistöistä rahat päivittäiseen kuluttamiseen ilmoitti saavansa 15 % haastatelluista. Tilapäistyöt korostuvat ennen muuta nuorimmassa ikäryhmässä. 15–19 vuotiaista nuorista tilapäistöistä keräsi päivittäiseen kuluttamiseen tarvittavat varat lähes joka neljäs (23 %) vastanneista. Vanhimmassa ikäryhmässä (25–29 vuotta) tilapäistöiden kautta varat päivittäiseen kuluttamiseen sai seitsemän prosenttia vastanneista. Ikäryhmässä 20–24 vuotta kulutuksen rahoitti tila-

päistöillä puolestaan 14 % vastanneista. Alueellisesti tarkasteltuna tilapäistöiden osuudessa käyttövarojen lähteenä ei ole juurikaan eroa. Asuinkunnan kohdalla pääkaupunkisedulla asuvista nuorista 16 % ilmoitti tilapäistyöt tärkeimmäksi käyttövarojen lähteeksi. Maaseutukunnissa asuvista nuorista puolestaan 13 % katsoi tilapäistöiden muodostavan perustan kulutukselleen.

Tilapäistyön korostuvat opiskelijoiden ryhmässä. Opiskelijoista runsas viidennes (22 %) rahoitti päivittäisen kulutuksensa tilapäistöillä. Palkansaajien kohdalla tilapäistyöt muodosti tärkeimmän käyttövarojen lähteen 8 % vastanneista. Työttömistä nuorista puolestaan viisi prosenttia ilmoitti rahoittavansa päivittäisen kulutuksensa tilapäistöillä.

Opintotuen pääasialliseksi päivittäiseen kulutukseen tarvittavien käyttövarojen lähteeksi ilmoitti 15 % haastatelluista. Barometriin haastatellut naiset käyttivät opintotuen mahdollisuuksia miehiä yleisemmin. Naisista päivittäisen elämisen kustansi opintotuella 17 % vastanneista ja miehistä puolestaan 13 % vastanneista. Opintotuki korostuu päivittäisen kulutuksen takaajana myös ikäryhmässä 20–24-vuotiaat. Näistä yli viidennes (21 %) ilmoitti opintotuen muodostavan tärkeimmän käyttövarojen lähteen. Vanhimmassa ikäryhmässä vajaa kymmenes (8 %) ilmoitti opintotuen pääasialliseksi käyttövarojen lähteeksi. Opintotuen merkityksessä on myös alueellisia eroja. Uudellamaalla asuvista nuorista opintotuen ilmoitti tärkeimmäksi käyttövarojen lähteeksi joka kymmenes vastanneista. Väli-Suomessa asuvista nuorista puolestaan lähes neljännes (23 %) katsoi opintotuen muodostavan perustan jokapäiväiselle kulutukselle.

Työttömyysturvan barometriin haastatelluista nuorista ilmoitti tärkeimmäksi päivittäiseen kulutukseen tarvittavien varojen lähteeksi viisi prosenttia vastanneista. Alueellisesti työttömyysturvan rooli on alhaisin Uudellamaalla, jossa asuvista nuorista kaksi prosenttia ilmoitti työttömyysturvan tärkeimmäksi käyttövarojen lähteeksi. Vastaavasti muualla Suomessa asuvista nuorista työttömyysturvan katsoi muodostavan perustan jokapäiväiselle kulutukselle kuusi prosenttia vastanneista.

Tutkinnon kautta tarkasteltuna työttömyysturvan merkitys oli vähäisin korkeakoulututkinnon suorittaneiden nuorten keskuudessa. Näistä kaksi prosenttia ilmoitti työttömyysturvan muodostavan perustan päivittäiselle kulutukselle. Ammatikorkeakoulututkinnon suorittaneiden nuorten kohdalla puolestaan joka kymmenes (9 %) katsoi työttömyysturvan takaavan kohdallaan jokapäiväisen kulutuksen.

Työttömien nuorten kohdalla työttömyysturvan ilmoitti tärkeimmäksi käyttövarojen lähteeksi 63 % vastanneista. Barometriin haastatelluista työttömistä nuorista lähes joka kymmenes (8%) katsoi käyttövarojensa tulevan vanhemmilta. Palkkatyön – säännöllisen tai tilapäisen – työttömistä nuorista ilmoitti muodostavan perustan omalle kulutukselleen kymmenen prosenttia vastanneista. Työttömien nuorten kohdalla myös toimeentulotuki korostui muita ryhmiä useammin tärkeimpänä päivittäiseen kulutukseen tarvittavien varojen lähteenä. Viisi prosenttia työttömistä mainitsi juuri toimeentulotuen oman jokapäiväisen kulutuksen takaajana. Muiden nuorten kohdalla toimeentulotuen katsoi muodostavan tärkeimmän lähteen kulutukselleen prosentti vastanneista.

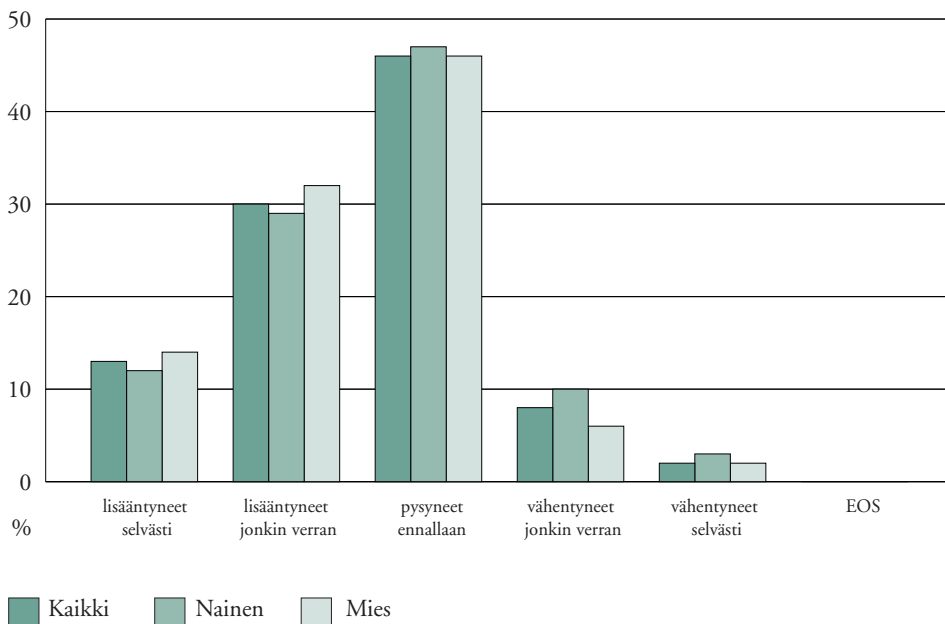
Näiden lisäksi oman yrityksen tuoton tai sairaspäivärahan ja eläkkeen barometriin haastatelluista nuorista mainitsi tärkeimpänä käyttövarojen lähteenä prosentti vastanneista. Lisäksi kolme prosenttia katsoi käyttövarojensa tulevan jostain muualta kuin haastattelussa mainituista lähteistä.

Varusmiehistä puolet ilmoitti tärkeimmäksi käyttövarojen lähteeksi varusmiespäivärahan. Varusmiespalvelun aikana korostuvat myös omat säästöt käyttövarojen lähteenä. Kolmannes haastatelluista varusmiehistä katsoi saavansa käyttövaransa omista säästöistään. Vanhemmilta varat päivittäiseen kulutukseen varusmiehistä sai viidennes vastanneista.

Kulutushallinnon mahdollisuudet lisääntyneet

Barometrissä nuoret arvioivat myös omien kulutusmahdollisuuksiensa kehitystä viimeksi kuluneiden kuuden kuukauden aikana. Samainen kysymys esitettiin barometrissä myös keväällä

Kulutusmahdollisuuksien kehitys viimeisten kuuden kuukauden aikana.

1997. Aiempaan verrattuna nuoret näyttäisivät kokevan kulutusmahdollisuuksiensa lisääntyneen. Kevään 1997 barometriin haastatelluista nuorista 6 % ilmoitti kulutusmahdollisuuksiensa lisääntyneen selvästi, 18 % katsoi niiden lisääntyneen jonkin verran ja yli puolet (55 %) katsoi niiden pysyneen ennallaan. Tämän vuoden barometriin haastatelluista nuorista puolestaan useampi kuin joka kymmenes (13 %) katsoi kulutusmahdollisuuksiensa lisääntyneen selvästi viimeksi kuluneiden kuuden kuukauden aikana. Puolestaan lähes kolmannes (30 %) vastanneista katsoi kulutusmahdollisuuksiensa lisääntyneen jonkin verran. Ennallaan kulutusmahdollisuuksiensa katsoi pysyneen viimeisen kuuden kuukauden aikana 46 % vastanneista.

Kevään 1997 barometriin haastatelluista nuorista runsas viidennes (21 %) katsoi kulutusmahdollisuuksiensa tuolloin vähentyneen. Nyt omien kulutusmahdollisuuksiensa katsoi vähentyneen joka kymmenes (10 %) vastanneista. Miehet ko-

ivat sekä kevään 1997 että vuoden 2001 barometrin mukaan kulutusmahdollisuuksiensa kasvaneen naisia useammin. Miehistä keväällä 1997 kulutusmahdollisuuksiensa katsoi lisääntyneen 26 % vastanneista. Nyt miehistä peräti lähes puolet (46 %) katsoi kulutusmahdollisuuksiensa lisääntyneen viimeisen kuuden kuukauden aikana. Naisista keväällä 1997 katsoi mahdollisuutensa kuluttajana parantuneen 21 % vastanneista. Tänä vuonna naisistakin 41 % katsoi viimeisen kuuden kuukauden aikana kulutusmahdollisuuksiensa lisääntyneen joko selvästi tai jonkin verran.

Eroja eri ryhmien välille kulutusmahdollisuuksien kasvun kokemisessa aiheuttaa nuorten asuinpaikka. Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista puolet katsoi kulutusmahdollisuuksiensa lisääntyneen viimeisen puolen vuoden aikana. Vastaavasti maaseutukunnissa asuvista nuorista koki kulutusmahdollisuuksiensa kehittyneen yhtä myönteisesti 41 % vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista kulutusmah-

dollisuuksiensa katsoi lisääntyneen viimeisen kuuden kuukauden aikana yli puolet (53 %) vastanneista. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista vastaavasti koki omien kulutusmahdollisuuksiensa kohdalla 41 % vastanneista.

Työttömistä nuorista omien kulutusmahdollisuuksiensa katsoi kohentuneen 38 % ja palkansaajista puolet vastanneista. Poliittisen kannan kautta tarkasteltuna kulutusmahdollisuuksiensa paranemisen kokivat ennen muuta vasemmistoliittoa kannattavat nuoret. Näistä yli puolet (57 %) katsoi omien kulutusmahdollisuuksiensa parantuneen viimeisen kuuden kuukauden aikana. Vihreitä kannattavista nuorista puolestaan 41 % katsoi mahdollisuuksiensa kuluttaa tavaroiden ja palveluiden ostoon lisääntyneen viimeisen puolen vuoden aikana.

Varusmiesten kohdalla kulutusmahdollisuudet ovat luonnollisesti kehittyneet muita heikom-

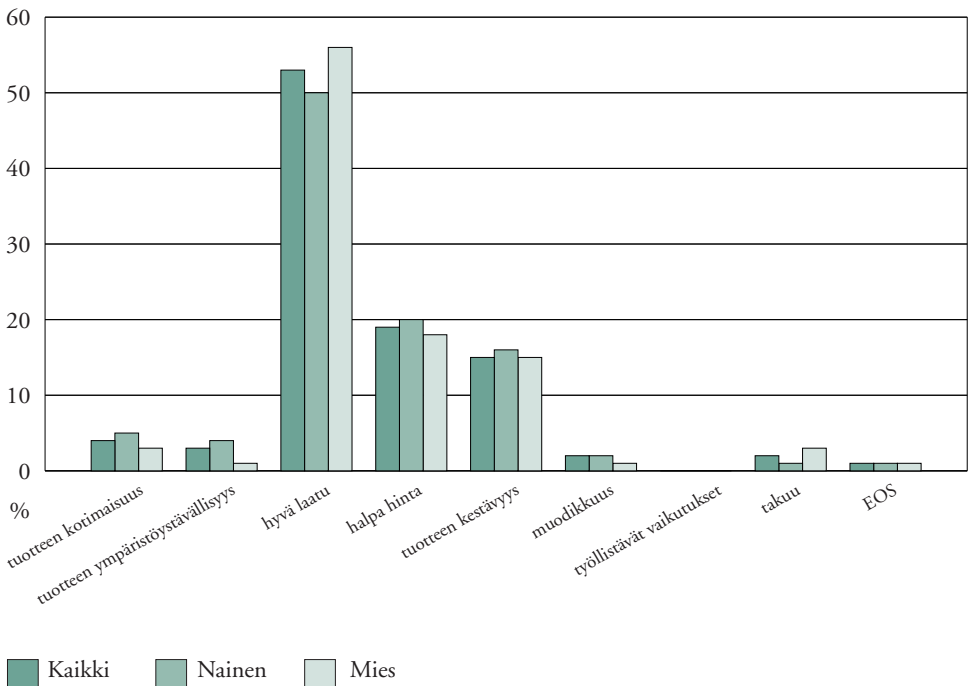
min. Kaikista haastatelluista varusmiehistä omien kulutusmahdollisuuksiensa katsoi heikentyneen viimeksi kuluneiden kuuden kuukauden aikana yli puolet (54 %) vastanneista. Selvästi tai jonkin verran kulutusmahdollisuuksiensa katsoi varusmiehistä lisääntyneen 18 % vastanneista.

Mikä vaikuttaa ostopäätöksiin?

Vuoden 2001 barometriin liittyvässä kulutuskäyttäytymistä ja kuluttamista ylipäätään selvittävässä osiossa kysyttiin nuorten ostopäätöksiin vaikuttavia seikkoja. Valmiina vaihtoehtoina haastattelussa annettiin tuotteen kotimaisuus, tuotteen ympäristöystävällisyys, hyvä laatu, halpa hinta, tuotteen kestävyys, tuotteen muodikkuus, tuotteen työllistävät vaikutukset sekä tuotteelle saatava takuu.

Selvästi eniten nuorten ostopäätöksiin vaikuttavat tuotteen laatu, halpa hinta sekä tuotteen

Mikä vaikuttaa eniten ostopäätöksiisi?

kestävyys. Kaikista haastatelluista eniten hyvän laadun katsoi vaikuttavan ostopäätöksiinsä yli puolet (53 %) vastanneista. Halvan hinnan nuorista haastatelluista katsoi vaikuttavan ensisijaisesti ostopäätöksiin viidennes (19 %) vastanneista. Tuotteen kestävyuden puolestaan katsoi vaikuttavan ostopäätöksiin ratkaisevasti 15 % nuorista.

Vastaajaryhmittäin tarkasteltuna miehet korostavat naisia useammin hyvää laatua. Miehistä 56 % mainitsi juuri hyvän laadun ensisijaisesti ostopäätöksiin vaikuttavana seikkana. Naisten kohdalla vastaavasti ajatteli tasan puolet vastanneista. Alueellisesti hyvää laatua korostivat erityisesti Pohjois-Suomessa asuvat nuoret. Heistä 60 % katsoi juuri laadun ratkaisevan eniten ostopäätöksiä tehdessä. Väli-Suomessa asuvista nuorista puolestaan hyvää laatua ensisijaisena ostopäätöksiin vaikuttavana seikkana korosti 40 % vastanneista.

Laatua ostopäätöksiin vaikuttavana seikkana korostivat myös korkeakoulututkinnon suorittaneet nuoret. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista kaksi kolmasosaa (66 %) katsoi tuotteen laadun olevan keskeisin ostopäätöksiin vaikuttava ominaisuus. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista puolestaan puolet katsoi laadun olevan ostopäätöksissä ratkaisevin seikka. Työttömien nuorten kohdalla laatua korosti ostopäätöksiin vaikuttavana asiana 45 % vastanneista. Palkansaajista tuotteen hyvää laatua korosti ostopäätöksiin vaikuttavana seikkana 54 % ja opiskelijoista 53 % vastanneista.

Halpaa hintaa ostopäätösten taustalla vaikuttavan seikkana korostivat erityisesti haastattelu hetkellä työttömänä olleet nuoret. Näistä 28 % katsoi tuotteen edullisuuden ratkaisevan kohdallaan ostopäätöksen. Palkansaajista vastaavasti halpaa hintaa korosti 17 % ja opiskelijoista 20 % vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista halpaa hintaa ostopäätöstensä taustalla ensisijaisesti vaikuttavana seikkana korosti 13 % vastanneista. Ammattikorkeakoulututkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista puolestaan viidennes (20 %) katsoi halvan hinnan ratkaisevan ostopäätöksen.

Nuorille annetuista vaihtoehdoista ostopäätöksiin ei juurikaan vaikuta tuotteen kotimaisuus, sen ympäristöystävällisyys, muodikkaus, tuotteen työllistävät vaikutukset tai tuotteelle saatava takuu. Kotimaisuutta eniten ostopäätöksiin vaikuttavan seikkana korosti kaikista nuorista neljä prosenttia vastanneista. Alueellisesti vähiten kotimaisuus näyttää vaikuttavan ostopäätöksiin Uudellamaalla. Siellä asuvista nuorista vain prosentti katsoi kotimaisuuden olevan ensisijainen ostopäätöksiin vaikuttava seikka. Vastaavasti Väli-Suomessa asuvista nuorista kotimaisuuden katsoi vaikuttavan eniten omiin ostopäätöksiinsä 8 % vastanneista.

Tuotteen ympäristöystävällisyyttä eniten ostopäätöksiin vaikuttavana seikkana korosti kaikista vastanneista kolme prosenttia. Naiset korostivat hivenen miehiä useammin ympäristöystävällisyyttä omiin ostopäätöksiin vaikuttavana seikkana. Naisista ympäristöystävällisyyden katsoi vaikuttavan ostotilanteessa neljä prosenttia vastanneista ja miehistä puolestaan yksi prosentti haastatelluista.

Tuotteen muodikkautta ja sille saatavaa takuuta eniten ostopäätöksiin vaikuttavana seikkoina korosti kaksi prosenttia barometriin haastatelluista nuorista. Tuotteen työllistävien vaikutusten kukaan nuorista ei katsonut vaikuttavan ensisijaisesti ostopäätöksiinsä.

Varusmiehistä tuotteen laatua ensisijaisesti ostopäätöksiin vaikuttavana seikkana piti 61 %. Halpaa hintaa eniten ostopäätöksiin vaikuttavana seikkana varusmiehistä piti runsas viidennes (22 %) vastanneista.

Itsenäiset kuluttajat
Nuoria pyydettiin luonnehtimaan barometrissä itseään myös yleensä kuluttajina. Nuorilta kysyttiin, ovatko he kuluttajia, jotka seuraavat ajan-kohtaisia trendejä vai kuluttajia, jotka tekevät valintoja muista riippumatta. Sama kysymys esitettiin myös kevään 1997 barometrissä.

Barometrien antaman tuloksen mukaan nuoret kokevat itsensä ennen muuta kuluttajiksi, jotka tekevät valintoja muista riippumatta. Vuoden 2001 barometriin haastatelluista nuorista 80 %

katsoi olevansa itsenäinen, muista riippumattomia valintoja tekevä kuluttaja. Vuoden 1997 barometriin haastatelluista nuorista vastaavasti ajatteli 79 % vastanneista.

Miehet katsovat naisia useammin olevansa kuluttajina itsenäisiä, muista riippumattomia valintoja tekeviä. Miehistä itsenäisiä kuluttajia katsoi olevan 84 % vastanneista. Vastaavasti naisista 77 % tekevnsä kulutus päätökset muista riippumatta. Vanhimmassa ikäryhmässä itsenäisyys korostuu muihin verrattuna.

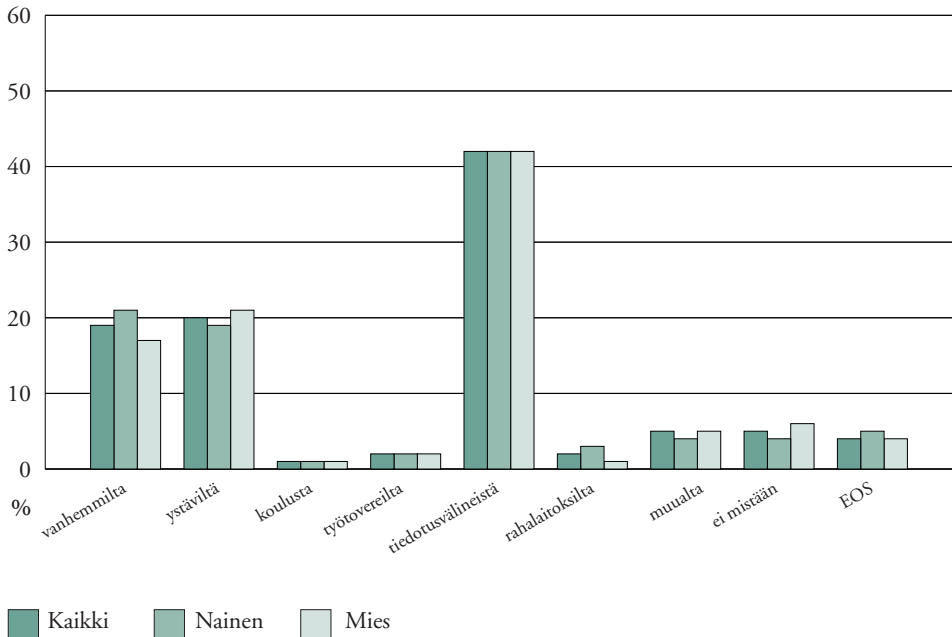
Ikäryhmässä 25–29 vuotta itsenäiseksi kuluttajiksi itsensä tunnisti 86 % vastanneista. Vastaavasti nuorimmassa ikäryhmässä 73 % katsoi tekevnsä kulutus päätöksensä muista riippumatta. Riippumattonta kuluttajan roolia omalla kohdallaan korostivat myös Etelä-Suomessa asuvat nuoret. Näistä 82 % katsoi tekevnsä kulutusvalinnat muista riippumatta. Pohjois-Suomessa asuvista nuorista puolestaan 73 % piti itseään itsenäisinä tai riippumattomina kuluttajina.

Kuka ohjaa kulutusta ja rahojen käyttöä?

Nuorilta kysyttiin barometrissä myös sitä, mistä he saavat ensisijaisesti kulutustaan tai rahankäyttöään ohjaavia tietoja. Annetuista vaihtoehdoista nuoret kokivat ennen muuta tiedotusvälineet kulutukseensa tai rahankäyttöön liittyvien tietojen lähteeksi. Tiedotusvälineet mainitsi ensisijaisena tietolähteenä 42 % vastanneista. Tiedotusvälineiden rooli rahankäyttöä tai kulutusta ohjaavana tietolähteenä kasvaa selvästi iän myötä. Nuorimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä tiedotusvälineitä piti ensisijaisena tietolähteenä vajaa kolmannes (29 %) vastanneista. Ikäryhmässä 20–24 vuotta tiedotusvälineitä tietolähteenä korosti 47 % ja vanhimmassa haastatellussa ikäryhmässä puolet (51 %) vastanneista.

Nuorimmassa ikäryhmässä kulutukseen ja rahankäyttöön saadaan tiedot ja ohjaus vanhemmilta. 15–19-vuotiaista yli kolmannes (36 %) piti juuri vanhempia ensisijaisena tietolähteenä oman kulutukseensa ja rahankäyttöön liittyvissä

Mistä saat kulutustasi ja rahankäyttöäsi ohjaavat tiedot?

kysymyksissä. Vanhimmissa barometriin haastatellussa ikäryhmässä vanhempia ensisijaisena tiedon antajina korosti enää joka kymmenes vastanneista. Ystäviltä kulutuksen ja rahankäyttöön liittyvät tiedot kertoi saavansa viidennessä (20 %) kaikista vastanneista.

Koulusta kulutusta ja rahankäyttöä koskevat tiedot kertoi saavansa yksi prosentti kaikista vastanneista. Edes nuorimmissa ikäryhmässä koulun rooli kulutusta ja rahankäyttöä koskevien tietojen antajana ei korostu millään tavoin. Työtovereilta kuluksien ja taloudenhoitoon liittyvät tiedot sai kaksi prosenttia kaikista nuorista. Samoin kaksi prosenttia kaikista nuorista mainitsi pankit ja sijoituslaitokset ensisijaisina tiedonlähteinä kulutukseen ja rahankäyttöön liittyvissä asioissa.

Kaikista barometriin haastatelluista nuorista viisi prosenttia katsoi, ettei saa tietoja mistään oman kulutuksensa tai rahankäytön perustaksi. Vanhimmissa ikäryhmässä seitsemän prosenttia katsoi, ettei saa lainkaan omaa taloudenhoitoa ohjaavia tietoja. Nuorimmissa ikäryhmässä vastaavasti ajatteli kolme prosenttia vastanneista. Työttömistä nuorista joka kymmenes koki, ettei saa mistään kulutusta ja rahan käyttöä ohjaavia tietoja. Palkansaajista vastaavasti katsoi kuusi prosenttia ja opiskelijoista kolme prosenttia.

Varusmiehet saavat kulutustaan ja rahan käyt-

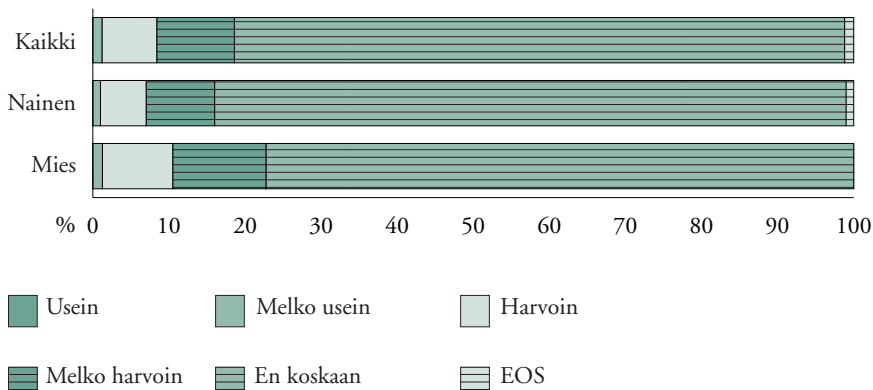
töään ohjaavat tiedot vanhemmilta. Kolmannes varusmiehistä mainitsi juuri vanhemmat ensisijaisena lähteenä, josta he saavat omaa talouden hoitoaan ohjaavat tiedot. Tiedotusvälineistä omaa rahan käyttöönsä ja kulutustaan ohjaavat tiedot varusmiehistä sai 16 %. Ystävien ohjeisiin varusmiehistä luotti rahan käytössään 12 % vastanneista. Varusmiehistä lähes viidennessä ilmoitti, ettei saanut mistään ohjeita, jotka ohjaisivat omaa kulutustaan tai rahan käyttöönsä.

Tunnolliset laskujen maksajat

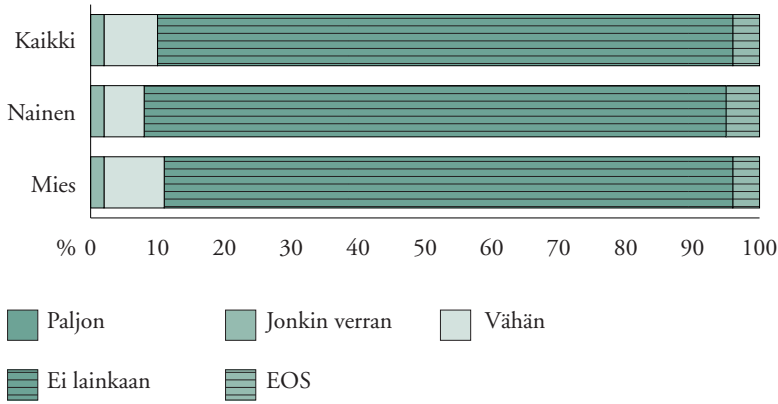
Kuluttamisen ja rahankäyttöön liittyen nuorilta kysyttiin vuoden 2001 barometrissa sitä, jättävätkö he tarkoituksella laskuja maksamatta sekä sitä onko heillä laskuja ulosmittauksessa. Barometrin mukaan nuoret ovat varsin tunnollisia kuluttajia. Kaikista vastanneista 80 % ilmoitti, ettei jätä koskaan laskuja tarkoituksella maksamatta. Usein tai melko usein kaikista vastanneista laskunsa ilmoitti jättävänsä tarkoituksella maksamatta prosentti vastanneista.

Naiset ovat jonkin verran miehiä tunnollisempia laskujen maksajia. Naisista 83 % ilmoitti, ettei jätä koskaan tarkoituksella laskujaan maksamatta. Miesten kohdalla puolestaan 77 % vastanneista katsoi, ettei laskuja jää tarkoituksella maksamatta.

Jätätkö tarkoituksella laskuja maksamatta?

Onko sinulla laskuja maksamatta tai ulosotossa?

Myös nuorimmassa ikäryhmässä laskuja ei barometrin mukaan jätetä maksamatta. Ikäryhmässä 15–19 vuotta peräti 88 % vastanneista katsoi, ettei laskut jääneet tarkoituksella maksamatta. Vanhimmissa ikäryhmässä puolestaan 75 % ilmoitti, ettei laskut jääneet tarkoituksella maksamatta.

Korkeakoulututkinnon suorittaneet nuoret näyttävät olevan myös muita tunnollisempia kuluttajia. Heistä 85 % katsoi, että laskut eivät jää tarkoituksella maksamatta. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista puolestaan 75 % katsoi, ettei jätä tarkoituksella laskujaan maksamatta. Työttömien nuorten kohdalla 70 % ei jättänyt laskuja tarkoituksella maksamatta koskaan. Palkansaajista vastaavasti ilmoitti 75 % ja opiskelijoista 85 % vastanneista.

Nuorilla ei barometrin mukaan ole myöskään laskuja maksamatta tai ulosotossa. Kaikista haastatelluista 86 % ilmoitti, ettei laskuja ole maksamatta tai ulosotossa. Ainoastaan kaksi prosenttia kaikista ilmoitti, että laskuja oli jonkin verran haastatteluhetkellä maksamatta tai ulosotossa. Muista ryhmänä poikkeaa ainoastaan työttömät nuoret. Näistä 77 % katsoi, ettei laskuja ollut maksamatta tai ulosotossa. Palkansaajista vastaavasti omat laskunsa oli huolehtinut 86 % ja opiskelijoista 87 % vastanneista.

Nuorilla ei barometrin mukaan ole myöskään

ainakaan heidän oman ilmoituksensa mukaan maksuhäiriömerkintöjä. Kaikista vastanneista kaksi prosenttia ilmoitti, että heillä oli maksuhäiriömerkintöjä. Jonkin verran maksuhäiriömerkinnät yleistyvät iän mukana. Nuorimmassa ikäryhmässä prosentti kertoi, että heillä oli maksuhäiriömerkintöjä. Vanhimmissa ikäryhmässä maksuhäiriömerkintöjä oli puolestaan neljällä prosentilla vastanneista. Alueellisesti Pohjois-Suomessa asuvista nuorista viisi prosenttia kertoi saaneensa maksuhäiriömerkintöjä. Vastaavasti Etelä-Suomessa asuvista nuorista maksuhäiriömerkintöjä oli prosentilla vastanneista. Työttömistä nuorista kuusi prosenttia ilmoitti kohdallaan olevan maksuhäiriöistä kertovia merkintöjä. Palkansaajista maksuhäiriöitä oli ollut neljällä prosentilla ja opiskelijoista prosentilla vastanneista.

Varusmiehet poikkeavat jonkin verran laskujen maksajina muista nuorista. Varusmiehistä 70 % ilmoitti, etteivät he jättäneet tarkoituksella laskujaan maksamatta. Kuusi prosenttia varusmiehistä puolestaan katsoi jättävänsä joko usein tai melko usein laskuja maksamatta. Muiden nuorten kohdalla tarkoituksella laskunsa jätti usein maksamatta prosentti vastanneista.

Varusmiehistä 78 % ilmoitti, että heillä oli haastatteluhetkellä laskuja maksamatta tai ulosotossa. Seitsemällä prosentilla varusmiehistä oli laskuja

maksamatta joko paljon tai jonkin verran. Muiden barometriin haastateltujen kohdalla vastaava luku oli kaksi prosenttia.

Vanhemmat auttavat

Barometrin mukaan vanhempien taloudellinen rooli tai merkitys nuorten elämässä on varsin vahva. Haastatelluilta kysyttiin sitä, onko vanhemmat tukeneet heitä taloudellisesti viimeksi kuluneiden kuuden kuukauden aikana. Kolmannes (31 %) kaikista vastanneista ilmoitti, ettei ollut saanut vanhemmilta lainkaan taloudellista tukea viimeisen puolen vuoden aikana. Vanhempien tuki vähenee luonnollisesti vanhemmissa ikäryhmissä. 20–24-vuotiaiden ryhmässä kolmannes (32 %) ilmoitti, etteivät vanhemmat olleet tukeneet heitä taloudellisesti lainkaan viimeisen kuuden kuukauden aikana. Vastaavasti vanhimmassa ikäryhmässä vanhemmilta ei ollut saanut lainkaan taloudellista tukea 58 % vastanneista.

Vanhempien taloudellista tukea saavat erityisesti opiskelijat. Heistä ainoastaan 12 % ilmoitti, etteivät vanhemmat olleet lainkaan maksaneet heidän laskujaan viimeisen puolen vuoden aikana. Työttömien nuorten kohdalla vajaa kolmannes (29 %) oli ollut kokonaan ilman vanhempien taloudellista tukea. Palkansaajista puolestaan yli puolet (53 %) ilmoitti, etteivät vanhemmat olleet osallistuneet taloudellisesti heidän tukemiseensa viimeisen puolen vuoden aikana.

Nuorten vanhemmilta saama tuki kohdentuu pitkälti perustarpeiden kustantamiseen. Vanhemmilta taloudellista tukea saaneista nuorista 47 % ilmoitti vanhempien ostaneen ruokaa. Vanhemmat tukevat miehiä naisia useammin ostamalla ruokaa. Barometriin haastelluista miehistä puolet ilmoitti vanhempien tukeneen heitä taloudellisesti ostamalla juuri ruokaa. Naista puolestaan 45 % katsoi vanhempien taloudellisen tuen olleen ruokakuluihin osallistumista.

Vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä 14 % ilmoitti vanhempien taloudellisen tuen olleen ruokamenoihin osallistumista. Puolestaan ikäryhmässä 20–24 vuotta 41 % vastanneista kertoi vanhempien ostaneen heille ruo-

kaan viimeisen puolen vuoden aikana.

Toinen keskeinen kulutuksen kohde, mihin vanhemmat osallistuvat, on asuminen. Vanhempien tukea saaneista nuorista kolmannes (31 %) ilmoitti saaneensa vanhemmiltaan taloudellista tukea asumiseen viimeisen puolen vuoden aikana. Vanhimmassa ikäryhmässä joka kymmenes vanhempien taloudellista tukea saaneista kertoi sen kohdentuneen asumismenojen maksamiseen. Puolestaan ikäryhmässä 20–24 vuotta viidenes (21 %) ilmoitti vanhempien maksaneen heidän asumiskulujaan viimeisen puolen vuoden aikana.

Vanhemmat auttavat nuoria taloudellisesti myös maksamalla heidän vapaa-ajanharrastuksista aiheutuvia menoja sekä puhelinkuluja. Vapaa-ajanharrastusten kohdalla 28 % nuorista ilmoitti saaneensa vanhemmilta taloudellista tukea viimeisen puolen vuoden aikana. Vanhimmassakin ikäryhmässä vielä 8 % ilmoitti vanhempien osallistuvan vapaa-ajanharrastuksista aiheutuvien kustannusten maksamiseen.

Puhelinlaskuja vanhemmat olivat maksaneet kaikista haastatelluista 27 % kohdalla. Puhelinmaksuja vanhemmat maksavat erityisesti nuorimman ikäryhmän keskuudessa. 15–19-vuotiaista nuorista kaksi kolmasosaa (67 %) ilmoitti vanhempien tukeneen heitä juuri puhelinmaksuja maksamalla. 20–24-vuotiaiden joukossa joka kymmenes ilmoitti vanhempien maksaneen puhelinkuluja viimeisen puolen vuoden aikana.

Vanhemmat ostavat nuorille myös huonekaluja ja kodinkoneita. Kaikista vastanneista 17 % ilmoitti vanhempien taloudellisen tuen kohdistuneen huonekalujen ja kodinkoneiden ostamiseen. Saman verran nuorista ilmoitti vanhempien tilanneen heille myös lehtiä viimeisen kuuden kuukauden aikana. Pankkilainan tai muun lainan korkoja maksamalla vanhemmat olivat auttaneet taloudellisesti kahta prosenttia haastatelluista nuorista. Näiden annettujen vaihtoehtojen ohella vanhemmat olivat osallistuneet jollakin muulla tavoin taloudellisesti nuorten elämään 29 %:n kohdalla vastanneista.

Varusmiehistä joka kymmenes ilmoitti, ettei

ollut saanut vanhemmiltaan taloudellista tukea viimeisen puolen vuoden aikana. Yli puolet (58 %) varusmiehistä puolestaan ilmoitti vanhempien ostaneen heille ruokaa viimeisen kuuden kuukauden aikana. Lähes yhtä moni (51 %) varusmiehistä ilmoitti vanhempien maksaneen myös heidän

puhelinlaskujaan. Kolmanneksi yleisin muoto, jolla vanhemmat olivat tukeneet varusmiehiä, oli osallistuminen vapaa-ajan harrastuksista aiheutuviin kuluihin. Yli neljännes (27 %) varusmiehistä oli saanut vanhemmiltaan tuke juuri vapaa-ajan harrastusten kuluihin.

ARVOSTUKSET JA ELÄMÄNTAPA

Kiinnostaako politiikka?

Nuorisobarometrien yhtenä keskeisenä teemana on ollut nuorten yhteiskunnallinen osallistumien ja suhde yhteiskunnallisiin instituutioihin. Vuoden 2001 barometrissä selvitettiin nuorten suhdetta politiikkaan ja poliittisiin puolueisiin. Nuorilta kysyttiin sitä, kuinka kiinnostuneita he ovat politiikasta. Hyvin tai jonkin verran kiinnostuneita politiikasta kaikista vastanneista oli 30 %. Miehet ovat jonkin verran naisia kiinnostuneempia politiikasta. Naisista politiikasta oli kiinnostuneita 27 % vastanneista ja miehistä puolestaan 32 %.

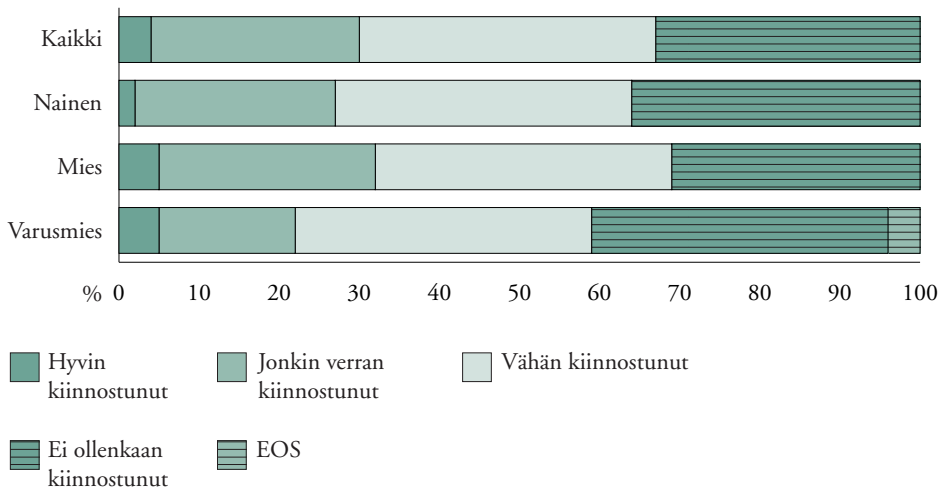
Kiinnostus politiikkaa kohtaan kasvaa myös iän myötä. Nuorimmassa ikäryhmässä politiikas-

ta ilmoitti olevansa kiinnostunut vajaa neljännes (23 %) vastanneista. Vastaavasti 20–24-vuotiaiden ikäryhmässä 30 % vastanneista ilmoitti politiikan kiinnostavan. Vanhimmassa ikäryhmässä politiikasta kiinnostuneita oli puolestaan 35 % vastanneista.

Alueellisesti tarkasteltuna Uudellamaalla asuvat nuoret ovat muita kiinnostuneempia politiikasta. Uudellamaalla asuvista nuorista 36 % ilmoitti olevansa joko erittäin tai jonkin verran kiinnostunut politiikasta. Vastaavasti Väli-Suomessa asuvista nuorista politiikasta kiinnostuneita oli 26 % vastanneista. Asuinpaikan mukaan tarkasteltuna pääkaupunkiseudulla asuvat nuoret ovat muita kiinnostuneempia politiikasta. Näistä 38 % ilmoitti olevansa joko hyvin tai jonkin verran kiinnostunut politiikasta tai poliittisesta toiminnasta. Maaseutukunnissa asuvista nuorista puolestaan 24 % oli barometrin antaman tuloksen mukaan kiinnostunut politiikasta.

Poliittiseen kiinnostukseen vaikuttaa selkeästi nuorten koulutustausta. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista politiikasta kiinnostuneista oli 57 % vastanneista. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista politiikasta oli kiinnostunut puolestaan 23 % vastanneista. Alhaista kiin-

Kuinka kiinnostunut olet politiikasta?

nostus politiikkaa kohtaan on työttömien nuorten keskuudessa. Näistä vain viidennes (21 %) ilmoitti olevansa joko hyvin tai jonkin verran kiinnostunut politiikasta. Palkansaajien keskuudessa vastaava luku oli puolestaan 32 %.

Varusmiehistä politiikasta oli joko hyvin tai jonkin verran kiinnostuneita runsas viidennes (22 %) vastanneista. Puolestaan 37 % varusmiehistä ilmoitti, ettei ollut lainkaan kiinnostuneita politiikasta. Muiden barometriin haastateltujen nuorten kohdalla puolestaan kolmannes ei ollut lainkaan kiinnostunut politiikasta.

Poliittisten puolueiden sijasta nuoret uskovat kohtuullisen vahvasti kansanliikkeiden mahdollisuuksiin. Lähes puolet (49 %) vastanneista oli joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä väitteen ”Kansalaisjärjestöjen ja kansanliikkeiden kautta mielipiteet kanavoituvat päätöksentekijöille paremmin kuin poliittisten puolueiden kautta” kanssa. Kovan suuria eroja suhtautumisessa kansalaisjärjestöjen ja kansanliikkeiden kautta kanavoituvaan vaikuttamiseen ei ole eri vastaajaryhmien välillä.

Naisista 51 % uskoi kansalaisjärjestöjen kautta mielipiteiden kanavoituvan poliittisia puolueita paremmin. Miehistä vastaavasti kansalaisjärjestöihin vaikuttamisen kanavana uskoi 47% vastanneista. Väitteen kohdalla viidennes (21 %) vastanneista ei osannut sanoa mielipidettään kansalaisjärjestöjen mahdollisuudesta kanavoita mielipiteet päätöksentekijöille poliittisia puolueita paremmin.

Varusmiehistä puolestaan 29 % uskoi kansalaisjärjestöjen ja kansanliikkeiden kautta mielipiteiden kanavoituvan päätöksentekijöille paremmin kuin poliittisten puolueiden kautta. Varusmiehistä tosin kolmannes ei osannut sanoa mielipidettään kansalaisjärjestöjen roolista mielipiteiden välittäjänä.

Mikä puolue lähimpänä?

Nuorilta kysyttiin politiikkaan liittyen sitä, mikä puolueen he kokisivat itselleen läheisimmäksi, jos eduskuntavaalit pidettäisiin nyt. Poliittisen kannan muodostavista nuorista läheisiksi mainitsivat puolueista vihreät, keskustan, kokoomuk-

sen ja sosialidemokraatit. Kaikista vastanneista vihreät koki läheisimmäksi 16 % vastanneista. Keskustan ja kokoomuksen läheiseksi puolueena koki puolestaan 15 % ja sosialidemokraatit 11 % vastanneista. Vasemmistoliiton koki läheiseksi kolme prosenttia ja Suomen kristillisdemokraatit prosentti vastanneista.

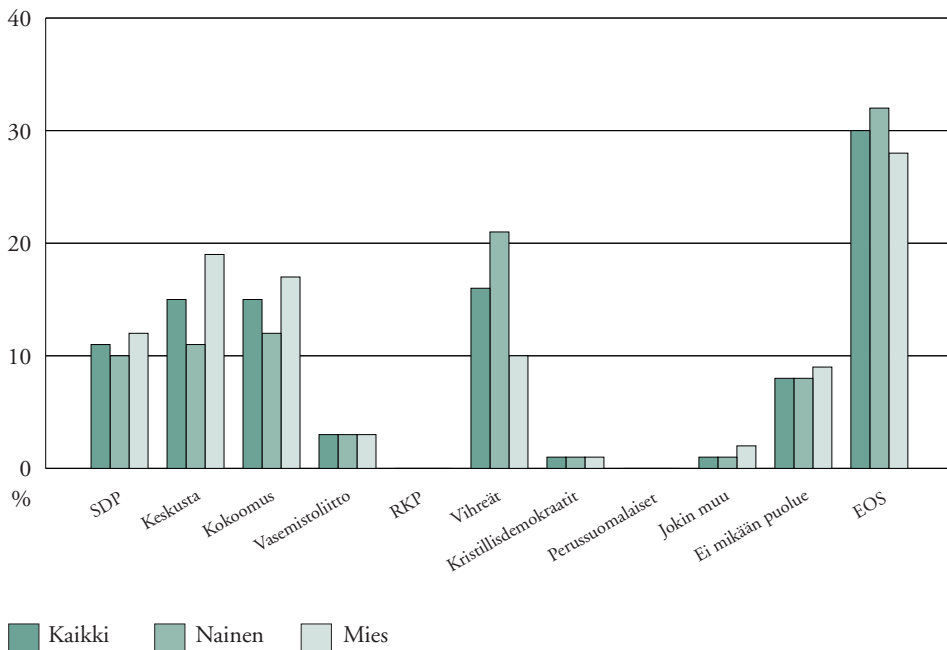
Naiset kokevat vihreät miehiä useammin itselleen läheiseksi puolueeksi. Naisista vihreät kokee puolueena itselleen läheisimmäksi 21 % vastanneista. Miehistä vihreistä ajattelee vastaavasti joka kymmenes vastanneista. Miehet kokevat itselleen läheiseksi keskustan ja kokoomuksen. Miehistä keskustan kokee barometrin mukaan läheisimmäksi puolueeksi itselleen viidennes (19 %) vastanneista. Kokoomuksen kohdalla miehistä ajatteli vastaavasti 17 % vastanneista.

Barometriin haastatelluista naisista puolestaan keskustan koki itselleen läheisimmäksi puolueeksi joka kymmenes (11 %) vastanneista; kokoomuksen kohdalla luku oli naisten kohdalla 12 %. Sosialidemokraattien kannatus on puolestaan lähes yhtä tasaista sekä miesten (12 %) että naisten (10 %) keskuudessa.

Alueellisesti vihreiden suosio painottuu Etelä-Suomeen. Uudellamaalla asuvista nuorista vihreät kokee läheisimmäksi puolueeksi 23 % vastanneista. Itä-Suomessa ja Pohjois-Suomessa asuvista nuorista vastaavasti vihreistä ajatteli joka kymmenes haastatelluista nuorista. Kokoomuksen kannatus on alueellisesti nuorten keskuudessa pitkälti vihreiden kaltainen. Uudellamaalla kokoomuksen kannattajiksi lukeutuu 23 % barometriin haastatelluista nuorista. Itä-Suomessa kokoomuksen koki läheisimmäksi puolueeksi 7 % nuorista.

Keskustan kannatus on puolestaan nuorten keskuudessa vahvinta, mitä pohjoisemmaksi mennään. Pohjois-Suomessa asuvista nuorista keskustan koki itselleen läheisimmäksi puolueeksi 29 % vastanneista. Uudellamaalla asuvista nuorista keskustan koki läheisimmäksi puolueeksi 6 % vastanneista. Sosialidemokraatit Pohjois-Suomessa asuvista nuorista koki itselleen läheisimmäksi puolueeksi kolme prosenttia vastanneista. Sosialidemokraattien suosio nuorten keskuudessa on vah-

Minkä puolueen koet itsellesi läheisimmäksi?

vista Etelä-Suomessa ja Itä-Suomessa, joiden alueella asuvista nuorista sosialidemokraattien kannattajiksi lukeutui 13 % vastanneista.

Puolueiden kannatukseen vaikuttaa myös nuoren koulutustausta. Korkeakoulututkinnon suorittaneet nuoret kokivat itselleen läheisiksi kokoomuksen ja vihreät. Kokoomuksen korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista koki läheisimmäksi 27 % ja vihreät 25 % vastanneista. Keskustan kannattajiksi korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista lukeutui viidennes ja sosialidemokraattien kannattajiksi joka kymmenes vastanneista. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista puolestaan keskustan kannattajiksi lukeutui 17 % vastanneista. Sosialidemokraatteja ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista kannatti 12 % ja kokoomusta ja vihreitä 11 % vastanneista.

Keskustan läheisimmäksi itselleen kokivat myös työttömät nuoret. Näistä 16 % katsoi keskustan olevan lähinnä itseään. Vihreiden kohdalla työt-

tömistä nuorista vastaavasti ajatteli 11 % ja sosialidemokraattien kohdalla 9 % vastanneista.

Kaikista vastanneista 30 % ei osannut sanoa, mikä puolueista tai minkä puolueen ehdokas olisi läheisin tällä hetkellä. Erityisesti nuorin barometriin haastateltu ikäryhmä ei osannut ottaa kantaa siihen, mikä puolue tai minkä puolueen ehdokas olisi itselleen tällä hetkellä läheisin. Ikäryhmässä 15–19 vuotta 41 % vastanneista ei osannut ottaa kantaa itselleen läheisimmästä puolueesta. Vanhemmissa ikäryhmissä puolestaan neljännes vastanneista ei osannut määritellä itselleen läheisintä puoluetta tai puolueen ehdokasta.

Alueellisesti vaikeinta muodostaan poliittinen kanta oli Itä-Suomessa asuvilla nuorilla. Näistä 39 % ei osannut sanoa puoluetta tai puolueen ehdokasta, joka olisi heitä itseään lähellä. Uudellamaalla asuvista nuorista puolestaan omaa poliittista kantaansa ei osannut muodostaa neljännes (24 %) vastanneista. Nuorista myös 8 % koki,

ettei mikään puolue tai minkään puolueen ehdokas ollut lähellä omaa itseään.

Miksi äänestää?

Nuorilta kysyttiin barometrissä myös syytä äänestää vaaleissa. Lähes puolet (45 %) vastanneista katsoi, että äänestämällä voi vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin. Naisista puolet katsoi voivansa äänestämällä vaikuttaa itselleen tärkeiden asioiden toteutumiseen. Miehistä vastaavasti perusteli omaa äänestämistään 41 % vastanneista.

Usko äänestämisen kautta vaikuttamiseen heikkenee jonkin verran iän myötä. Nuorimmasa ikäryhmässä puolet vastanneista katsoi voivansa äänestämällä vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin. Vastaavasti vanhimmassa barometriin haastattelussa ikäryhmässä äänestämällä vaikuttamiseen uskoi 43 % vastanneista. Myös ammattikorkeakoulun tai korkeakoulututkimuksen suorittaneet nuoret perustelevat vaaleissa äänestämistä mahdollisuudella vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin. Näistä puolet katsoi tämän olevan keskeisin syy äänestämiseen. Ammatillisen tutkimuksen suorittaneista nuorista puolestaan omaa äänestämistään perusteli vaikuttamisella itselleen tärkeisiin asioihin 38 % vastanneista.

Tärkeiksi kokemiensa asioihin vaikuttamisen ohella nuoret äänestävät vaaleissa velvollisuudesta. Kaikista vastanneista yli kolmannes (36 %) ilmoitti äänestävänsä vaaleissa, koska se on kansalaisvelvollisuus. Velvollisuutena äänestämisen kokevat ennen muuta vanhimmat barometriin haastatellut nuoret. Ikäryhmässä 25–29 vuotta äänestämisen perusteli itselleen kansalaisvelvollisuuden kautta 41 % vastanneista. Nuorimmasa ikäryhmässä puolestaan äänestämisen koki kansalaisvelvollisuudeksi 31 % vastanneista. Tärkeisiin asioihin vaikuttamisen ja kansalaisvelvollisuuden ohella nuoret perustelevat äänestämistään sillä, että vaaleissa on ehdokkaana tuttuja henkilöitä. Kaikista vastanneista seitsemän prosenttia katsoi äänestävänsä juuri tuttujen ehdokkaiden takia.

Politiikan kiinnostavuuden perusteluksi omalle äänestämislle mainitsi kolme prosenttia vastanneista. Vaille mainintoja äänestämisen peruste-

luiden kohdalla jäi puolueen jäsenyys ja sen velvoitteet. Vain neljä prosenttia kaikista vastanneista ilmoitti, ettei periaatteessa äänestä vaaleissa. Periaatteessa äänestämistä kieltäytyvien kohdalla nousee esiin työttömät nuoret. Näistä joka kymmenes ilmoitti, ettei periaatteessa äänestä vaaleissa.

Varusmiesten kohdalla äänestäminen vaaleissa koetaan myös kansalaisvelvollisuudeksi. Kolmannes varusmiehistä perusteli äänestämistään juuri kansalaisvelvollisuuden täyttämisenä. Neljännes varusmiehistä puolestaan katsoi, että äänestämällä voi vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin. Varusmiesten kohdalla muita suurempi joukko ilmoitti, ettei periaatteessa äänestä vaaleissa. Varusmiehistä 14 % katsoi, ettei periaatteessa äänestä; muiden haastateltujen nuorten joukossa luku oli neljä prosenttia.

Suhde ulkomaalaisiin

Nuorisobarometrien yhtenä teemana on vuodesta 1995 lähtien ollut suomalaisnuorten suhtautuminen ulkomaalaisiin ja nuorten suhde rasismiin. Tämän vuoden barometrissä haastatelluilta nuorilta kysyttiin heidän suhdettaan nuorten keskuudessa esiintyvään rasismiin, heidän suhtautumistaan ulkomaalaisiin työoverina sekä ulkomaalaisten vaikutuksesta suomalaiseen kulttuuriin.

Aiemmin toteutettujen barometrien mukaan nuoret katsovat varsin yleisesti rasismia lisääntyneen omassa keskuudessaan. Syksyn 1995 barometriin haastatelluista nuorista 62 % oli esitetyn väitteen ”Rasismi on lisääntynyt viime vuosina suomalaisten nuorten keskuudessa” kanssa joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista 73 % katsoi rasismia lisääntyneen ja syksyn 1998 barometriin haastatelluista nuorista 75 % oli esitetyn väitteen suhteen joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä.

Nuoret katsovat vuoden 2001 barometrin mukaan puolestaan rasismia kasvun tahtuneen omassa keskuudessaan. Elokuun 2001 barometriin haastatelluista nuorista 62 % katsoi rasismia lisääntyneen yleensä nuorten keskuudessa. Luku on sama kuin vuonna 1995 tehdyssä barometrissä.

Tähän saakka naiset ovat miehiä useammin

katsovat rasismia lisääntyneen. Vuoden 1995 barometriin haastatelluista naisista rasismia katsoi lisääntyneen 66 % vastanneista ja miehistä tuolloin ajatteli samalla tavalla 58 % vastanneista. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista naisista rasismia lisääntymisen koki 78 % ja miehistä 67 % vastanneista. Syksyn 1998 barometrissä miesten ja naisten välillä ei rasismia lisääntymisen kokemisessa juurikaan ole eroa, vaan barometriin haastatelluista miehistä ja naisista 75 % koki rasismia yleistyneen.

Tämän vuoden barometriin haastatelluista naisista rasismia katsoi yleistyneen suomalaisten nuorten keskuudessa runsas kaksi kolmasosaa (67 %) vastanneista. Miehistä puolestaan rasismia katsoi yleistyneen nuorten keskuudessa 57 % vastanneista. Sukupuolten kohdalla tarkasteltuna suhtautuminen rasismia kasvuun nuorten omassa keskuudessa vastaa tämän vuoden osalta vuonna 1995 toteutetun barometrin antamia lukuja.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna rasismia katsovat lisääntyneen yleisimmin nuorimpaan haastatettuun ryhmään kuuluvat nuoret. Ikäryhmässä 15–19 vuotta rasismia katsoi lisääntyneen suomalaisten nuorten keskuudessa 65 % vastanneista. Vastaavasti ikäryhmässä 25–29 vuotta rasismia katsoi lisääntyneen nuorten keskuudessa 61 % vastanneista.

Alueellisesti tarkasteltuna alhaisin usko rasismia kasvuun oli Pohjois-Suomessa asuvien nuorten keskuudessa. Näistä rasismia katsoi lisääntyneen 56 % vastanneista. Uudellamaalla asuvista nuorista rasismia katsoi lisääntyneen 59 % vastanneista ja muissa osissa maata asuvista nuorista noin kaksi kolmasosaa barometriin haastatelluista.

Koulutustaustan kautta tarkasteltuna ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista rasismia katsoi yleistyneen 64 % vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista puolestaan rasismia uskoi yleistyneen suomalaisten nuorten keskuudessa viime vuosina runsas puolet (52 %) vastanneista. Poliittisen kannan suhteen rasismia katsoi kokoomusta ja vihreitä kannattavista nuorista lisääntyneen 55 % vastanneista. Vasemmistoliihtoa kannattavista nuorista 68 % uskoi rasismia

lisääntyneen ja keskusta sekä sosialidemokratian kannattajista 65 % vastanneista.

Rasismia kasvu näyttää nuorten kohdalla heidän oman kokemuksensa mukaan taittuneen. Vuoden 2001 luvut ovat vuoden 1995 toteutetun barometrin tasoa. Välillä nuoret kokivat rasismia lisääntyneen omassa piirissään yleisemmin. Varusmiesten kohdalla usko rasismia kasvuun nuorten keskuudessa on muita ryhmiä alhaisempaa. Varusmiehistä puolet katsoi rasismia kasvaneen viime vuosina suomalaisten nuorten keskuudessa.

Tämän syksyn barometrissä nuorille esitettiin myös väite ”On hyväksyttävää osallistua ulkomaalaisia vastaan järjestettyyn mielenosoitukseen” sekä kysyttiin nuorten mielipidettä ulkomaalaisista työntekijöistä ja pakolaisista. Ulkomaalaisia vastaan järjestettyihin mielenosoituksiin osallistumisen hyväksyttävyyttä nuorilta kysyttiin myös syksyjen 1996 ja 1998 barometreissä.

Aiempiin barometreihin vastanneista nuorista ulkomaalaisia vastaan kohdentuviin mielenosoituksiin osallistumista ei hyväksynyt 91 % vastanneista. Vuoden 2001 barometriin haastatelluista nuorista ulkomaalaisia vastaan suunnattuihin mielenosoituksiin osallistumista ei hyväksynyt 86 % vastanneista. Naisista ulkomaalaisia vastaan suunnattuja mielenosoituksia ei hyväksynyt 91 % vastanneista. Vastaava luku vuoden 1998 barometrissä oli 96 %. Miehistä ulkomaalaisia vastaan suunnattuja mielenosoituksia ei puolestaan hyväksynyt elokuun 2001 haastattelussa 81 % vastanneista. Syksyn 1998 barometriin haastatelluista miehistä yhtä kriittisesti asiaan suhtautui 87 % vastanneista.

Nuorimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä ulkomaalaisia vastaan järjestettyihin mielenosoituksiin kielteisesti suhtautui 93 % vastanneista. Vanhimmassa ikäryhmässä mielenosoituksiin kielteisesti suhtautui 89 % barometriin vastanneista. Palkansaajista mielenosoituksia ei hyväksynyt 88 % vastanneista ja työttömistä ulkomaalaisia vastaan järjestetyt mielenosoitukset tuomitsi 85 % vastanneista. Koululaisista ja opiskelijoista ulkomaalaisia vastaan suunnatun toiminnan koki

kielteisenä puolestaan 94 % barometriin vastanneista.

Varusmiesten kohdalla ulkomaalaisia kohtaan suunnatut mielenosoitukset hyväksytään muita ryhmiä useammin. Kielteisesti ulkomaalaisia vastaan osoitettuihin mielenosoituksiin suhtautui kaksi kolmasosaa varusmiehistä. Varusmiehistä lähes neljännes (23 %) oli väitteen ”On hyväksyttävää osallistua ulkomaalaisia vastaan suunnattuihin mielenosoituksiin” kanssa joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Muiden barometriin haastateltujen nuorten joukossa mielenosoituksen oli valmis hyväksymään joka kymmenes (11%) vastanneista.

Lisää pakolaisia?

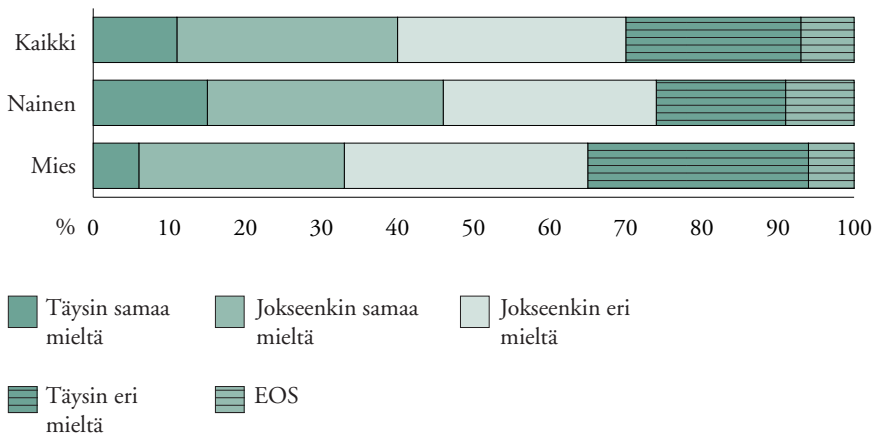
Rasismien yleistymien on yhdistetty Suomeen tulleisiin pakolaisiin sekä suomalaisnuorten ja pakolaisten välisiin suhteisiin. Syksyn 1998 barometrissä haastatelluilta kysyttiin heidän mieltäpidettään siitä, tulisiko Suomen ottaa vastaan nykyistä enemmän pakolaisia. Kaikista vastanneista runsas kolmannes (34 %) oli esitetyn väitteen ”Suomen tulisi ottaa vastaan nykyistä enemmän pakolaisia” kanssa joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Vastaavasti 36 % oli esitetyn väitteen suhteen täysin eri mieltä.

Tämän syksyn barometrin mukaan nuorten suhtautuminen pakolaisten vastaan ottamista kohtaan muuttunut myönteisemmäksi. Kaikista vastanneista 40 % oli väitteen suhteen joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Puolestaan täysin kriittisesti pakolaisten nykyistä runsaampaa vastaanottamiseen suhtautui kaikista vastanneista vajaa neljännes (23 %).

Pakolaisten runsaampi vastaanottaminen jatkoi vuonna 1998 toteutetun barometrin mukaan eri ryhmiä selvästi. Naisista pakolaisten nykyistä runsaamman vastaanoton oli valmis hyväksymään 43 % vastanneista. Miehistä vastaavasti neljännes vastanneista oli valmiita lisäämään pakolaisten vastaanottoa. Nuorimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä pakolaisten nykyistä runsaamman vastaanoton oli valmis hyväksymään 41 % vastanneista. Puolestaan ikäryhmässä 25–29-vuotiaat pakolaisten vastaanoton lisäämisen hyväksyi 28 % vastanneista. Palkansaajista pakolaisten vastaanoton lisäämisen oli valmis hyväksymään neljännes haastatelluista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista pakolaisten määrän kasvun hyväksyi 37 % ja koululaisista sekä opiskelijoista 43 % vastanneista.

Samalla tavalla eri ryhmät erosivat myös syksyn 2001 barometrissä. Naisista pakolaisten ny-

Suomen tulisi ottaa vastaan nykyistä enemmän pakolaisia.

kyistä runsaamman vastaanottamisen oli valmis hyväksymään 46 % ja miehistä puolestaan 33 % vastanneista. Nuorimmassa haastatellussa ikäryhmässä pakolaisten tuloon suhtautui myönteisesti 41 % vastanneista. Vanhimmassa haastatellussa ikäryhmässä suhtautuminen pakolaisten runsaampaan vastaanottamiseen on lieventynyt vuodesta 1998. Nyt ikäryhmässä 25–29 vuotta pakolaisten nykyistä runsaamman vastaanottamisen oli valmis hyväksymään 39 % vastanneista.

Myönteisyys pakolaisten vastaanottamiseen on kasvanut vuodesta 1998 myös palkansaajien keskuudessa. Näistä esitetyn väitteen oli syksyn 2001 haastattelukierroksella valmis hyväksymään runsas kolmannes (34 %) vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista pakolaisten määrän kasvattamisen oli barometrin antaman tuloksen mukaan valmis hyväksymään 31 % vastanneista ja opiskelijoista 47 % vastanneista.

Varusmiehet suhtautuvat muita nuoria kriittisemmin pakolaisten vastaanottamiseen. Varusmiehistä 11 % katsoi, että Suomen tulisi ottaa vastaan nykyistä enemmän pakolaisia. Nykyistä laajempaan pakolaisten vastaanottamiseen varusmiehistä suhtautui kielteisesti 73 % vastanneista. Muiden nuorten keskuudessa pakolaisten vastaanottamisen lisäämiseen suhtautui yhtä kriittisesti puolet (53 %) vastanneista.

Ulkomaalaisia työntekijöitä tarvitaan

Barometriin haastatellut nuoret ovat valmiita hyväksymään ulkomaalaisten työntekijöiden määrän kasvun Suomessa yleisemmin kuin pakolaisten vastaanottamisen. Väitteen ”Suomeen saa tulla lisää ulkomaalaisia työntekijöitä” kanssa kaikista vastanneista vuonna 1998 joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli yli puolet (55 %) vastanneista. Naiset olivat miehiä merkittävästi suvaitsevaisempia myös ulkomaalaisten työntekijöiden maahan tulon lisäämisen suhteen. Naisista 61 % suhtautui ulkomaalaisten työntekijöiden määrän kasvuun myönteisesti. Miehistä vastaavasti ulkomaalaisten työntekijöiden määrän lisääntymisen oli valmis hyväksymään puolet vastanneista.

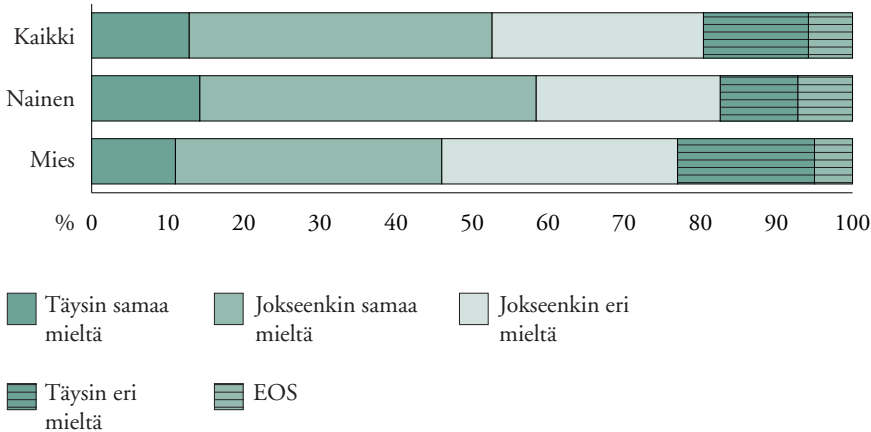
15–19-vuotiaiden ikäryhmässä ulkomaalaisten työntekijöiden määrän lisääntymisen hyväksyi vuonna 1998 56 % ja vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä 52 % vastanneista. Palkansaajista ulkomaalaisen työvoiman lisäämisen oli valmis hyväksymään puolet vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista ulkomaalaisen työvoiman lisääntymiseen suomalaisilla työmarkkinoilla suhtautui myönteisesti 53 % vastanneista. Opiskelijat ja koululaiset suhtautuivat myönteisimmin ulkomaalaisten työntekijöiden määrän kasvuun. Opiskelijoista ja koululaisista 62 % oli esitetyn väitteen ”Suomeen saa tulla lisää ulkomaalaisia työntekijöitä” kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä.

Vuoden 2001 barometrissä kysymys ulkomaisesta työvoimasta muotoiltiin hivenen toisella tavalla. Nyt haastatelluille nuorille esitettiin väite ”Suomalainen työelämä tarvitsee lisää ulkomaisia työntekijöitä”. Kaikista vastanneista runsas puolet (53 %) oli esitetyn väitteen kanssa joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Väitteen kohdalla naisten ja miesten suhtautumisessa tuli selkeä ero. Naisista suomalaisen työelämän katsoi tarvitsevan lisää ulkomaisia työntekijöitä 58 % vastanneista. Miehistä puolestaan kotimaiset työmarkkinat kaipaavat lisää ulkomaisia työntekijöitä 46 % haastatelluista. Ikäryhmittäin tarkasteltuna suhtautumisessa ulkomaiseen työvoimaan ei juurikaan ole eroja. Nuorimmassa ikäryhmässä ulkomaisen työvoiman lisääntyvää tarvetta korosti 56 % ja vanhimmassa ikäryhmässä 53 % vastanneista.

Alueellisesti tarkasteltuna myönteisimmin ulkomaiseen työvoimaan suhtautuivat Uudellamaalla asuvat nuoret. Näistä 59 % katsoi suomalaisen työelämän tarvitsevan lisää ulkomaisia työntekijöitä. Itä-Suomessa asuvista nuorista puolestaan ulkomaisen työvoiman tarpeeseen tulevaisuudessa uskoi barometrin antaman tuloksen mukaan 48 % vastanneista. Pohjois-Suomen kohdalla luku oli 53 %.

Koulutustaan kautta tarkasteltuna ulkomaisen työvoiman lisääntyvän tarpeen tunnistivat korkeakoulututkinnon suorittaneet nuoret. Näistä kaksi kolmasosaa (66 %) katsoi suomalaisen työ-

Suomalainen työelämä tarvitsee lisää ulkomaalaisia työntekijöitä.

elämän tarvitsevan lisää ulkomaisia työntekijöitä. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista puolestaan ulkomaisen työvoiman lisätarvetta korosti 44 % vastanneista. Asuinpaikan mukaan pääkaupunkiseudulla asuvat nuoret suhtautuivat myönteisimmin ulkomaiseen työvoimaan. Näistä 61 % katsoi suomalaisen työelämän tarvitsevan lisää ulkomaista työvoimaa. Maaseudulla asuvista nuorista puolestaan ulkomaisen työvoiman lisätarpeen tunnisti 46 % vastanneista.

Poliittisen suhtautumisen kautta tarkasteltuna vihreitä kannattavat nuoret katsoivat muita yleisemmin työelämän tarvitsevan ulkomaaisia työntekijöitä. Vihreitä kannattavista nuorista esitetyn väitteen kanssa joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli kaksi kolmasosaa (66 %) vastanneista. Muita puolueita kannattavista nuorista noin puolet katsoi suomalaisen työelämän tarvitsevan lisää ulkomaaisia työntekijöitä.

Varusmiehet suhtautuvat kriittisemmin myös ulkomaisen työvoiman lisäämiseen. Varusmiehistä viidennes katsoi suomalaisen työelämän tarvitsevan tulevaisuudessa lisää ulkomaaisia työntekijöitä.

Vaikka nuoret ovat aiemmin toteutetuissa barometreissä todenneet rasismiin lisääntyneen omassa keskuudessaan, he suhtautuvat barometrien antaman kuvan mukaan suvaitsevaisesti ulkomaalai-

siin esimerkiksi työtoverina. Nuorille on aiemmin esitetty syksyn 1995 ja syksyn 1997 barometreissä väite ”Hyväksyn työtoverikseni toista rotua olevan henkilön siinä kuin suomalaisenkin”. Ennakokoluuloja nuorilla ei barometrin antamien tulosten mukaan ole ainakaan ulkomaalaisia kohtaan työtoverina. Useampi kuin yhdeksän nuorta kymmenestä oli sekä 1995 että 1997 tehtyjen barometrien mukaan esitetyn väitteen suhteen joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä.

Suhtautumisessa ei ole tapahtunut myöskään muutosta. Tämän syksyn barometriin haastatelluista nuorista 95 % oli esitetyn väitteen suhteen joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Suhtautumisessa ei ole myöskään eri vastaajaryhmien kohdalla eroja, vaan nuoret näyttävät kautta linjan olevan valmiit hyväksymään toista rotua olevan henkilön työtoverikseen siinä kuin suomalaisenkin.

Ainoastaan jos tarkastellaan täysin samaa mieltä olevien osuuksia, niin eri vastaajaryhmien kohdalla tulee eroja. Naisista esitetyn väitteen suhteen täysin samaa mieltä oli 84 % ja miehistä 72 % vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista täysin samaa mieltä väitteen kanssa oli 86 % ja ammatillisen tutkinnon suorittaneista 69 % vastanneista. Vihreiden kannattajista 90 % oli täysin samaa mieltä väitteen kanssa ja sosiali-

demokraattien kannattajista 75 % vastaajista.

Syksyn 1999 barometrissä haastateltavilta kysyttiin heidän mielipidettään ulkomaalaisten vaikutuksesta suomalaiseen kulttuuriin. Kaikista barometriin vastanneista nuorista 81 % katsoi ulkomaalaisten rikastuttaneen suomalaista kulttuuria. Ulkomaalaisten myönteistä vaikutusta suomalaisen kulttuurin monipuolistumiseen korostavat erityisesti naiset. Barometriin haastateltavista naisista 84 % oli tuolloin esitetyn väitteen ”Ulkomaalaiset ovat monipuolistaneet suomalaista kulttuuria” kanssa joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Miehistä vastaavasti ulkomaalaisten katsoi syksyllä 1999 monipuolistaneen suomalaista kulttuuria 77 % vastanneista.

Vuoden 2001 barometrin mukaan nuoret katsovat edelleen varsin yleisesti ulkomaalaisten rikastuttaneen suomalaista kulttuuria. Kaikista vastanneista 88 % uskoi ulkomaalaisten monipuolistaneen suomalaista kulttuuria. Naisista ulkomaalaisten katsoi rikastuttaneen suomalaista kulttuuria 89 % ja miehistä 78 % vastanneista. Alueellisesti Pohjois-Suomessa asuvista nuorista 88 % uskoi ulkomaalaisten monipuolistaneen kotimaista kulttuuria ja vastaavasti Uudellamaalla asuvista

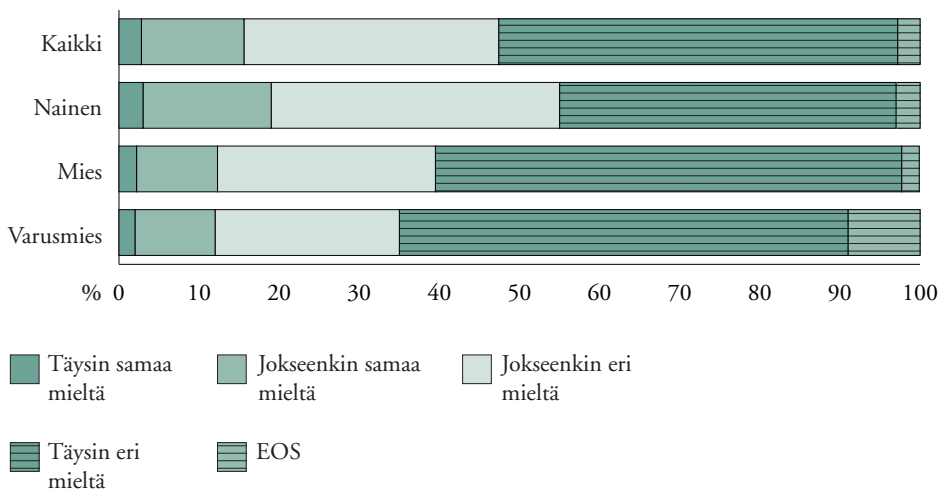
nuorista uskoi samalla tavalla 81 % vastanneista.

Korkeakoulututkinnon suorittaneet nuoret uskoivat muita yleisemmin ulkomaalaisten rikastuttaneen suomalaista kulttuuria. Korkeakoulututkinnon suorittaneista peräti 94 % uskoi ulkomaalaisten monipuolistaneen kotimaista kulttuuria. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista puolestaan ulkomaalaisten kulttuuria rikastuttavan vaikutuksen tunnisti barometrin mukaan 82 % vastanneista. Poliittisen taustan kautta tarkasteltuna vihreitä kannattavat nuoret katsoivat muita yleisemmin ulkomaalaisten monipuolistaneen suomalaista kulttuuria. Vihreiden kannattajiin lukeutuvista nuorista esitetyn väitteen suhteen joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 91 % vastanneista.

Eläinaktivistit

Barometreissä on aiemmin selvitetty nuorten yleisiä moraalikäsitteitä sekä suhdetta erilaisiin yhteiskunnallisiin toimintaryhmiin. Nuorilta kysyttiin sekä syksyn 1996 että syksyn 1998 barometrissä muun muassa mielipidettä väitteeseen ”On hyväksyttävää tehdä iskuja turkistarhoille”. Syksyn 1996 mittauksessa prosentti vastanneis-

Eläinaktivistit ja ns. kettutyöt ovat oikeassa, vaikka rikkovatkin lakia.

ta oli täysin samaa mieltä esitetyn väitteen suhteen. Täysin eri mieltä turkistarhoille tehtävien iskujen hyväksyttävyyden suhteen oli syksyllä 1996 74 % vastanneista. Syksyn 1998 barometriin vastanneista kaksi prosenttia hyväksyi täysin turkistarhoille tehtävät iskut ja puolestaan 73 % ei hyväksynyt niitä lainkaan.

Vuoden 2001 barometrissä nuorten suhdetta eläinaktivisteihin kysyttiin väitteellä ”Eläinaktivistit ja ns. kettutyöt ovat oikeassa, vaikka rikkoisivatkin lakia”. Väitteen suhteen täysin tai jokseenkin eri mieltä kaikista vastanneista oli 82 %. Naiset ovat miehiä jonkin verran valmiimpia hyväksymään eläinaktivistien toiminnan. Naisista esitetyn väitteen suhteen eri mieltä oli 78 % vastanneista ja miehistä puolestaan 85 % vastanneista. Eläinaktivistein toimintaa kaikista vastanneista piti oikeutettuna kolme prosenttia, vaikka toiminta olisikin luonteeltaan lainavastaista.

Suhtautumiseen kovan linjan eläinaktivisteihin vaikuttaa vastaajien ikä. Nuorimmassa ikäryhmässä eläinaktivistein laitonta toimintaa ei hyväksynyt 77 % vastanneista. Puolestaan vanhimmassa barometriin haastatellussa ryhmässä eläinaktivistien toimintaan suhtautui kielteisesti 85 % vastanneista. Alueellisesti tarkasteltuna kielteinen suhtautuminen eläinaktivistien toimintaa kasvaa mitä pohjoisemmaksi Suomessa mennään. Uudellamaalla eläinaktivistein toimintaa ei pitänyt oikeana 79 % vastanneista. Pohjois-Suomessa vastaavasti aktivistien toiminnasta ajatteli 87 % vastanneista. Kuntaryhmittäin tarkasteltuna erot jäivät alueita pienemmiksi. Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista eläinaktivistein toimintaa ei pitänyt oikeutettuna 80 % vastanneista. Maaseutukunnissa asuvien nuorien kohdalla vastaava luku oli 83 %.

Poliittisen taustan kautta tarkasteltuna nuorten suhtautumisessa eläinaktivistein toimintaan tulee jo selkeitä eroja. Vihreitä ja vasemmistoliittoa kannattavista nuorista kaksi kolmasosaa (67 %) suhtautui kielteisesti eläinaktivistien toimintaan. Muiden puolueiden kohdalla vastaavasti noin yhdeksän nuorta kymmenestä ei ollut valmis pitämään kovan linjan eläinsuojeluaktivistein toimintaa oikeana näiden toiminnan rikkoessa lakia.

Parisuhdelaki

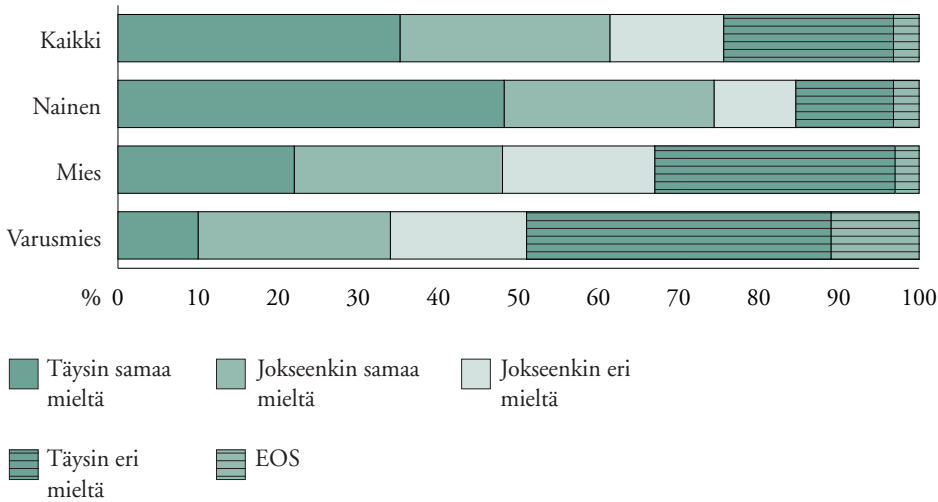
Nuorisobarometreissä on ollut mukana myös ajankohtaisiin poliittisiin tai yhteiskunnallisiin teemoihin liittyviä kysymyksiä. Vuoden 2001 barometrissä nuorilta kysyttiin mielipidettä mm. samaa sukupuolta olevien henkilöiden avioliitonomaisiin suhteisiin. Barometrissä nuorille esitetiin väite ”Hyväksyn samaa sukupuolta olevien avioliitonomaiset suhteet”. Täysin samaa mieltä esitetyn väitteen suhteen kaikista nuorista oli yli kolmannes (35 %) vastanneista.

Naisten ja miesten välillä on varsin selkeä ero suhtautumisessa samaa sukupuolta olevien avioliitonomaisiin suhteisiin. Naisista joko täysi tai jokseenkin samaa mieltä esitetyn väitteen suhteen oli 74 % vastanneista. Barometriin haastatelluista miehistä puolestaan suhteet oli valmis hyväksymään vajaa puolet (48 %) vastanneista. Ikäryhmittäin tarkasteltuna suhtautumisessa ei ole kovinkaan merkittävää eroa. Nuorimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä samaa sukupuolta olevien avioliitonomaiset suhteet oli valmis hyväksymään 57 % vastanneista. Puolestaan vanhimmassa ikäryhmässä esitetyn väitteen suhteen joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 61 % vastanneista.

Asuinpaikan mukaan tarkasteltuna pääkaupunkiseudulla asuvat nuoret suhtautuvat kaikkein myönteisimmin samaa sukupuolta olevien avioliitonomaisiin suhteisiin. Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista suhteet oli valmis hyväksymään 78 % vastanneista kun taas maaseutukunnissa asuvista nuorista suhteisiin suhtautui hyväksyvästi alle puolet vastanneista (47 %).

Koulutustaustalla on myös vaikutus suhtautumiseen samaa sukupuolta olevien avioliitonomaisiin suhteisiin. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista suhteet hyväksyi 71 % vastanneista. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista puolestaan ns. homoliitot hyväksyi puolet (51 %) vastanneista. Poliittisen sitoutumisen kautta tarkasteltuna vihreitä kannattavat nuoret suhtautuivat kaikkein myönteisimmin samaa sukupuolta olevien avioliitonomaisiin suhteisiin. Vihreiden kannattajista suhteet oli valmis hyväksymään 84 %

Hyväksyn samaa sukupuolta olevien avioliiton omaiset suhteet.

vastanneista. Kriittisimmin samaa sukupuolta olevien suhteisiin suhtautuivat keskustaa kannattavat nuoret, joista esitetyn väitteen kanssa samaa mieltä oli runsas puolet (53 %) vastanneista.

Varusmiehet suhtautuvat muita kielteisemmin samaa sukupuolta olevien avioliitonomaisiin suhteisiin. Väitteen ”Hyväksyn samaa sukupuolta olevien avioliitonomaiset suhteet” kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä varusmiehistä oli kolmannes (34 %) vastanneista. Täysin eri mieltä väitteen suhteen varusmiehistä oli 38 %; muiden nuorten kohdalla vastaava luku oli 21 %.

Aseistakieltäytyjien kohtelu

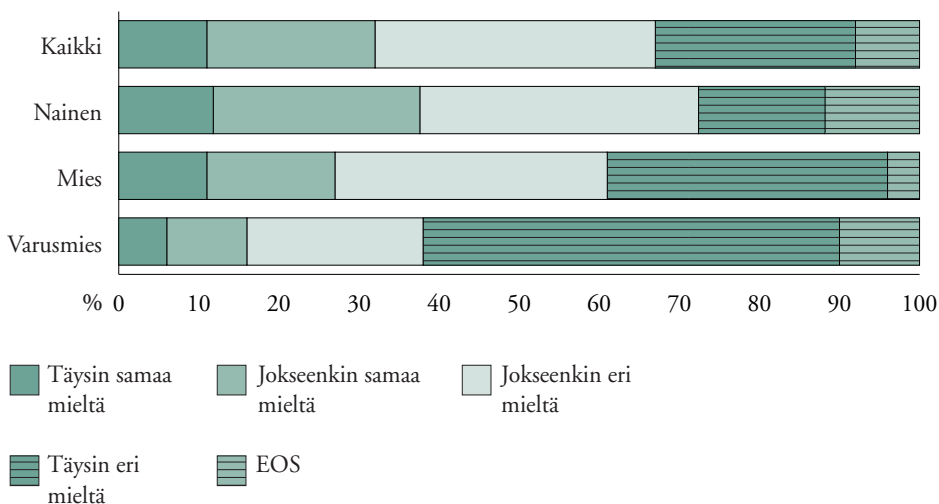
Barometrissä kysyttiin myös nuorten suhtautumista aseistakieltäytyjiin. Barometrissä esitettiin haastatelluille väite ”Aseistakieltäytyjiä kohdellaan Suomessa liian ankarasti”. Kaikista vastanneista lähes kolmannes katsoi aseistakieltäytyjiä kohdeltavan Suomessa liian ankarasti. Kysymys jakoi selkeästi miesten ja naisten mielipiteet. Miehistä yli kaksi kolmasosaa (69 %) katsoi, ettei aseistakieltäytyjiä kohdella Suomessa liian ankarasti. Naisten kohdalla puolestaan puolet katsoi, ettei aseistakieltäytyjien kohtelu ole Suomessa liian

ankaraa. Nuorimmassa ikäryhmässä aseistakieltäytyjien kohtelun kokee liian ankaraksi 35 % vastanneista. Vanhimmissa ikäryhmässä puolestaan 30 % katsoi, että aseistakieltäytyjien kohtelu on Suomessa liian ankaraa.

Asuinpaikka vaikuttaa selkeästi myös suhtautumiseen aseistakieltäytyjiin tai näiden rangaistuksiin. Pääkaupunkiseudulla aseistakieltäytyjien rangaistuksia piti liian ankarana 38 % vastanneista. Maaseutukunnissa asuvista nuorista puolestaan vajaa neljännes (24 %) piti kohtelua liian ankarana. Alueellisesti aseistakieltäytyjien kohtelua pitävät ankarana ennen muuta Uudellamaalla asuvat nuoret. Näistä kohtelun kokee liian ankarana 37 % vastanneista. Pohjois-Suomessa asuvista nuorista puolestaan aseistakieltäytyjien kohtelua piti liian ankarana runsas neljännes (27 %) vastanneista.

Myös nuorten koulutustausta vaikutti jonkin verran suhtautumiseen aseistakieltäytyjien kohteluun. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista aseistakieltäytyjien kohtelua piti liian ankarana kolmannes (33 %) vastanneista. Amatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista kohtelun koki liian ankarana 28 % vastanneista.

Aseistakieltäytyjiä kohdellaan Suomessa liian ankarasti.

Poliittisen kannan perusteella aseistakieltäytyjien kohtelua liian ankarana pitivät vihreiden kannattajat. Näistä yli puolet (55 %) katsoi, että Suomessa aseistakieltäytyjiä kohdellaan liian ankarasti. Kokoomuksen kannattajista samaa mieltä oli puolestaan viidennes (20 %) vastanneista.

Varusmiehistä 16 % katsoi aseistakieltäytyjiä kohdeltavan Suomessa liian ankarasti. Täysin eri mieltä väitteen kanssa oli puolet varusmiehistä. Muiden barometriin haastateltujen nuorten joukossa täysin eri mieltä väitteen ”Aseistakieltäytyjiä kohdellaan Suomessa liian ankarasti” kanssa oli neljännes vastanneista.

Henkilökohtaisen köyhyyden syyt

Yhden kokonaisuuden vuoden 2001 barometrisissä muodosti nuorten taloudellista asemaa, rahan käyttöä sekä velkaantumista selvittäneet kysymykset. Näihin teemoihin liittyen barometrisessä esitettiin väite ”Henkilökohtainen köyhyys johtuu kunkin henkilön omista valinnoista”. Kaikista vastanneista lähes puolet (48 %) katsoi köyhyyden johtuvan kunkin henkilön omista valinnoista. Väitteen kohdalla miesten ja naisten suhtautumisessa tuli varsin selkeä ero. Naisista

henkilökohtaisen köyhyyden katsoi johtuvan kunkin yksilön omista valinnoista 41 % vastanneista. Miehistä puolestaan yli puolet (54 %) katsoi henkilökohtaisen köyhyyden perustuvan kunkin henkilön omiin valintoihin.

Alueellisesti Etelä-Suomessa asuvat nuoret katsovat muita yleisemmin köyhyyden johtuvan kunkin henkilön kohdalla omista valinnoista. Etelä-Suomen alueella asuvista nuorista yli puolet (51 %) katsoi köyhyyden perustuvan yksilöiden omiin valintoihin. Pohjois-Suomessa asuvista nuorista vastaavasti köyhyyden katsoi perustuvan kunkin omiin valintoihin 41 % vastanneista.

Koulutustaustalla on myös selkeä vaikutus suhtautumisessa köyhyyden syihin. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista yli puolet (53 %) katsoi köyhyyden johtuvan kunkin henkilön omista valinnoista. Vastaavasti korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista köyhyyden koki aiheutuvan yksilön omista valinnoista kolmannes (32 %) vastanneista. Poliittisen sitoutumisen kautta tarkasteltuna ääripäät muodostavat vasemmistoliiton ja kokoomuksen kannattajat. Vasemmistoliittoa kannattavista nuorista köyhyyden katsoi johtuvan yksilön omista valinnoista 34 % vastanneista.

Vastaavasti kokoomuksen kannattajista köyhyyden tulkitsi perustuvan omiin valintoihin kunkin henkilön kohdalla 55 % vastanneista.

Ajankohtainen keskustelun aihe yhteiskunnassa on viime aikoina ollut myös ylivelkaantuneiden kohtelu. Barometrissä nuorilta kysyttiin mielipidettä ylivelkaantuneille kohdentuvista helpotuksista. Väitteen ”Ylivelkaantuneille kohdentuvat helpotukset rohkaisivat holtittomaan rahan käyttöön” kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä kaikista vastanneista oli lähes puolet (49 %). Miehet katsovat naisia useammin ylivelkaantuneille kohdentuvien helpotusten rohkaisevan holtittomaan rahan käyttöön. Miehistä näin uskoi 56 % vastanneista, kun taas naisista helpotusten katsoi rohkaisevan holtittomaan rahan käyttöön 41 % vastanneista.

Alueellisesti helpotusten uskoi johtavan holtittomaan rahan käyttöön Uudellamaalla asuvista nuorista 42 % vastanneista. Puolestaan Väli-Suomessa asuvista nuorista helpotuksiin suhtautui kriittisesti 56 % vastanneista. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista ylivelkaantuneille annettavien helpotukset uskoi johtavan holtittomaan rahan käyttöön yli puolet (54 %) vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista puolestaan helpotusten uskoi johtavan rahan

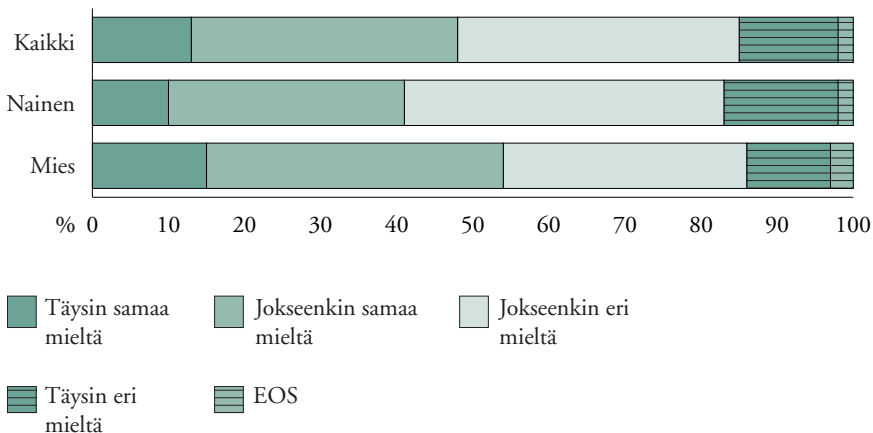
tuhlaamiseen kolmannes (34 %) vastanneista. Vihreitä kannattavista nuorista helpotusten uskoi edesauttavan holtitonta rahan käyttöä 38 % vastanneista. Vastaavasti keskustaa kannattavista nuorista helpotusten uskoi johtavan holtittomaan rahan käyttöön yli puolet (54 %) vastanneista.

Tärkeät asiat tulevaisuudessa

Barometreissä on kysytty usein nuorten tulevaisuuteen ja tulevaisuuden suunnitelmiin vaikuttavia asioita. Vuoden 2001 barometrissä nuoret saivat arvioida 12 eri vaihtoehdon kohdalla niiden saavuttamisen tärkeyttä oman elämänsä suhteen. Tärkeimmäksi asiaksi annetuista vaihtoehdoista nuoret nostivat ylivoimaisesti oman tulevaisuutensa suhteen hyvät ja luotettavat ystävät. Kaikista vastanneista 99 % piti tärkeänä, että heillä on 35-vuotiaana hyviä ja luotettavia ystäviä. Erittäin tärkeänä hyviä ja luotettavia oman tulevaisuutensa suhteen piti 85 % kaikista vastanneista.

Ystävien olemassa olo on tärkeää kaikissa vastaajaryhmissä. Erittäin tärkeänä hyviä ja luotettavia ystäviä omassa tulevaisuudessaan piti naisista 90 % ja miehistä 80 % vastanneista. Samoin ystävien merkitystä ja arvoa omassa tulevaisuudessaan korostivat Uudellamaalla asuvat nuoret. Näistä 89 % piti erittäin tärkeänä oman

Henkilökohtainen köyhyys johtuu kunkin henkilön omista valinnoista.

tulevaisuutensa suhteen hyvin ja luotettavien ystävien olemassa oloa. Pohjois-Suomessa asuvista nuorista 79 % piti ystävien olemassa oloa oman tulevaisuutensa suhteen yhtä tärkeänä.

Ystävien ohella nuoret pitivät tärkeänä omassa tulevaisuudessaan myös pysyvää työsuhdetta. Erittäin tai melko tärkeänä pysyvää työsuhdetta piti 94 % vastanneista. Erittäin tärkeänä pysyvän työsuhteen saavuttamista 35 ikävuoteen mennessä piti 63 % kakista barometriin haastelluista nuorista. Pysyvän työsuhteen tärkeyden kohdalla korkeakoulututkinnon suorittaneet ja työttömät nuoret eroavat muista ryhmistä. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista piti erittäin tärkeänä pysyvää työsuhdetta 35-vuotiaana 54 % vastanneista. Puolestaan joka kymmenes korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista totesi pysyvän työsuhteen lähitulevaisuutensa suhteen vain vähän tärkeäksi.

Työttömien nuorten kohdalla suhde pysyvään työsuhteeseen oli lähes saman kaltainen. Työttömistä nuorista pysyvää työsuhdetta 35-vuotiaana erittäin tärkeänä piti puolet (51 %) vastanneista ja vain vähän tärkeänä 11 % vastanneista. Vertailun vuoksi palkansaajista pysyvää työsuhdetta 35-vuotiaana piti erittäin tärkeänä 69 % vastanneista.

Ystävien ja työsuhteen ohella nuoret pitivät tärkeänä perheen perustamista 35 ikävuoteen mennessä. Puolet vastanneista piti perhettä ja lapsia erittäin tärkeänä 35-vuotiaana oman elämänsä kannalta. Naiset pitivät perheen perustamista miehiä tärkeämpänä. Naisista erittäin tärkeänä perhettä ja lapsia piti 54 % ja miehistä 43 % vastanneista. Perheen perustamista ja lasten hankkimista pitivät eri ryhmistä vähiten tärkeinä työttömät nuoret. Heistä 38 % piti perhettä ja lapsia erittäin tärkeinä 35-vuotiaana. Palkansaajista vastaavasti ajatteli 54 % ja opiskelijoista 43 % vastanneista.

Seuraavaksi nuoret pitivät erittäin tärkeänä omassa elämässään 35-vuotiaana asunnon omistamista, omaa autoa sekä mahdollisuutta matkustaa. Kaikkien näiden vaihtoehtojen kohdalla neljännes (26 %) piti niiden saavuttamista erittäin tärkeiksi 35 ikävuoteen mennessä. Omistus-asunnon kohdalla sen kokeminen tärkeäksi on

suhteessa vastaajan ikään. Nuorimmassa ikäryhmässä erittäin tärkeänä asunnon omistamista piti viidennes (19 %) vastanneista. Vanhimmassa ikäryhmässä omistusasunnon saavuttamista 35 ikävuoteen mennessä piti puolestaan erittäin tärkeänä lähes kolmannes (31 %) vastanneista.

Omaa autoa pitää tärkeänä erityisesti barometriin haastatellut miehet. Näistä kolmannes piti erittäin tärkeänä auton omistamista 35-vuotiaana. Naista vastaavasti omasta autosta ajatteli viidennes (19 %) vastanneista. Auton omistaminen koetaan tärkeänä myös nuoremmista ikäryhmissä. Omaa autoa erittäin tärkeänä piti 15–19-vuotiaista 31 % ja ikäryhmässä 25–29 vuotta 23 % vastanneista.

Jos miehet arvostavat oman auton saavuttamisen korkealle, niin naiset puolestaan arvostavat omassa tulevaisuudessaan mahdollisuutta matkustaa ja nähdä maailmaa. Barometriin vastanneista naisista lähes kolmannes (31%) piti erittäin tärkeänä saavuttaa 35 ikävuoteen mennessä asema, joka mahdollistaa matkailun. Miehistä vastaavasti matkailun tärkeydestä oman elämän suhteen ajatteli viidennes (20 %) vastanneista.

Matkailua arvostavat myös Uudellamaalla asuvat nuoret. Näistä 35 % piti matkailua ja mahdollisuutta nähdä maailmaa erittäin tärkeänä omassa tulevaisuudessaan. Väli-Suomessa asuvista nuorista puolestaan mahdollisuutta matkailuun piti erittäin tärkeänä omassa tulevaisuudessaan erittäin tärkeänä viidennes (19 %) vastanneista. Mahdollisuutta matkustaa ja nähdä maailmaa arvostavat myös korkeakoulututkinnon suorittaneet nuoret. Näistä 41 % mainitsi sen erittäin tärkeäksi omassa elämässään 35-vuotiaana. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista puolestaan mahdollisuutta matkailuun piti erittäin tärkeänä omassa tulevaisuudessaan viidennes (19 %) vastanneista.

Kaikista barometriin vastanneista nuorista 17 % piti erittäin tärkeänä sitä, että voi 35-vuotiaana kulluttajana tehdä ympäristöä ja luontoa säästäviä valintoja. Naiset arvostavat miehiä useammin mahdollisuutta tehdä tulevaisuudessa luontoa säästäviä ratkaisuja. Naisista mahdollisuutta tehdä ympäristöystävällisiä valintoja piti erittäin tärkeänä 22 %

vastanneista. Miehistä vastaavasti ajatteli 12 % vastanneista. Uudellamaalla asuvista nuorista viidennes (21 %) piti erittäin tärkeänä mahdollisuutta tehdä kuluttajana ympäristöä ja luontoa säästäviä valintoja. Itä-Suomessa asuvista nuorista puolestaan joka kymmenes (11 %) piti tulevaisuudessa kohdallaan erittäin tärkeänä mahdollisuutta toimia kuluttajana ympäristöystävällisesti.

Korkeaa elintaso piti erittäin tärkeänä 35-vuotiaana kohdallaan 15 % barometriin vastanneista nuorista. Korkeaa elintaso kohdallaan arvostivat nuorimmat barometriin haastatellut ikäryhmät. Näistä korkeaa elintaso piti erittäin tärkeänä omassa tulevaisuudessaan viidennes (20 %) vastanneista. Vanhimmassa ikäryhmässä puolestaan joka kymmenes vastanneista piti erittäin tärkeänä saavuttaa korkea elintaso 35-vuotiaana. Keskitasoa korkeampaa palkkaa piti erittäin tärkeänä omassa tulevaisuudessaan 14 % vastanneista. Miehet arvostavat

tulevaisuudessa naisia jonkin verran yleisemmin keskitasoa parempaa palkkaa. Miehistä erittäin tärkeänä keskimääräistä parempaa palkkaa piti 17 % ja naisista 11 % vastanneista.

Hyvää ja arvostettua yhteiskunnallista asemaa piti erittäin tärkeänä 8 % vastanneista. Työskentelyä omassa yrityksessä arvosti vastaavalla tavalla 6 % vastanneista. Vähiten nuoret arvostavat barometrin antaman tuloksen mukaan omassa tulevaisuudessaan osallistumista politiikkaan. Ainoastaan prosentti vastanneista piti erittäin tärkeänä politiikassa mukana oloa 35-vuotiaana. Kaksi kolmasosaa puolestaan katsoi, että osallistuminen politiikkaan ei ollut lainkaan tärkeää heidän omassa tulevaisuudessaan. Erityisesti vanhimmassa ikäryhmässä politiikassa mukana olemista ei koettu tärkeäksi lähitulevaisuuden suhteen. 25–29-vuotiaista nuorista 74 % katsoi, ettei politiikassa mukana olominen ollut lainkaan tärkeää 35-vuotiaana.

BAROMETRI 2001

1. a) Mikä on ammatillinen koulutuksesi.

Oletko suorittanut:

- toisen asteen ammatillisen tutkinnon
- ammattikorkeakoulututkinto
- korkeakoulututkinnon
- ei mitään mainituista

b) Oletko suorittanut ylioppilastutkinnon?

- kyllä
- ei

c) Entä vanhempiesi koulutus? Onko isäsi suorittanut tutkinnon:

- ammattikoulussa
- ammatillisessa opistossa
- korkeakoulussa
- ei tutkintoa
- ei isää

d) Onko äitisi suorittanut tutkinnon:

- ammattikoulussa
- ammatillisessa opistossa
- korkeakoulussa
- ei tutkintoa
- ei äitiä

2. Opiskeletko parhaillaan jossain oppilaitoksessa tai oletko muussa ammatillisessa koulutuksessa?

- ei opiskele
- peruskoulussa
- lukiossa
- toisen asteen ammatillisessa oppilaitoksessa
- ammattikorkeakoulussa
- yliopistossa tai korkeakoulussa
- työvoima- tai työllisyyskoulutuksessa
- oppisopimuskoulutuksessa
- eos

3. Oletko tyytyväinen nykyiseen koulutukseesi, jos ajattelet työn saantia ja tulevaisuuttasi?

- kyllä
- ei
- eos

4. Oletko ottanut opintolainaa opintojasi varten?

- kyllä
- ei
- eos

5. Mikä seuraavista kuvaa parhaiten nykyistä tilannettasi. Oletko:

- palkansaaja
- yrittäjä tai avustava perheenjäsen yrityksessä
- työtön tai lomautettu
- koululainen tai opiskelija
- varusmies
- sairaus-, työkyvyttömyys- tms. eläkkeellä
- kotityötä tekevä
- vai teetkö jotakin muuta
- eos

6. Onko työsuhteesi

- a) kokoaikainen vai osa-aikainen
- b) pysyvä vai määräaikainen

Jos määräaikainen:

- työllistämistukipaikka
- muu määräaikainen
- eos

7. Vastaavatko nykyiset työtehtäväsi koulutustasi:

- täysin
- melko hyvin
- jonkin verran
- ei lainkaan
- eos

8. Oletko samaa vai eri mieltä seuraavien väitteiden kanssa? (täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä, täysin eri mieltä, EOS)

- a) Koulutus parantaa olennaisesti työsaanti- mahdollisuuksia
- b) Työelämässä pysyminen edellyttää jatkuvaa kouluttautumista
- c) Työelämä vaatii nykyisin työntekijöiltä niin paljon, että monet ihmiset palavat ennen aikaisesti loppuun
- d) Työurallani tulen saavuttamaan paremman

yhteiskunnallisen aseman kuin mitä vanhemmillani on

- e) On todennäköistä, että työurallani joudun vaihtamaan työpaikkaa useita kertoja
- f) Olen valmis vaihtamaan asuinkuntaa työpaikan saamiseksi
- g) Kansalaisjärjestöjen ja kansanliikkeiden kautta mielipiteet kanavoituvat päätöksentekijöille paremmin kuin poliittisten puolueiden kautta
- h) Rahalaitosten tulisi rajoittaa kulutusluottojen myöntämistä
- i) Voin vaikuttaa asuinalueeni tulevaisuutta koskevaan päätöksentekoon
- j) Rasismi on lisääntynyt viime vuosina suomalaisten nuorten keskuudessa
- k) Ulkomaalaiset ovat monipuolistaneet suomalaista kulttuuria
- l) Hyväksyn työtoverikseni toista rotua olevan henkilön siinä kuin suomalaisenkin
- m) On hyväksyttävää osallistua ulkomaalaisia vastaan suunnattuihin mielenosoituksiin
- n) Suomalainen työelämä tarvitsee lisää ulkomaalaisia työntekijöitä
- o) Eläinaktivistit ja ns. kettutyöt ovat oikeassa, vaikka rikkoisivatkin lakia
- p) Suomen tulisi ottaa vastaan nykyistä enemmän pakolaisia
- q) Hyväksyn samaa sukupuolta olevien avioliiton omaiset suhteet
- r) Henkilökohtainen köyhyys johtuu kunkin henkilön omista valinnoista?
- s) Ylivelkaantuneille kohdentuvat helpotukset rohkaisevat holtittomaan rahan käyttöön
- t) Aseistakieltäytyjiä kohdellaan Suomessa liian ankarasti

9. Asuminen. Seuraavassa on eri asumismuotoja. Mikä vaihtoehtoista vastaa parhaiten omaa asumismuotoasi:

- Oma omistusasunto
- Vuokra-asunto
- Opiskelija-asunto
- Asumisoikeusasunto
- Asun vanhempien luona
- Jokin muu

10. Mikä seuraavista asioista vaikuttaa oman asuinpaikkasi valintaan. (vaikuttaa paljon, vaikuttaa jonkin verran, vaikuttaa vähän, ei vaikuta lainkaan, EOS)

- Työnsaanti
- Sukulaisten läheisyys
- Asuinpaikan vapaa-ajanharrastukset
- Luonnonläheisyys
- Asuinpaikan tarjoamat peruspalvelut
- Kohtuuhintainen asuminen
- Asuinpaikan turvallisuus
- Jokin muu

11. Mikä edellä luetelluista seikoista vaikuttaa eniten asuinpaikkasi valintaan?

12. Kuinka paljon sinulta kuluu rahaa kuukausittain seuraaviin asioihin? (paljon, jonkin verran, vähän, ei lainkaan, EOS)

- Asuminen
- Opiskelu
- Vapaa-ajan harrastukset
- Nautintoaineet (alkoholi, tupakka)
- Ruokailu
- Vaatteet
- Hyväntekeväisyys
- Matkailu
- Juhliminen

13. Oletko valmis ottamaan pankkilainaa seuraavia tarkoituksia varten? (kyllä, ei, EOS)

- Asuminen
- Opiskelu
- Vapaa-ajan harrastukset
- Nautintoaineet
- Ruokailu
- Auto tai muu moottoriajoneuvo
- Vaatteet
- Hyväntekeväisyys
- Matkailu
- Juhliminen

14. Mikä seuraavista on tärkein lähde, josta saat käyttövarasi, rahat päivittäiseen kulutukseen?

- Säännöllinen palkkatyö
- Tilapäistyö
- Taskurahat vanhemmilta
- Toimeentulotuki
- Opintotuki
- Työttömyysturva
- Oman yrityksen tuotto
- Sairauspäiväraha, eläke tms
- Varusmies- tai siviilipalveluspäiväraha
- Jostain muualta
- eos

15. Jos ajattelet tavaroiden ja palveluiden ostamista yleensä, niin ovatko kulutusmahdollisuutesi viimeksi kuluneiden 6 kuukauden aikana ...?

- lisääntyneet selvästi
- lisääntyneet jonkin verran
- pysyneet ennallaan
- vähentyneet jonkin verran
- vähentyneet selvästi
- eos

16. Kun olet hankkimassa jotakin kestokulutustavaraa, niin vaikuttavatko seuraavat asiat ostopäätökseesi erittäin paljon, melko paljon, jonkin verran, vähän tai ei lainkaan:

- tuotteen kotimaisuus
- tuotteen ympäristöystävällisyys
- hyvä laatu
- halpa hinta
- tuotteen kestävyys
- tuotteen muodikkaus
- tuotteen työllistävät vaikutukset
- tuotteelle saatava takuu

17. Mikä näistä ostopäätöksesi vaikuttaa mielestäsi eniten ostopäätökseesi?

18. Oletko mielestäsi enemmän:

- kuluttaja, joka tekee valintoja muista riippumatta
- kuluttaja, joka seuraa valinnoissaan ajankohdaisia trendejä

19. Mistä saat ensisijaisesti kulutustasi ja rahankäyttöäsi ohjaavia tietoja?

- Vanhemmilta
- Ystäviltä
- Koulusta
- Työtovereilta
- Tiedotusvälineistä
- Rahalaitoksilta (pankit ja sijoituslaitokset)
- Muualta
- Ei mistään
- eos

20. Jätätkö tarkoituksella laskuja maksamatta?

- usein
- melko usein
- harvoin
- melko harvoin
- en koskaan
- eos

21. Onko sinulla tällä hetkellä laskuja maksamatta tai ulosotossa?

- paljon
- jonkin verran
- vähän
- ei lainkaan
- eos

22. Onko sinulla maksuhäiriömerkintöjä?

- kyllä
- ei
- eos

23. Ovatko vanhempasi tukeneet sinua viimeisen kuuden kuukauden aikana...?

- ostamalla sinulle ruokaa
- ostamalla sinulle huonekaluja ja kodinkoneita
- maksamalla sinun puhelinelaskuja
- tilaamalla sinulle lehtiä
- maksamalla opintolainan tai muun pankkilainan korkoja
- maksamalla sinun asumiskuluja
- maksamalla vapaa-ajan harrastuksiasi
- maksamalla jotain muuta
- ei ole saanut vanhemmilta taloudellista tukea
- eos

24. Kuinka tärkeää sinulle on, että 35-vuotiaana olet saavuttanut seuraavia asioita: (erittäin tärkeää, melko tärkeää, vain vähän tärkeää, ei lainkaan tärkeää, EOS)

- Oma perhe ja lapsia
- Pysyvä työsuhde
- Korkea elintaso
- Omistusasunto
- Hyvä ja arvostettu yhteiskunnallinen asema
- Oma auto
- Työskentely omassa yrityksessä
- Keskitasoa korkeampi palkka
- Mahdollisuus matkustaa ja nähdä maailmaa
- Voit kuluttaja tehdä ympäristöä ja luontoa säästäviä valintoja
- Olet mukana politiikassa
- Luotettavat ja hyvät ystävät

25. Kuinka kiinnostunut olet politiikasta?

- hyvin kiinnostunut
- jonkin verran kiinnostunut
- vain vähän kiinnostunut
- et ole ollenkaan kiinnostunut
- eos

26. Kuinka tyytyväinen olet tällä hetkellä omaan taloudelliseen tilanteeseesi? Arvioi tilannettasi kouluarvosanoilla neljästä kymmeneen

27. Entä kuinka tyytyväinen olet nykyisin elämäsi kaiken kaikkiaan samalla tavalla arvioituna?

28. Jos eduskuntavallit pidettäisiin nyt, minkä puolueen tai minkä puolueen ehdokkaan kokisit itsellesi läheisimmäksi?

- SDP
- KOK
- Keskusta
- Vasemmistoliitto
- Ruotsalainen kansanpuolue
- Vihreät
- Suomen kristillisdemokratit
- Perussuomalaiset
- Jokin muu
- Ei mikään puolue
- eos

29. Miksi äänestäisit vaaleissa?

- Poliitikka kiinnostaa sinua
- Äänestämällä voit vaikuttaa minulle tärkeisiin asioihin
- Olet jonkin puolueen jäsen – jäsenyys velvoittaa
- Vaaleissa on ollut ehdokkaana sinulle tuttuja henkilöitä
- Äänestäminen vaaleissa on kansalaisvelvollisuus
- Jokin muu syy
- Ei periaatteessa äänestä
- Eos

30. Oletko vaikuttanut oman asuinalueesi suunnitteluun ja palveluihin?

- Osallistumalla tiedotustilaisuuksiin
- Ottamalla yhteyttä virkamiehiin
- Tekemällä kaavavalituksen
- Osallistumalla asukasyhdistystoimintaan
- Allekirjoittamalla vetoamuksen
- Kirjoittamalla yleisönosastoon
- Osallistumalla puoluetoimintaan
- Ei ole vaikuttanut millään tavalla
- Eos